

Anniken Bakke

FORBILDER

En kvalitativ analyse av ungdommers
holdninger til musikkvideo og
kjønnsroller.

Hovedoppgave i medievitenskap

Høst 2005

Universitetet i Oslo

Det historisk-filosofiske fakultet

Institutt for medier og kommunikasjon

SAMMENDRAG

1. Problemområde/problemstilling

Temaet for denne oppgaven er ungdom og deres forhold til framstillingen av kjønn i mediene, særskilt musikkvideoer.

Mediene har de siste årene fokusert i større grad enn før på sex, noe som har skapt bekymring hos både foreldre, kristne organisasjoner og forskere. Jeg ønsker å se på ungdoms holdninger til denne utviklingen og også hvordan ungdom forholder seg til sitt eget og motsatt kjønn i hverdagen. Hvordan ungdoms idoler kan være med på å influere deres holdninger angående kjønn er også et sentralt punkt i oppgaven. Samtidig har jeg sett på innholdet i noen av mediene ungdom omgir seg med, spesielt to musikkvideoer.

Det teoretiske utgangspunktet mitt er mye influert av sosiologiske teorier om ungdom og kjønn. I tillegg bruker jeg filmvitenskapelig, medievitenskapelig, pedagogiske, feministiske og psykologiske teorier i min tilnærming.

2. Metode

Oppgaven har både en teoretisk og empirisk vinkling. Jeg har foretatt intervjuer av seks gutter og seks jenter i alderen 18 til 19 som går på en allmennfaglig videregående skole. Jeg har vist ungdommene to musikkvideoer i forbindelse med intervjuene, en av Eminem og en av Kylie Minogue. Jeg har også gjort en kort analyse av videoene i oppgaven.

Ungdommene uttalte seg om hva de synes om framstillingen av Kylie versus Eminem i disse videoene. Utover det svarte de på mer generelle spørsmål om andre musikkvideoer, holdninger og andre medier i forhold til kjønn.

I tillegg har jeg sett på liknende studier både fra Norge, Norden, Storbritannia og USA og også hentet inn materiale fra aviser, blader, tidsskrift og internett.

3. Data/kilder

Mitt empiriske materiale består av 55 sider utskrevne svar på muntlige spørsmål om ungdommenes interesser, forhold til kjønn, media og da særskilt musikkvideoer. I

tillegg har jeg 5 utskrevne sider fra en gruppediskusjon jeg hadde med klassen etter de individuelle intervjuene.

Utover dette har jeg tatt i bruk andre forskere sine studier om emnet ungdom, kjønn og medier i tillegg til mine egne kvalitative data som til sammen belyser problemstillingen. Teoretikere i forhold til ungdomskultur og medier jeg har brukt er blant andre Jostein Gripsrud, Kåre Rørhus, Harriet Bjerrum Nielsen, Monica Rudberg og Kirsten Drotner. I forhold til mediepåvirkning er Ragnar Waldahl den jeg refererer mest til. Når det gjelder kjønnsspesifikke teoretikere jeg bruker i min oppgave kan jeg nevne Laura Mulvey, Philip Lalander, Thomas Johansson og Maria Jacobsen. Even Ruud er den jeg refererer mest til i forhold til ungdom og musikk.

4. Resultater/hovedkonklusjoner

Ungdommene jeg snakket med mente i hovedsak at kjønnsrollene er mye slik de har vært, kvinner snakker om følelser og menn er tøffe. Mange av ungdommene pekte på at slik er det også i de fleste musikkvideoer, bare at her er kvinnen myk og deilig og underordnet mannen, mens mannen er tøff. Jentene jeg snakket med hadde mer tilbøyelighet til å se at det også finnes tøffe og sterke damer i musikkvideoer.

Kjønnsnedsettende ord som bitch og hore er helt vanlige ord i de fleste av disse ungdommenes vokabular, selv om ingen synes det er noe positivt å bruke slike ord. Ungdommene mener disse ordene stammer hovedsakelig fra amerikansk populærkulturell innflytelse. Jeg har vist til noen eksempler fra amerikansk rap-tekster som viser den flittige bruken av slike ord.

I forhold til homofile, er det fire av ungdommene som er skeptiske mens resten er nøytral. Den negative holdningen til homofile kan delvis skyldes tilknytning til religion og innvandremiljø.

Alle jentene mener at Kylie Minogue kan være et idol/forbilde for jenter i deres alder mens flere av guttene mener Kylie nok heller er et idol for eldre damer. Grunnen til at Kylie blir sett på som et idol for disse jentene er at hun blir regnet av gutter/menn for å være en av de mest sexy kvinnene i verden, ikke nødvendigvis at jentene synes hun er veldig pen.

Eminems idolstatus er mer ambivalent, noen mener han helst er et idol for yngre gutter, andre tror at han ikke er et idol fordi han har for mange negative karaktertrekk. I den grad han ses på som et idol er det fordi han er seg selv og tør å si hva han vil, han ses på som uredd av ungdommene.

Når det gjelder hva ungdommene så etter i sin partner var jentene litt mer opptatte av utseendet til sin tilkommende enn guttene. To av guttene spesifiserte at de ikke ønsket jenter som fulgte moten og bare likte popmusikk. Guttene var i stor grad opptatte av personligheten til sine (mulige) kjærester. Dette står i motsetning til hva et par av jentene trodde om guttene, hvor de mente at gutter var mer opptatte av utseendet til jenter enn omvendt.

Samtidig er jentene jeg snakket med mer opptatte av å se på tv, to av dem betegner seg som tv- slaver. Det kan være en sammenheng mellom deres tv-titting og fokus på utseendet hos både guttene og seg selv.

Ungdommenes forhold til MTV var ikke spesielt sterkt, det er en kanal som ungdommene, de som hadde den vel å merke, bare zappet innom eller hadde på i bakgrunnen, som en radio. Veldig få av ungdommene sa at MTV var en kanal de bestemte seg på forhånd for å se på.

I forhold til Kylies musikkvideo var det forskjell i hva jentene og guttene reagerte på. Noen av guttene reagerte på at Kylie sto i trusa mens en del av jentene mislikte sekvensene hvor Kylie ligger på alle fire på gulvet. Det har nok sammenheng med at jentene i større grad identifiserer seg med henne og at det kan oppfattes som en nedverdiggende positur. Alt i alt mente flertallet av ungdommene at Kylie er bedre enn for eksempel Britney Spears og Christina Aguilera med hensyn til fokus på sex.

De fleste av ungdommene "mine" synes mediene de siste årene har blitt mer fokuserte på sex, i musikkvideoer, reklame, serier og jenteblander spesielt. Samtidig mener de fleste guttene og jentene at denne utviklingen er kommet for å bli, i og med at sex selger. Dette viser en holdning av resignasjon ovenfor denne utviklingen i mediene. Samtidig er disse ungdommene omgitt av sex på alle kanter i mediene og en kan vel si at de til en viss grad blir "bedøvd" i forhold til dette.

FORORD

Jeg har flere jeg ønsker å takke for hjelp og inspirasjon til denne oppgaven om ungdom, kjønn og musikkvideo.

Først retter jeg en stor takk til de tolv ungdommene jeg intervjuet. De var midt i en hektisk skolehverdag men tok seg tid til å svare utfyllende på mine spørsmål. De har vært til stor inspirasjon for meg i arbeidet med denne oppgaven.

Jeg takker mine to barn, som nok kan sies å ha gitt meg den største inspirasjonen til å skrive om dette emnet.

Min veileder Terje Rasmussen har vært positiv og inspirerende i denne prosessen og det takker jeg han for.

Dessuten vil jeg takke min venninne Cathrine Briel for hjelp med språkvask i innspurten av oppgaven og Roy Harry Utsi og Beate Syversen for datahjelp helt i innspurten.

Til slutt takker jeg familie og venner for støtten dere har gitt meg i denne prosessen.

Oslo, oktober 2005.

Anniken Bakke

KVINNE – BILDET

Fri oss fra kvinne- bildet tyranniske ungdom!

Fri oss fra kvinne- bildets smilende ansikter
som vil tvinge seg inn under huden
og låne oss falske trekk

Fri oss fra kvinne- bildets ulevde kropper
som vil tvinge oss inn i et hylster
hvor vi forneker oss selv

La oss tilstå våre liv!

La oss gapskratte- eller grine
så ansiktene slår levende sprekker
mens vi løper med uredde kropper
mot vissheten om hvem vi er !

SIDSEL MØRCK

INNHold:

KAPITTEL 1: INNLEDNING/BAKGRUNN

1.1.	Bakgrunn.....	1
1.2.	Mine eksempler.....	2
1.3.	Problemstilling.....	3

KAPITTEL 2: UNGDOM OG MEDIER, TEORETISK BAKGRUNN

2.1.	Innledning.....	5
2.2.	Ungdomstid i Norge.....	5
2.3.	Fixpunkter.....	7
2.4.	Ungdomskultur- mediekultur.....	8
2.4.1.	Ungdomskultur.....	8
2.4.2.	Medieerfaring.....	8
2.4.3.	Sammenknytning av ungdomskultur og mediekultur.....	9
2.4.4.	Moderniteten.....	10
2.5.	Teorier om kjønn.....	10
2.5.1.	Spesifikke teorier om kjønn og media.....	11
2.6.	Mediepåvirkning.....	12
2.7.	Oppsummering.....	13

KAPITTEL 3: METODE

3.1.	Kvalitative intervju.....	16
3.2.	Informantene.....	19
3.3.	Valg av musikkvideoer.....	19
3.4.	Oppsummering.....	20

KAPITTEL 4: ANALYSE AV MUSIKKVIDEOENE

4.1.	Analyseverktøy.....	21
4.2.	Musikkvideo som genre.....	22
4.3.	En analyse av Kylie Minogues video "In your Eyes".....	25
4.4.	En analyse av Eminems video "The real Slim Shady".....	31
4.5.	Sammenligning/oppsummering av de to videoene.....	39

KAPITTEL 5: UNGDOMMENES INTERESSER OG HOLDNINGER OM KJØNN, SEX OG IDOLER

5.1.	Innledning.....	40
5.2.	Konstruksjonen av det sosiale selvet.....	40
5.2.1.	Rådende synspunkter angående konstruksjonen av det sosiale selvet	40
5.2.1.2.	Kjønn og sosial klasse.....	41
5.2.2.	Medias rolle i sosialiseringssprosessene.....	44
5.2.2.1.	Interesser.....	44
5.3.	Kjønn, sex og holdninger.....	48
5.4.	Kjønnsforskjeller og likheter.....	61
5.5.	Idoler og forbilder.....	65
5.6.	Oppsummering.....	73

KAPITTEL 6: MTV, KYLIE, EMINEM OG MUSIKKVIDEOER

6.1.	Innledning.....	75
6.2.	Ungdommenes forhold til MTV.....	77
6.3.	Ungdommene om Kylie Minogue og Eminem.....	79
6.4.	Om andre og "egne" musikkvideoer.....	86
6.5.	Oppsummering.....	97
6.6.	Oppsummering i klassen etter intervjuene.....	97

KAPITTEL 7: AVSLUTNING

7.1.	Innledning.....	101
7.2.	Medias innflytelse på ungdoms holdninger.....	103
7.3.	Hvordan bør man møte medieinnhold?.....	105

LITTERATUR

1. INNLEDNING/ BAKGRUNN

1.1 Bakgrunn

Jeg ønsker i min hovedoppgave å jobbe med en problemstilling som jeg har vært opptatt av siden rap -artisten Eminem slo igjennom i Norge og i verden for øvrig i 1999 med sin hardnakka rap med kvinnediskriminerende tekster; *Ungdom, kjønn og medier*.

Den første store hiten Eminem hadde het "Guilty Conscience" og beskriver ulike dilemmaer en mann kommer ut for – skal han skjenke en 14-årig jente full for å utnytte henne seksuelt, skal han drepe dama som han har barn med idet han tar henne på "fersken" med en annen mann- eller skal han lytte til samvittigheten? Sangen ble en kjempe- hit.

Når det gjelder de kvinnelige artistene, synes det ofte som deres kropp er viktigere å eksponere i musikkvideoer enn musikken/teksten. Jeffrey Jensen Arnett skriver blant annet dette om musikkvideoer: *".../One of the most striking features of music videos is the sharp demarcation of gender roles, especially in relation to sexuality..."* (Se Brown/Steel/Walsh-Childers.2002:256 og referanse der)

Han refererer til en analyse av 1000 musikkvideoer, hvor man fant at menn ofte er skildret som eventyrlystne, aggressive og dominerende. Kvinnene, ble derimot framstilt som kjærlige, omsorgsfulle eller redde.

Utviklingen i media generelt viser en sterkere fokus på sex. Margunn Grønn tar for seg aviser og fokus på sex og hun ser en klar tendens til at denne fikseringen knytter seg til kvinner. Hun sier om dette at det hovedsakelig er kvinnelige idoler som poserer i avisene uten klær.(Eide(red.)2000:36) Denne utviklinga gjelder nok ikke bare i avisene. I konferanserapporten "Kjønn i media" tar artikkelforfatterne for seg blant annet iscenesettelsen av kjønn i ulike medier. Hvordan framstilles kvinner og menn? Monica Gunne mener å finne tre typer av kvinner i media: Offer, babe og maktkvinnen (Kjønn i media.1996:186).

Menn derimot, blir assosiert med, ifølge Øystein Gullvåg Holter, - makt og penger på den ene siden, vold og misbruk på den andre. (IBID. 1996:57)

Hvordan er framstillingen av kjønnene generelt i media? I Rapporten "Young people and gendered media messages" slås det fast at ennå er det slik i de globale mediene at

".../women are continuously reduced, both in their numbers and in the significance of their roles./.../"

(Jacobsen.2005:8)

Mediebildet domineres også mer generelt av vakre, unge, tynne jenter og dette er med på å forsterke holdninger om hvordan en kvinne skal være.

Undersøkelser fra interessegruppa for kvinner med spiseforstyrrelser viser at på tross av at andelen undervektige er større enn andelen overvektige blant 16-19 - årige jenter, mener 52 % av alle jenter på videregående de er for tjukke.

(Ottar 2001:5, se referanse der)

I rapporten pekes det og på en sammenheng mellom konsum og seksualitet:

"Sexuality may be defined as an urge or instinct to demand the desired object/.../It is not to far- fetched to draw a parallel to the emotional desire to consume. In a consumer culture, this desire is defined as an urge to shop when one`s basic needs are fulfilled. Professional market strategists have been successful in linking the two together. When we see sexuality depicted, it is often in the context of marketing and advertising."

(Jacobsen. 2005:11)

Vi har her å gjøre med sterke markedskrefter, noe som gjør at det kan synes vanskelig å gjøre motstand mot denne utviklingen.

1.2 Mine eksempler

Kvinnen som jeg bruker som eksempel i min undersøkelse er Kylie Minouge. Grunnen til at jeg har valgt henne er at hun er, og har lenge vært, en veldig populær artist. Hun har vært stjerne siden slutten av 1980-tallet. I tillegg er hun en artist som tydelig fremhever et sexy image, hun har ofte et fokus på sin egen kropp og seksuelle hentydninger i sine musikkvideoer. I så måte er hun på lik linje med mange

andre kvinnelige artister og er et eksempel på typisk kvinnelig framtrede i musikkvideoer.

Eminem er den mannlige artisten jeg har som eksempel. Han har siden 2000 vært en veldig populær rapper i Vesten især. Han kan vel sies å spille veldig på sine macho sider og fremhever ofte i sine tekster homofobi og et negativt kvinnesyn. I så måte er han på linje med veldig mange andre populære mannlige rappere, særskilt fra USA. Samtidig er han hvit og jeg vil tro han dermed kan være et større idol for norske gutter enn mange av de svarte rapperne.

1.3 Problemstilling

I musikkvideoer er framstillingen av kjønn, visuelt og/eller språklig, det jeg fokuserer på. Videre er det interessant å se på ungdommer sine reaksjoner på denne framstillingen, er de kritiske eller blir de i noen grad inspirert av det de ser og hører? Kan det være slik at fordi ungdom omgir seg med budskap om sex i stor grad i mediehverdagen så vil de ikke reagere i særlig grad på dette i forhold til for hva eldre generasjoner gjør?

Det overordna temaet for min oppgave er å se på holdningene og verdiene ungdommene jeg har intervjuet har med hensyn til framstillingen av kjønn i mediene og da spesielt musikkvideo. På hvilke måter kan mediebudskap tenkes å være med på å influere ungdoms holdninger om kjønn og kjønnsroller?

Som en hypotese vil jeg gå ut fra at ungdoms holdninger blir preget av musikkvideoers framstilling av kjønn. Eminem har visstnok uttalt at han har gjennomført en revolusjon, i og med at ordet "bitch" er blitt et utbredt ord i folks vokabular. Jeg kan godt tenke meg at ungdommer synes det for eksempel er greit å bruke "bitch" og at det kan ha sammenheng med blant annet Eminems tekster. Uansett vil jeg tro at ungdoms opplevelse av tekster varierer fra person til person og at budskapet i Eminems tekster vil mottas forskjellig av en jente og en gutt men ikke nødvendigvis. Jeg kan tenke meg at en del ungdommer ikke har studert Eminems tekster så nøye men syns han er en kul fyr.

Jeg er altså ute etter å finne noe om ungdoms holdninger til framstillinga av kjønn i medier, spesielt musikkvideoer. Jeg har valgt ut to videoer som kan sies å

representere kjønnene på en stereotyp måte. Det var interessant for meg å se hvordan ungdom oppfatter slike stereotype budskap om hva det vil si å være kvinne/mann. Utover det, var det viktig å gå litt dypere inn i problemstillingen og finne ut litt om ungdoms holdninger til det motsatte kjønn og sexisme, undertrykking på grunnlag av kjønn. Sexisme kan oppleves og finnes direkte eller mer indirekte.

Et annet viktig poeng for meg, blir å sette mediebudskapene jeg tar for meg i en større kontekst:

/..../ "Whereas we tend to think of the mass media in terms of their products-books, sitcoms, newscasts, newspapers, hit songs – they are better understood as institutional elements basic to modern society."

(Ryan/Wentworth 1998:23)

Jeg bruker musikkvideoer som eksempler i min oppgave og jeg synes de er interessante ikke bare som isolerte budskap men som del av en ideologi som formidles av mediene.

Stuart Hall legger fram tanker som jeg mener er i tråd med hvordan jeg oppfatter et tv-program i sin artikkel "Encoding and Decoding in the television Discourse"(1973) Et tv-program er en del av en dominerende eller hegemonisk kode. Det vil si at et tv-program er med på å reprodusere herskende ideologi.

/"ideological reproduction therefore takes place here inadvertently, unconsciously, 'behind mens backs'"

(Hall 1973:17)

Det er viktig å understreke at det er ikke bare mediene som er av betydning for holdninger ungdom besitter. Medier, her manifestert som musikkvideoer, er del i en prosess hvor alle ledd påvirker hverandre. Disse leddene kan være foreldre, venner, lærere, andre autoriteter og medier.

2. UNGDOM OG MEDIER, TEORETISK BAKGRUNN

2.1 Innledning

Begrepet ungdom er et begrep som i vår tid og vårt samfunn er blitt vanskeligere å tidsfeste korrekt og gi en konkret definisjon på. Dette kommer jeg litt mer inn på lenger ned. Kåre Rørhus bruker begrepet ungdom om aldersgruppa mellom ca. 13 og 19 år, de såkalte tenårene. (Rørhus.1993:17) Utviklingsmessig og fysiologisk sett er dette den perioden i livet man blir kjønnsmoden. Sosialt sett karakteriseres ungdom ved at de vanligvis bor hjemme hos foreldrene, går på skole og er økonomisk avhengig av foreldrene. En annen del av den sosiale definisjonen av ungdom, er at deres liv og atferd reguleres av særskilte lover, eller forbud. Man kan ikke drikke alkohol eller kjøpe tobakk før man er 18 og man har ikke lov å ha sex før man er 16. Håndhevingen av disse lovene er jo en annen side av saken.

Samtidig har ungdom en større personlig frihet enn barn. I løpet av ungdomstiden skal ungdommer frigjøre seg fra foreldrene, skaffe seg en utdanning for så senere få seg en jobb. Samtidig skal de avklare sitt forhold til det motsatte (eventuelt samme) kjønn og framtidig familieliv og utvikle sin identitet basert på forestillinger om den personen de selv ønsker å være. Dette gjør ungdom særlig følsom ovenfor kulturelle ytringer som tematiserer, problematiserer eller beskriver deres subjektive virkelighet, ifølge Rørhus (IBID 1993:17)

2.2 Ungdomstid i Norge

Ungdomstid i Norge anno ca 2000 kan vises i noen tall for å synliggjøre denne gruppas hverdag. Utdannelse er svært viktig i Norge. 93 prosent av alle nordmenn mellom 25 og 34 år har minimum videregående skole. Unge flytter hjemmefra i alderen 20-29 år, i alle fall i underkant av 80 prosent av ungdommen. (Hoeg(red.) 2002:110-112)

Den lange utdannelsen mange velger å ta, bidrar til at unge gifter seg stadig senere i livet. I 1998 var gjennomsnittsalderen for de som giftet seg for første gang 28,6 år for kvinner og 31,1 år for menn. Vi venter og lengre med å få barn nå enn før, - i 1995 var halvparten av førstegangsfødende mødre i Oslo over 30 år. Ut fra dette bildet

kan vi vel si at ungdomstiden i Norge, kanskje spesielt blant de med høyere utdanning, på denne måten er ganske lang, hvis man kan definere denne delen av livet blant annet som den tiden før man får forpliktelser som barn og ektefelle. Det er jo selvfølgelig en ufullstendig definisjon, som kan omfatte en 18-åring så vel som en 40-åring.

Førstelektor Willy Aagre tar for seg hverdagen til ungdom i Norden, spesielt med blikk mot deres smak i artikkelen "Smak, kultur og kjønn i nordiske ungdoms-rom". (<http://www-lu.hive.no/ungdomskultur/>)

Her beskriver han kort to sosiologiske krefter som er av relativ stor betydning for dagens unge i Norden.

1) Det samfunnsmessige dannelsingsprosjekt.

Herunder kommer den store vektlegging på utdanning, samt den solide oppslutning om frivillige organisasjoner.

2) Et markedsstyrt media.

Siden media har blitt mer markedsstyrt bidrar de til å formidle en konsumorientert populærkultur til ungdommer i form av at de i større grad fokuserer på klær og utstyr man må ha for å følge med i tiden.

Aagre har i samarbeid med andre nordiske forskere i 1999 gjort en spørreundersøkelse av 227 norske, svenske og danske ungdommer i alderen 15-16 år om *nordiske ungdomsværelser*. Av disse ble 16 fra hver nasjon intervjuet. 80 % av ungdommene i undersøkelsen sa at musikkens betydning var mye eller ganske mye for dem. Musikken de likte var innen genrene pop, rock, rap og beslektede musikk-genrer. Klassisk musikk og jazz var nesten fraværende. Bandet som hadde flest tilhengere blant ungdommene i undersøkelsen var Backstreet Boys. Fansen deres var nesten utelukkende jenter. I dette materialet er det tydelig at musikk som signaliserer opprør, brudd og markante sub-kulturelle musikkuttrykk først og fremst appellerer til guttene. Jentene går mer i retning hovedstrømmen av pop og -soulmusikk. Noen av guttene uttaler at de ikke ønsker å ha et forhold til en jente som er fan av Backstreet Boys. Aagre viser til en artikkel av Ihleman, hvor det hevdes at den negative stigmatiseringen av boy bands kommer av den dårlige omtalen de får av spesielt mannlige kulturjournalister. En annen ting er at guttene

aldri nevner kvinnelige artister blant favorittene mens jenter ofte velger mannlige idoler.

Bare litt over 30 % av ungdommene sier at boksamlinga deres betyr mye eller ganske mye for dem. Jentene er mer opptatt av bøker enn guttene. Dette var litt fakta om ungdoms interesser. Men hvilken tid er det ungdom vokser opp i nå, sett i forhold til tidligere generasjoner?

2.3 Fixpunkter

Johannes Andersen bruker begrepet "fixpunkter" man har eller hadde for å kunne identifisere seg. (Andersen 2001:14-22) På 60 og tidlig 70-tall var ungdom i opprør mot gamle tradisjoner og forventninger. De ville selv bestemme over sine liv.

I denne perioden var ideene preget av sosialistisk tankegods. Man ville lage et samfunn som var bra for alle, kollektivet sto i sentrum og var således "fixpunkt". I 1980-tallet kom en motreaksjon mot kollektiv tankegang. Ungdomskulturer dukket opp som dyrket individualisme. Den personlige fortelling skulle fortelles, uten velferdssamfunnets formynderi men med penger og suksess. Så mens 70-tallet hadde kollektivet og den offentlige sektor som "fixpunkt" var 80-tallets sådanne individet og den private sektor.

Hva er da vår tids "fixpunkt", ifølge Andersen? Jo nettopp at vi mangler et slikt punkt. Vår tids unge er, i alle fall flertallet, ikke med på et opprør, bevegelse, ei heller er de med på sin bevisst valgte suksesshistorie som bryter med en tidligere ungdomskultur. Hvis de ser seg om i samfunnet, ser de at den offentlige sektor er fylt med folk fra 60 og 70-tallet mens den private sektor i hovedsak rommer folk fra 80-tallet. (IBID 2001:16)

De unge er dermed overlatt til seg selv og sine egne valg. Ungdom skal velge utdannelse, arbeid, partner, bolig og livsstil med dertil tilhørende iscenesettelse av kroppslig uttrykk. Utfordringen for dagens unge blir således å gi sine valg betydning. (IBID 2001:17)

Sosial klasse, kjønn, etnisk tilhørighet og geografi er ikke som før overordna indikatorer for hvor man havner i livet. Disse sosiale og ideologisk begrunnede forskjellene organiserer ikke i like stor grad som før bevisstheten. Det paradoksale er at alle statistikker viser at sosial plassering og livsmønstre i stor grad videreføres fra

foreldre til barna. Men dette er ikke den herskende oppfatning, i hvert fall ikke hos de unge. For de unge ligger alle muligheter tilsynelatende åpne for dem. Hvis du ikke gjør det du vil her i livet, har du ingen andre å skylde på enn deg selv. Det som faktisk står igjen som bevissthets- styrende prinsipp blir da markedsmekanismen. (Hølge- Hazelton 2003:20-21)

2.4 Ungdomskultur- mediekultur

Kultur i denne framstillinga, ses på som en klasses eller gruppe menneskers felles måte å leve på og tolke virkeligheten på. Kulturen omfatter de forskjellige måter virkelighetsopplevelsen blir uttrykt og myter og ideologier som er forbundet med disse uttrykkene. (Rørhus 1993:21-22)

2.4.1 Ungdomskultur

Rørhus definerer Ungdomskultur som *"/.../den kultur eller subkultur som er et uttrykk for ungdoms felles måte å oppleve tilværelsen på."* (Rørhus 1993:22)

I dette ligger det at ungdomsgrupper som lever under ulike vilkår og ikke deler samme historie, vil sannsynligvis utvikle forskjellige virkelighetsoppfatninger. Stil er nært knyttet til kulturbegrepet. Stil omfatter utseende (klær, sminke, frisyre, attributter, rekvisitter osv), opptreden (atferdsmønster og ritualer), språk (slang) og musikk (smak og -bruk). Livsstil er et overordnet begrep i denne sammenhengen og uttrykker hva enkeltindividet i en kultur bruker tid og penger på, og de verdiorienteringer og -vurderinger som ligger til grunn for disse valgene.

2.4.2 Medieerfaring

Jostein Gripsrud tar for seg betydningen mediene har fått i nyere tid i boka *"Mediekultur, mediasamfunn"* (Gripsrud 1999). Før krigen var samfunnet mer stabilt, barna lærte av sine foreldre og besteforeldre hva de skulle gjøre. Etter krigen kom en sosial og geografisk mobilitet som førte med seg raske endringer og på mange måter mer ustabilitet. Samfunnet ble mer uoversiktlig, noe som førte til at erfaringen fra foreldre og besteforeldre begynte å falle i verdi. (IBID 1999:30)

Mediene har på enkelte områder "overtatt" roller som foreldre og andre autoriteter før har hatt for de unge. For eksempel er foreldrenes erfaringer når det gjelder økonomi, ikke gyldige for unge i dag. Da foreldrene deres var unge kunne de få

gunstige, nesten rentefrie lån og alle kunne kjøpe leilighet og ta opp studielån. Nå er det vanskelig for mange unge å få lån til leilighet og studielånene er mye større enn før. På det teknologiske plan har foreldregenerasjonen ikke mye å stille opp mot dagens unge. Slik henter dagens unge mye av erfaringene sine fra media heller enn fra sine foreldre. Mediene etablerer en annen, mer abstrakt form for fellesskap (IBID1999:32), de er skapere av forestilte fellesskap. (IBID 1999:16)

Mediene hjelper de øvrige samfunnsinstitusjoner med å fortelle oss hva det for eksempel vil si å være jente eller gutt. Innenfor mediekulturen er det en egen kultur som vi kan kalle idolkulturen, her befinner seg filmstjerner, sportsstjerner og musikkstjerner og andre kjente mennesker som oppfattes som populære.

Mediene og jevnaldrende er sentrale aktører og leverandører av "varerekvisitter" som tilhører ulike "stereotype identiteter"; hva man bør ha eller ikke ha for å gå inn i de ulike ungdomsrollene. Venner og medier er sentrale referanser for produksjon av mening og forbruk. Dagens oppvekst er kommersiell. Uansett om du møter vennene dine på kino, idrettsarena, kaffe- bar eller diskotek, er forbruk en del av aktiviteten. Det vil si at forbruk og forbruksvarer har blitt en sentral ingrediens i ungdomstiden.

2.4.3 Sammenknytning av ungdomskultur og mediekultur

Begrepet "ungdom" er et forholdsvis nytt begrep, det var først på 1950- tallet man snakket om en egen ungdomskultur. Denne kulturen var delvis medieskapt i samspill med andre samfunnsmessige forhold. Kinoene som begynte å spre seg fra 1905 var spesielt populære blant barn og unge. Rockemusikken som kom på 50-tallet var forbeholdt ungdommen. Kino, konserter og lignende kostet penger og ungdommene ble en viktig gruppe av konsumenter av spesielt kulturelle produkter. Denne utviklingen har bare fortsatt og økt i omfang. Her spiller mediene en viktig rolle. Reklame, filmer, underholdningsnyheter, musikkvideoer, ukeblad, - alle frister oss med, denne må du bare ha, løp og kjøp! Forbruk og forbruksvarer har blitt en nødvendig forutsetning for at ungdom skal kunne delta i aktiviteter, de som ikke har råd til å delta på aktiviteter mister både noe sosial kompetanse og ferdigheter.

2.4.4 Moderniteten

Kirsten Drotner beskriver moderniteten som en kompleks tid for unge mennesker, hvor man er autonom på visse områder samtidig som man er avhengig i andre henseender (Drotner 1999:14-15) Hun forklarer at ungdom er blitt kulturelt og ofte psykologisk selvstendige men at de er mer avhengige av voksensamfunnet økonomisk og sosialt enn for to tre generasjoner siden. Alle faktorene jeg har pekt på som rører ungdom i dagens Norge og Norden for øvrig, peker mot et bilde av en tid fylt av kompleksitet, valg, usikkerhet, autonomi og avhengighet. I dette bildet er det viktig for ungdom å finne noen "knagger" i tilværelsen, noen punkter å forme sin identitet og framtid rundt. På det ytre plan er det kanskje ikke så vanskelig, - mediene flommer over av råd om hvordan du skal se ut, hva som er in, man kan jo bare hente tips her og der og sette sammen sin egen ytre identitet.

Det negative her blir jo da at medienes framstilling av unge mennesker ofte ikke er i overensstemmelse med virkeligheten, de viser ofte perfekte mennesker som bidrar til et uoppnåelig skjønnhetsideal. Noe som igjen kan føre til en følelse av utilstrekkelighet. På det indre plan tror jeg at ungdomstiden kan være svært kompleks og ofte forvirrende, hva skal man tro på, hvilke idealer skal man ha i en ofte overfladisk verden med søkelys på utseende og image? Hvilke råd skal man høre på når det ene rådet ofte er motstridende i forhold til det andre?

2.5 Teorier om kjønn

Når det gjelder forskning som retter seg mot kjønnsidentitet har det vært to dominerende retninger i synet på kjønnsrolleutvikling i psykologien.

1) Den genetiske tilnærmingen:

Forskere som tilhører denne retningen mener hovedforskjellen mellom mann og kvinne har sin opprinnelse i kromosomer og hormoner.

2) Den sosialiseringensrettede tilnærmingen:

Psykologer som bifaller dette synet mener at sosialisering er mye viktigere enn gener, at kjønnsroller er noe man blir opplært til gjennom historien og at vi får styrket disse i vår egen hverdag.

Av disse to tilnærmingene til kjønnsrolleutvikling har sosialiseringsteoriene vist seg å finne størst troverdighet.

De fleste forskere er enige i at kulturelle innflytelser og sosialisering er av størst betydning for en individuell kjønnsrolle- identitet.

3) Kognitiv utviklingsteori:

Her ser man og på kjønnsroller som tillærte, men man anser barnet som å være mer aktiv i å utforme sin egen kjønnsidentitet. Barnas egne tankeprosesser blir her viktige fordi man mener barna organiserer og nyttiggjør seg budskapene om kjønn som de mottar. Barnet søker aktivt informasjon om hvordan det skal være som jente eller gutt heller enn å bruke det som på mange måter kan sies å være passive etterligninger, slik som tilhengerne av sosialiseringsteoriene beskriver.

2.5.1 Spesifikke teorier om kjønn og media

I 1975 publiserte Laura Mulvey artikkelen "Visual pleasure and narrative cinema". Denne ble banebrytende for feministiske filmstudier spesielt og studier av film, kjønn og representasjon mer generelt. I denne artikkelen argumenterer hun for at en av kinofilmens nytelser ligger i det hun kaller `skopofili` eller synsdrift, begrepet innebærer å gjøre andre mennesker til objekter ved å underkaste dem et kontrollerende og nysgjerrig blikk.

En annen form for nytelse kinofilmen tilbyr, er en narssissitisk voyerisme, - at man ser seg selv i en karakter og identifiserer seg med karakteren. Menn identifiserer seg med den mannlige hovedpersonen og de kvinnelige karakterene er subjekter for deres begjærlige blikk. Den kvinnelige karakteren i filmer har ingen annen rolle i filmer enn å være erotisk objekt for de mannlige karakterene og publikummerne, i tillegg til å få helten i filmen til å handle som han gjør. (Fossheim(red.)1999:172-176) Mulvey mener mannen ikke kan innta rollen som objekt fordi:

"/..Ifølge den herskende ideologiens prinsipper og de psykiske strukturer som støtter den, kan ikke den mannlige figuren bære den byrden det er å bli seksuelt objektivert./.../" (IBID 1999:175)

På 1980-tallet ble 70-tallets ideer om at de uunngåelige sexistiske kinofilmene aldri kunne gi kvinner noen nytelse, erstattet med ideen om at kvinner kunne finne egne nytelser i slike filmer.

I slutten av 1990-årene begynte filmstudiene å endres igjen. Yvonne Taskers bok "Working Girls: Gender and Sexuality in Popular Cinema(1998) tilbyr en gjennomtenkt, intelligent diskusjon om nyere representasjoner av kvinner i Hollywood.(Gauntlett 2002:40) Tasker analyserer her de nye rollene kvinner inntar i Hollywood, som heltinner, detektiver, cowgirls og mektige musikkstjerner. Hun skriver om og om det stigende antall likeverdige forhold mellom mann og kvinne som skildres i populær- filmene.

2.6 Mediepåvirkning

I en oppgave som tar for seg ungdoms holdninger og verdier i forhold til media, er det naturlig å si noe om mediepåvirkning. Jeg vil i diskusjonen av dette benytte meg av begreper fra Ragnar Waldahls bok "Mediepåvirkning".

Mediene har gjennom sin utbredelse i samfunnet tilegnet seg oppgaver med hensyn til å forvalte samfunnets verdi- og norm- grunnlag som tidligere var ivaretatt av institusjoner som kirke, skole og rettsvesen.(Waldahl 1999:40)

Samtidig er det ikke alle som slipper til i mediene:

"Adgangen til massemediene er../ et knapt gode vesentlig forbeholdt kapitalsterke interesser, og medievirksomhet i dagens samfunn er underlagt de samme markedskreftene som annen forretningsvirksomhet."

(IBID 1999:24)

Påvirkning fra media kan enten medføre endring i folks holdninger eller forhindre endringer som ellers hadde funnet sted. Mediene påvirker på denne måten ikke bare gjennom det stoff de presenterer også gjennom det de unnlater å presentere for publikum.

Waldahl peker på fire meningsnivå i samfunnet.

- 1) Den personlige mening som hver enkelt besitter.
- 2) Det andre er intersubjektive meninger, hvor ulike personer oppfatter og fortolker budskap på samme måte.
- 3) Det tredje nivået er gruppe- opinionene, som er en sammensmelting av de intersubjektive meningene.

4) Det siste nivået er symbolfelleskap, som etableres av samfunnets meningsdannende prosesser, og omslutter alle samfunnsmedlemmene.

”Mediene påvirker meningsdannelse på samtlige nivåer og det finnes *gjensidig påvirkning mellom nivåene.*”

(IBID 1999:53 min utheving)

Videre er det publikums sosiale tilhørighet i nære relasjoner og i større gruppetilknytninger som konstituerer deres forhold til mediene.

Menneskenes personlighet utvikles gjennom flere typer erfaringer, gjennom personlig erfaring og gjennom vikarierende erfaring. Her spiller media en viktig rolle. Radio, tv, film, ukeblad og litteratur gir alle kunnskaper, inntrykk og opplevelser som ikke er opplevd og erfart i virkeligheten men erfart indirekte.

Til slutt oppstår indre erfaringer gjennom de prosessene som lagrer, tilpasser og bearbeider ytre erfaringer. Denne typen erfaring kalles avledet erfaring.

(IBID 1999:74-75)

Selv om de fleste i dag bruker mye tid på medier, utgjør hjem, nærmiljø og arbeidsliv et viktigere erfaringsgrunnlag.

En stor del av medienes virkninger er vedlikehold av etablerte holdninger. Denne påvirkningstypen forhindrer at folk glemmer de etablerte holdningene.

Et viktig poeng her er at mediepåvirkning inngår i sammensatte sosiale prosesser der det alltid vil være alternative årsaksfaktorer, og at det fullstendige årsaksforholdet omfatter mange ulike faktorer. Selv om hver enkelt faktor kan oppfattes som årsak til det fenomenet man studerer, kan man ikke påvise en direkte sammenheng mellom mediepåvirkning og identitet. Derimot kan man si at media er et ledd blant mange i en påvirkningsprosess.

2.7 oppsummering

Det er ikke bare konservative politikere og religiøse mennesker som har sett med bekymring på utviklingen i media og andre industrier rettet mot barn og unge. Også foreldre har uttalt bekymring om for eksempel at man får kjøpt klær til småjenter som egentlig burde være forbeholdt kvinner. Stringtruser, veldig mini miniskjørt osv. er eksempler på dette, som har blitt diskutert i media.

For noen år tilbake kom det t-skjorter med "fuck me, i,m good" – logo til tenåringsjenter og andre t-skjorter med playboy- logo på.

Det er ikke tilfeldig at Mulveys artikkel kom ut på det tidspunkt den gjorde. Det var på dette tidspunkt da kvinner begynte å gjøre opprør mot sexisme, noe som kanskje ikke var uventet siden veldig mange filmer inneholdt stereotype kjønnsroller. Tasker har imidlertid bemerket at stereotypene ikke var like gjennomtrengende på slutten av 90-tallet som på 70 og – 80 tallet.

Det ser ut til at teoriene følger sin tids- epoke, og at hver av disse teoriene innebærer kjensgjerninger som også er gyldige i dag.

Når det gjelder medier og deres effekt på kjønnsorientering og holdninger har blant andre Bradley M. Waite gått gjennom disse problemstillingene.(Waite 1987) Han viser til en rekke undersøkelser om skjønnlitteratur, pensumlitteratur og tv i forhold til kjønn. Flere av de skjønnlitterære bøkene som var undersøkt, hadde ikke kvinnelige karakterer overhodet, og i mange av de som hadde kvinnelige karakterer, fikk disse verdi ikke i kraft av sine egne handlinger og prestasjoner, men heller i kraft av sine forhold til de handlende mennene. Med hensyn til sosialisering til en kjønnsrolle i forhold til medieinnhold, er det foretatt innholdsanalyser og effektstudier.

Blant andre følgende resultater ble funnet:

Mannlige karakterer ble betydelig oftere avbildet enn kvinnelige. Menn ble skildret som mer dominerende, rasjonelle, ambisiøse, stabile, voldelige, sterke og tolerante enn kvinner.

Kvinner ble skildret som mer følsomme, romantiske, attraktive, glade, varme, omgjengelige, fredelige, rettferdige, underdanige, ryddige, emosjonelle, engstelige og mindre kompetente enn menn. Kvinnelige karakterer var mer tilbøyelige til å bruke kroppen sin på en forførende måte og bli skildret som seksuelle objekter, ved hjelp av blant annet erotisk påkledning og kamerafokus på særskilte kroppsdeler. Sex ble også ofte forbundet med vold.

De fleste studier som tar for seg medieeffekter i forhold til kjønnsrolle- sosialisering, er av korrelativ natur. Det betyr at de har sammenlignet holdninger til storseere og de som ser mindre på tv. Blant resultatene her er at barn som så mye på tv, svarte

mer stereotyp ved spørsmål om hvilke yrker kjønnene kunne ha og hvilke karakterer det var sannsynlig at kjønnene kunne spille i ulike tv- produksjoner.(Waite 1987:35-37)

Det er ,etter mitt syn for lettvint og avvise all form for effektforskning fordi metodene som har vært brukt før, ikke har fungert optimalt. Det som er interessant å se på er ikke nødvendigvis isolerte mediebudskap i forhold til en enkelt gruppe, men rekken av mediebudskap tilsammen. Hva blir resultatet hvis man legger mediebudskapene angående kjønn sammen, hva slags ideologi ender vi opp med? Dette vil kreve mye ressurser og et samarbeid av medieforskere og kjønnsforskere.

Jeg er opptatt av å finne ut av hvordan mediebudskap blir oppfattet av ungdom, samtidig som jeg synes det er viktig at ungdom selv og voksne reflekterer over mediebudskap og deres betydning.

3. METODE

3.1 kvalitative intervju

Hvorfor har jeg valgt å bruke en kvalitativ metode i min undersøkelse? En hver forsker velger metode og tilnærming ut fra hvordan hun eller han *"/.../..värdemässigt valt att betrakta verkligheten."* (Lantz. 1993:29)

Jeg bærer med meg mine verdier og holdninger inn i denne undersøkelsen og min interesse for emnet er en sterk bakenforliggende faktor.

I kvalitative undersøkelser er man interessert i å forstå et fenomens mening.

Meningen er tids-, kultur- og personavhengig, og man ønsker å forstå meningen med et fenomen ut fra respondenten sitt liv.

Kvalitative undersøkelser er deskriptive, fokuserte på bestemte tema og åpne for flertydigheter og forandringer. (IBID 1993:34)

I min oppgave har jeg brukt kvalitative dybdeintervju. Jeg har brukt en åpen, strukturert intervjuform, hvor jeg har stilt tillegsspørsmål der jeg har følt behov for det. I åpne, strukturerte intervju forutsettes fenomenet å være meningsfullt og sammenhengen er til en viss grad bestemt av intervjueren. (IBID 1993:58)

Intervjueren er den som har regien og den som har bestemt seg for at dette er noe jeg har lyst å vite mer om. Jeg var på forhånd interessert i å vite hvordan ungdom oppfatter, hvilken mening de tillegger det jeg kan kalle seksualisering i media, da spesielt musikkvideoer. Grunnen til at jeg ville vite mer om dette var at jeg synes ungdom i altfor liten grad kommer fram med sine synspunkter i media i Norge.

Foreldre, politikere og forskere har reagert mot seksualisering i media, og jeg syntes det var interessant å finne ut om ungdoms reaksjoner på fenomenet.

Disse kvalitative intervjuene ga meg en mulighet til å treffe ungdommene ansikt til ansikt, og dermed få en bedre forståelse av hvordan de er som mennesker. Hvordan er skolehverdagen deres? Kunne det være slik at klesstilen deres for eksempel hadde en viss sammenheng med musikksmaken? Eller hvordan var språket deres, var det forskjeller her?

Alle slike nyanser anser jeg som verdifulle selv om jeg ikke greier ut om dette i oppgaven. Nyansene ga meg et inntrykk av disse ungdommene som var betydningsfulle i tillegg til det verbalspråklige.

Jeg tok opp intervjuene på båndopptaker og transkriberte dem etterpå. Et av kravene til pålitelighet er at intervjueren har forstått det som har blitt sagt. Det er en møysommelig prosess å transkribere intervjuene, for å være sikker på at alt er forstått og skrevet riktig. Jeg mener jeg har brukt så mye tid på det og føler meg sikker på at alt er korrekt nedskrevet. Ungdommene jeg intervjuet brukte i liten grad slang, noe som gjorde det greit å forstå hva de sa.

Når det gjelder den kvalitative analysens gyldighet så

"/.../ erhålls (den) genom en analys av och fördjupning i helhetens delar och genom syntesen där ett meningsfullt mönster på et högre abstraktionsnivå framträder./.../ Analysens giltighet vilar dels på intern subjektivitet, dels på teoretisk/ekstern validitet".

(IBID 1993:73)

Den teoretiske validiteten gjelder koplingen mellom teori og det undersøkte fenomenet. Den interne subjektiviteten er en overenskomst mellom intervjuer og respondent hvor det viktige er at respondenten blir oppfattet riktig og intervjueren klarer å sammenfatte det som blir sagt på en nøyaktig måte. (IBID 1993:74)

Jeg mener å ha ivaretatt disse kravene tilfredsstillende.

Kvalitative undersøkelser som ikke omfatter mer enn få titalls personer er lite egnet til å belyse problemstillinger hvor en ønsker å si noe om generelle kjennetegn ved større befolkningsgrupper.(Waldahl 1999:98)

Det er respondentens utsagn som står i sentrum og som utgjør grunnlaget for analyser og konklusjoner.

Man kan ikke generalisere ut fra svarene jeg har fått men man kan få et innblikk i ungdoms holdninger.

"Analysen skall genom differentiering öka förståelsen av fenomenets mening och i den bemärkelsen vara kreativ". (Lantz 1993:99)

Heri ligger hovedverdien i kvalitative undersøkelser, - å øke forståelsen av et fenomen.

I tillegg har jeg sett på relatert statistikk og annen relatert forskning i samme felt.

Det som er av interesse for meg her, er å se på nyansene og variasjonene i ungdoms holdninger rundt kjønn og musikkvideo.

Intervjuene/ temaer jeg har utledet fra intervjuene

Jeg brukte en intervjuguide (se appendix 1) til intervjuene med mulighet for tilleggsspørsmål der jeg så det nødvendig med en utdyping. Intervjuguiden inneholdt følgende temaer:

1) Kjønn

1) Sexisme, kjønn i media, holdninger, homofobi.

Herunder kommer spørsmål 6,7 og 9 før musikk- videoene, og 9 og 10 etter musikk- videoene.

2) Forbilde/idol/interesser:

Spørsmål 1,2, 4 og 5 før musikk- videoene og spørsmål 3,5 og 11 etter musikk- videoene

3) Kylie Minogue og Eminem:

Spørsmål 1,2,3,4,5,6,7,8 og 9 etter musikk- videoene.

4) Fjernsyn/MTV:

Spørsmål 2 og 3 før musikk- videoene.

Jeg intervjuet seks gutter og seks jenter ved ei videregående skole i Oslo. Elevene gikk i 3. klasse på medielinja skoleåret 2002-2003, og intervjuene foregikk i mars 2003. Intervjuene fant sted på skolen, i et av skolens gruppe- rom hvor det fantes tv og video. Dette var det mest praktiske og enkleste stedet å gjøre intervjuet på, både for meg og informantene.

Den uka jeg skulle gjøre intervjuene mine var ei veldig travel uke for informantene mine, de hadde innlevering av særemne og prosjekt. Likevel stilte de gjerne opp som informanter og tok seg tid til å svare skikkelig på mine spørsmål, - all honnør til dem! Navnene jeg har gitt informantene er ikke deres egentlige navn.

Fredag denne uka hadde jeg en uformell, litt spontan oppsummering i klassen, hvor jeg viste klipp fra noen musikkvideoer av Shakira, Nelly og Eminem. Deretter diskuterte jeg, elevene og læreren som hadde timen, temaer som vi hadde snakket om i intervjuene og relaterte tema. Denne oppsummeringen var ikke godt nok planlagt men jeg ønsker uansett å ha med noen kommentarer og reaksjoner derfra i oppgaven min.

3.2 Informantene

Jeg fant fram til informantene ved at jeg tok kontakt med skolen og spurte om jeg kunne intervju 12 elever, helst spredd utover forskjellige linjer på skolen, som var i 18-års alder, og som var norske statsborgere. Jeg mente jeg ikke kunne intervju særlig flere enn 12, da mine intervjuer var ganske omfattende og av kvalitativ art. Jeg fikk dessverre ikke elever som var spredd utover linjene fordi det var vanskelig praktisk for skolen. Et annet kriterium jeg hadde, var at elevene skulle være spredd geografisk i Oslo. Dette kriteriet fikk jeg oppfylt. Informantene mine var bosatte rundt omkring i Oslo, både på øst og vestkanten. 2 av guttene hadde utenlandsk opprinnelse men har bodd i Norge siden de var små.

Ungdommene hadde forskjellig bakgrunn, noen vanket i innvandrer miljø, et par gutter tilhørte et metall- miljø, ei jente sang inn demotape med soul- musikk, andre var helt "vanlige" ungdommer. Hvis noe kan synes å dominere interessene deres må det være musikkinteressen.

Variasjonen som var blant disse ungdommene i interesser og livsstil kunne gi en spennvidde av reaksjoner og holdninger rundt kjønn og musikkvideoer. Det som likevel kan være greit å ha i bakhodet, er at informantene mine går på medielinje og at de muligens er litt mer kritiske til mediene enn elever på andre linjer.

3.3 Valg av musikkvideoer

Utgangspunktet for intervjuene har vært to musikkvideoer, Kylie Minogue: "In your Eyes" og Eminem: "The real Slim Shady". Begge artistene er verdensberømte og veldig populære.

Det er ikke tilfeldig at jeg har brukt musikkvideoer og MTV som objekter. Musikk spiller en svært viktig rolle i de fleste ungdoms liv. Noe også Even Ruud påstår:

"/../" musikk inntar en sentral rolle som sosialt selvdefinerings- middel."(Ruud 1997:124)

Valg av artister var heller ikke tilfeldig. Jeg vurderte om jeg skulle velge Britney Spears eller Christina Aguilera men endte opp med Kylie Minogue. Grunnen til det, er at jeg mener hun blir tatt mer seriøst som artist enn de to førstnevnte. Minogue

har vært i "gamet" siden 80-tallet og er fortsatt i høyeste grad populær, også blant ungdom.

Eminem var et klart valg for meg hele veien, men videoen jeg fant av han var ikke mitt førstevalg når sant skal sies. Det var den jeg fikk tak i. Mange andre sanger av Eminem har en mye råere tekst, både mot kvinner og homofile. "The real Slim Shady", som jeg fikk tak i, har elementer av det samme, sånn sett var den grei å bruke.

Måten jeg gikk fram på for å skaffe videoene, var å se på MTV (Music television) i et par uker, og ta opp videoene som jeg ønsket å bruke. Det var nyttig å få sett en del på MTV, slik at jeg viste litt om kanalens innhold. Det begynner jo å bli noen år siden jeg var fast tilskuer av MTV.

Jeg kunne selvfølgelig valgt en video med en annen mannlig rapper enn Eminem: en som hadde halvnakne modeller dansende rundt seg. Jeg regnet med at ungdommene hadde mye kjennskap til slike videoer fra før og jeg anså Eminem som et større mulig idol for norske gutter enn en svart rapper som for eksempel Nelly, i og med at Eminem er hvit. Uansett har Eminem mange likhetstrekk med "svarte" rappere hvis en ser på tekstenes innhold.

3.4 Oppsummering

Som andre medietekster, representerer musikkvideoers innhold et sett verdier. I min oppgave vil det være verdier i tilknytning til kjønn som er interessant og hvordan ungdommene jeg har intervjuet oppfatter disse verdiene. Hvilke verdier knyttes til Kylie versus Eminem? Jeg ønsket samtidig og finne ut om disse ungdommenes syn på kjønn, forskjeller, likheter og blant annet deres oppfatning av skjellsord som hore. Den beste måten å få gjort dette på, var etter min mening å foreta kvalitative intervjuer av ungdommene. Jeg fikk et datamateriale på 60 utskrevne sider fra intervjuene og gruppeoppsummeringen og dette er grunnlaget for min analyse i denne oppgaven.

4. ANALYSE AV MUSIKKVIDEOENE

4.1 Analyseverktøy

I analyser av musikkvideoer kan man benytte seg av kunnskap fra flere fagfelt, og dette er nok og nødvendig, da musikkvideo ikke lett kan kvalifiseres som en hvilken som helst reklamefilm. Musikkvideoer har ofte i seg elementer fra både billedkunst, reklame og film. Dermed kan det være hensiktsmessig å ta i bruk både filmteori, billedanalyse, tekstanalyse og musikk- analyse i analysen av musikkvideoer. Musikk videoer kan og studeres som arena for sosialisering.(Ruud 1988: 52-53)

Jeg ønsker i min analyse av videoene, "In your Eyes" og "The real Slim Shady" først og fremst å se på innholdet av tekst og bildene, og vil ikke konsentrere meg særlig om musikken her. Det er derfor nyttig for meg å benytte meg av nyere semiotisk inspirert billedanalyse. Jeg støtter meg her på deler av Jostein Gripsrud sin gjennomgang av semiotikk i boka "Mediekultur- mediesamfunn"(Gripsrud.1999:107-134).

Begrepet semiologi, eller tegnlære, ble skapt av den sveitsiske språk- teoretikeren Ferdinand de Saussure(1857-1913). Det mest brukte ordet for tegnlære nå er semiotikk. Et tegn er en helhet bestående av et materielt uttrykk (eng. signifier) og et immatrielt innhold (eng. signified). Mens koden er den regelen eller konvensjonen som forbinder uttrykket med innholdet.

I verbalspråket er forholdet mellom uttrykk og innhold arbitrært, det vil si vilkårlig eller tilfeldig. For eksempel har innholdet "kvinne" forskjellig uttrykk fra land til land, på spansk heter hun "Mujer", på engelsk "Woman" og på tysk "Frau" osv. Saussure var lingvist og var mest opptatt av tale og – skriftspråket, det vi sammenfattet kaller verbalspråket. Annerledes er det med visuelle tegn. Visuelle tegn er mer bestemte enn de verbale, i alle fall hvis det dreier seg om et fotografisk tegn eller en "realistisk" tegning. Vi kan i stor grad se på et bilde av en kvinne at det viser en kvinne. Slike tegn er høyt motiverte, de likner virkeligheten. I andre tilfeller bruker bildet bestemte konvensjoner, og vi må kjenne kodene eller den bestemte kulturelle konteksten bildet opptre innefor, for å få tak i betydningen. Figurene på offentlige toalett- dører

er konvensjonelle kjønns tegn som vi har lært oss betyr at vi har med en dame eller herretoalett å gjøre.

Et uttrykks betydning kan deles inn i to trinn, denotasjon og konnotasjon. Denotasjon er den første, direkte betydningen, mens konnotasjon er den andre, "indirekte" betydningen, eller med- betydningen. Opphavsmannen til det teoretiske skillet mellom de to ulike betydningsnivåene, er den danske lingvisten Louis Hjelmslev, som i mellomkrigstiden videreutviklet Saussures strukturelle lingvistikk. Den franske litteratur- og kunsthistorikeren Roland Barthes kom på 1960-tallet med nye teoretiske og konkrete tekst- analytiske bidrag i forhold til denotasjon, konnotasjon og andre semiologiske tema.

Konnotasjoner må skilles fra assosiasjoner, da konnotasjoner er kulturelt etablerte, kodifiserte felles- assosiasjoner, mens assosiasjoner er individuelle og personlige. Hver kultur innehar et kode- fellesskap og samme uttrykk kan bety forskjellige ting fra en kultur til en annen.

Disse analyse- verktøyene er av mer teknisk sort. Jeg vil også se på det symbolske billedspråket som videoene uttrykker, spesielt med hensyn til hvordan kjønnene fremstilles. Er innholdet kjønnsdiskriminerende, ved at et av kjønnene framstår som mindreverdige? Eller kan innholdet virke kjønns- undertrykkende ved at det trekker i retning av stereotypi og entydighet som ikke bidrar til kjønnenes likeverd? Disse begrepene er hentet fra arbeidsnotat 6, 1978, v/ Marjan Flick, hvor hun har undersøkt kjønnsroller i ukeblads- reklame.

For å pensle oss inn på musikkvideoer igjen, kan det være greit å si litt om musikk video som genre.

4.2 Musikkvideo som genre

Genre kommer av det latinske "genus" som betyr "slekt" eller "familie" og genre kan i semiotisk sammenheng defineres som en kode som bestemmer hvilke typer av tegn som kan kombineres, på en viss måte innenfor en klasse eller familie av tekster. Hvilke koder er det som gjør en western- film til en western eller pop - musikk til pop?

Er musikkvideo reklame, kunst eller underholdning, eller litt av alle tre?

Jeg låner et par sitater brukt av Even Ruud som kan beskrive musikkvideoen:

"Hele teorien bak popvideo er jo at folk er dumme og skal dyttes til med en stokk annen hvert sekund for ikke å falle i søvn. Popvideoens eneste utviklingsmulighet er høyere tempo, flere farver og klipp, mer ekstravaganse og lengre og lengre pikeben. Det er ingen grenser for hvor lange de pikebena kan bli."

Brian Eno

"I see it as an artistic extension; I can visualize the day when the interface of music video will create an entirely new kind of artist."

David Bowie

(Ruud 1988:11)

For regissøren er musikkvideoer en god anledning til å øve seg i påvente av spillefilm- kontrakt, for plateselskapene er det en ny måte å få fart i platesalget på og for artisten er musikkvideoer en nødvendighet.(IBID1988:13)

Slik sett fungerer musikkvideoen som reklame, den skal selge plater. Musikkvideoen skal tiltrekke seg oppmerksomhet og sangeren tilføres visuelle kjennetegn utover det musikalske, noe som bidrar til byggingen av sangerens identitet.

Sammenhengen mellom vare, reklame og behovsoppfyllelse er veldig tydelig i musikkvideoen. Varen, - musikken, knyttes uløselig sammen med bildene. Har man sett en video en gang, vil bildene fra den dukke opp igjen når man senere hører musikken. Reklame og vare blir ett. Reklameeffekten består i at seerne vil forbinde en bestemt melodi med de stemninger og følelser bildene vekker, som man har lyst til å oppleve igjen.(Pittelkow.(red.)1985:148)

For popmusikkens vedkommende er sangerens image en vesentlig del av markedsføringen og videoen får her en viktig betydning som markør av sangerens image.(IBID 1985:149) De fleste popmelodier er ganske like både i melodi og tekst, her kan musikkvideoen gjøre en forskjell med å skape en variasjon i forhold til hvordan musikken oppleves.

Grunnen til at det sendes så mye musikkvideoer er ikke bare det at folk vil ha det, men også at de er billige å sende. De blir produsert som reklame og derfor kan tv-selskapene få dem billig eller gratis. Samtidig er musikkvideoer underholdende og blir brukt i tv som underholdning.

En kunne og kalt musikkvideo for musikkfilm, men film og video konnoterer forskjellige ting. Filmer er verk-orientert mens video er kommunikasjonsorientert (Ruud.1988:16). Også resepsjonen av video versus film er forskjellig. Filmen krever mer konstant oppmerksomhet mens videoen ofte konkurrerer med andre typer distraksjoner (gjøremål i huset, telefonen som ringer, snakke med venner og lignende). Musikkvideo er visualisering av musikk, enten ved hjelp av film eller – videoteknikk. Uttrykket i musikkvideoen skal enten tilstrebe en enhet mellom musikk-bildet eller danne en motpol til musikken. I genren musikkfilm, er musikken der for å styre innholdet, utdype, illustrere eller forsterke det billedmessige innholdet. Ofte kan grensen mellom film- musikk og musikkvideoer være flytende.

Ruud deler inn musikkvideoer i tre grupper som jeg også synes er en grei og generell inndeling:

1)Konsert/performancevideo.

I denne gruppen tar han utgangspunkt i en konsertsituasjon.

2)Den fortellende musikkvideoen.

Disse videoene har en klar handling eller de ønsker å fortelle en historie. Denne gruppa har spille, -novelle, eller kortfilmen som utgangspunkt.

3)Konseptfilmer.

Gruppe tre er videoer som vil framstille en stemning, løsrevne ideer fra teksten eller andre mer frittstående fantasier. "Konsept- filmer" har ofte sitt utspring i reklamefilm, film- og video- tekniske eksperimenter og virkemidler, eller i videokunstens performance -tradisjoners eksperimentering med form og uttrykk.(Ruud 1988:25) Enkelte videoer er så gjennomarbeidet at de tenderer mot kategorien "kunst". Et eksempel på en slik video er Peter Gabriels "Sledgehammer", som har en utstrakt bruk av animasjon.

Noen elementer er typiske for musikkvideoer, disse kan være raske klipp, uvante kameravinkler, iøynefallende vri i en eller annen form. Ofte er det eksperimentering, montasje, collager og animasjon. Eller som Jens F. Jensen beskriver musikkvideoens tilblivelse:

"Videomagerne synes at plyndre alle tilrådighedsstående ressurser af visuelt vokabularum. Filmhistorien betragtes som et enormt reservoir, som et kolossalt billedmuseum, hvor man uforpliktende kan plukke. Og genrekoder, sætestykker, stilarter anskues som et supermarkedsaktigt udbud hvorimellem der frit kan vælges, kombineres og forbruges."

(Pittelkow.(red.)1985:133-34)

Hvordan kamera brukes, er viktig i musikkvideo som i filmer. Enhver film er uttrykk for en bestemt holdning til virkeligheten, og det virkelighetsbilde som formidles, er avhengig av hvordan det blir gjengitt. "Fortellersynspunktet" er det her snakk om, og dette brukes om tre hovedkategorier av virkemidler; utsnitt, kameravinkel og kamerabevegelse. Oversiktsbildene brukes gjerne for å gi oversikt over hvor en stor del av handlingen foregår, såkalt "establishing shot".

I musikkvideoer kan etestablishing shot være, for eksempel i konsertvideoer, bilder av hele salen og scenen. Dette forteller i tillegg om størrelsen på artistens popularitet. Men også manglende oversiktsbilder er vanlig i mange musikkvideoer. Dette bidrar til et fravær av sammenheng i tid, rom, sted og handling. Noe som og skiller genren fra mer fortellende film. Når det gjelder valg av kameravinkel enten det er fugleperspektiv, froskeperspektiv eller rett på motivet, er dette ofte brukt for å belyse temaet som skal formidles. Eller det er med på å gi viktige konnotasjoner til seerne.

4.3 En analyse av Kylie Minogue's "In your Eyes"

Kylie Ann Minogue, født 28.mai 1968, begynte tidlig sin skuespiller- karriere. Men det var først i den australske såpen "Neighbours" hun slo igjennom internasjonalt som skuespiller i 1985. Som sanger ble hun oppdaget tilfeldigvis da hun utførte lille Evas hit fra 1962 "The Loco-Motion". Hun skrev under kontrakt med PWL Records i 1987. 5 album fulgte og hun har skapt historie ved å ha hatt 20 hits på topp ti lista i

Storbritannia, tre dager etter hverandre. Singelen "Can,t get You out of my Head" fra 2002 var hennes første nr. 1 hit i USA siden 80-tallet.

Kylie har sitt eget dameundertøy- merke som heter "Love Kylie". Apropos dameundertøy, kan man vel si at Kylie har gått fra en søt "uskyldig" look på 80-tallet til en mer direkte sexy og "vampete" framtrede siden slutten av 90- tallet. Selv har hun visst nok uttalt "*I don,t have to try to be a sex bomb, I am one!*"

(<http://www.imdb.com/name/nm0001541/bio>)

Før jeg går over på analysen vil jeg gjengi teksten til "In your Eyes" i sin helhet:

"In your Eyes"

What on earth am I meant to do
In this crowded place there is only you
Was gonna to leave now I have to stay
You have taken my breath away

Is the world spinning around
I don` t feel like coming down

It`s in your Eyes
I can tell what your thinking
My heart is sinking to
It`s no surprise
I`ve been watching you lately
I want to make it with you

Destiny has a funny way
When it comes and takes all your cares away
I can`t think of a single thing
Other than what a beautiful state I`m in

Is the world spinning around
I don` t feel like coming down

It`s in your Eyes

I can tell what your thinking

My heart is sinking too

It`s no surprise

I`ve been watching you lately

I want to make it with you

(http://www.acmecelebs.com/kylie_minogue/lyrics/kylieminogue/inyoureyes.html)

Videoen "In Your Eyes" kom på lufta i januar 2002 i regi av Dawn Shadforth og produsert av Black Dog Films.

Jeg har delt inn denne videoen i dens ulike deler hvor hver sekvens kan ha flere klipp men samme "tema":

- 1) Videoens åpningsbilde eller "establishing shot" er Kylie som står på en scene/dansegulv iført hvite piratbukser og en rosa, langermet topp. Hun ser ned, ansiktet blir rammet inn i en smal ramme i bildet.
- 2) En rosa og svart hvitt "collage" med Kylie og noen dansere.
- 3) Kylies ansikt ganger fem i skjerm- bildet.
- 4) De fem danserne er sammen med henne, anonyme i bakgrunnen. Kylie og danserne danser med mekaniske, stive bevegelser. Lyset er neonrødt og -rosa, vekselvis er det mørkt, spesielt på noen nærbilder av Kylie. Hun viser sin mage.
- 5) Når hun synger refrenget første gang, kommer nær- fokus på leppene til Kylie. Hun "skyter" leppene frem og øynene er delvis lukket.
- 6) I det Kylie synger "Destiny has a funny way..." ligger hun på gulvet, på alle fire, iført en liten drakt som bare dekker det mest nødvendige. Hun har bena under seg og armene framover, som en katt som strekker på seg.
- 7) Kylie sammen danserne, alle med nevene knyttet mens de ser mot taket, fortsatt med mekaniske bevegelser.
- 8) Kylie på gulvet, i nærbilde, med rosa og lilla neonlys, fokus på leppene og smale øyne.
- 9) Kylie og danserne snurrer rundt og idet Kylie snurrer, skifter klesdrakten fra bukse og topp til den lett- kledde bast- lignende "kjolen" hun hadde på seg på gulvet, hvor trusa synes.

- 10) Det kryssklippes av henne i $\frac{3}{4}$ dels positur og nærbilde av henne i "bast- kjolen" idet hun synger, "the world is spinning around".
- 11) Deretter er hun på gulvet igjen, på knærne, høyre hånd ved det ene kinnet og venstre hånd under haken. Hun har dyp, rød leppestift og smale øyne.
- 12) Idet hun synger "its in your Eyes" reiser hun seg opp, slår knyttneven mot kamera, samtidig som det på skjermen kommer en logo med navnet "Kylie" i grafittskrift. Nå ser vi at Kylie har på seg en ring tilsvarende logoen som dekker store deler av hånden hennes.
- 13) Kylie og danserne står på en rekke og danser breakdance og de gjør samme håndbevegelse etter hverandre, som gir en domino- effekt. De gjør samme bevegelse tilbake.
- 14) Når hun synger "I want to make it with you" ser vi Kylie i nærbilde mens hun signaliserer med hånden at hun ønsker kontakt.
- 15) Det kryssklippes mellom Kylie og danserne, nå ser vi klart to av dem, de er svarte menn, kledde i gule og svarte drakter med hvite hansker. Kylie står midt mellom mennene og dytter han ene med strak arm, hun er fortsatt lett- kledd. Vi ser i ett klipp litt av brystet hennes, det er tydelig at hun ikke har BH under "bastkjolen".
- 16) Her har Kylie skiftet antrekk, nå er hun ikledd et svart korsett, med et stort, rosa slør, festet i et belte rundt livet hennes. Sløret svever rundt henne, ved hjelp av en luftmaskin, vil jeg tro. Hun står med armene i været, smiler og synger "if the world is spinning around". Lyset blinker nå i takt med beaten i musikken. Vi ser at to av danserne er jenter, kledde i bikini, mens de mannlige danserne er fullt påkledde.
- 17) Nå kommer firkant- formasjoner i bildet i neonblått og - gult, 4 av danserne "svever" inne i hver sin rute, i alt er det 6 ruter i bildet.
- 18) Kylie danser seg i eggende, ikke mekaniske bevegelser, opp fra gulvet.
- 19) Det klippes over til "rutene", nå med fem dansere.
- 20) Nå står hun på knærne mens hun synger og beveger seg. Hun tar armene bak og skyter brystet frem.
- 21) Det kryss- klippes mellom to av dansernes nedre parti på dansegulvet, som har prikkete mønster, og Kylie på sine knær i nærbilde. Det antydes en pupp mellom "bastkjolens" striper.
- 22) Siste klipp er nærbilde av Kylie med fokus på munnen eller trutmunnen kan man si. Kylie blir mindre og mindre og forsvinner så i et sort hull.

Denne videoen må kunne sies å tilhøre gruppen av "konsept- videoer", den skal formidle en stemning. Stemningen i videoen kan minne om et diskotek, en catwalk eller en strippe- klubb. Atmosfæren i videoen blir skapt mye som følge av lyssettingen. Lysene er neon- farger i rød, lilla, grønn og blå - toner. Disse fargene skaper en kald stemning.

Den andre stemninga som skapes, er en følelse av å befinne oss i "red light district", delvis på grunn av lysene og delvis på grunn av Kylies framtoning i de klippene hvor hun er iført truse og en kjole som skjuler lite. Sekvensene med Kylie på gulvet forsterker strippe- konnotasjonene. Alle disse virkemidlene er fra før kjent i mykpornofilmer.

Å bruke mykporno- elementer i musikk- videoer er for så vidt ikke noe nytt fenomen. På midten av 80-tallet lagde Kevin Godley og Lol Creme videoen til Duran Durans "Girls on Film". Videoen skulle provosere og dermed skape blest, innholdet var blant annet toppløse jenter i gjørme- bad, enorme fallos- symbol, fotografert i soft- fokus- linse foran kamera.(Strøm 1989:136)

Teksten har lite eller ingenting med bildene og gjøre, fokuset er rettet mot Kylie stort sett hele tiden. Slik kan en si at bildene danner en motpol til musikken. Bortsett fra kanskje sekvensen i del 6 og 10 hvor Kylie ligger på gulvet i sexy positur, som kan settes i sammenheng med "I want to make it with you". Dette refererer antakelig til at hun vil ha en intim- stund med vedkommende hun synger om. Men vi ser aldri noen som kan være denne personen, som er bærer av "øynene". Dermed kan personen med øynene like godt være den som ser på videoen, være seg mann eller kvinne. Teksten forteller ikke om kjønnet på denne "you". En kan si at skaperen av videoen her ønsker å etablere et forhold mellom Kylie og seeren. Dette forholdet må kunne sies å være av erotisk karakter, Kylie inviterer seeren til en hyrdestund! Hun blir ganske så uimotståelig for seeren.

Videoen eksperimenterer med videoteknikk, med formen, som i de sekvensene med firkant- formasjonene. Dette kan jo være med på å gi videoen noen "kunstneriske" element og den mekaniske dansingen kan og gi videoen kunstnerisk preg. Om det er noe mening i de "kunstneriske" sekvensene er den ikke så lett å spore. Det kan jo mest virke som de er med for å gjøre videoen mer severdig.

Noe mening gir den mekaniske dansingen og de anonyme danserne. Mekanisk er noe som konnoterer noe umenneskelig, robotaktig. Hvis en skal se etter sammenheng mellom bilde og tekst, kan en si at denne mekaniske verden er noe hovedpersonen Kylie vil bort fra og det kan personen som er eier av øynene hjelpe henne med.

Men det aller viktigste å få fram i denne videoen er Kylie. Ikke Kylie som en hyggelig, intelligent person som er flink til å danse, men Kylie som sexy kvinne. En rekke bilder tatt i nærfokus av Kylie med trutmunn, antydninger av en pupp, liggende på alle fire, minimalt påkledd, filmet i fugleperspektiv, er alle tegn som, i alle fall i den vestlige verden, konnoterer sexy kvinne. Ikke bare det, sexy, underdanig kvinne, i alle fall i gulv- scenene. Tegnene som er i bruk i denne videoen, -neonlys, en lettkledd Kylie, at hun ligger på gulvet og beveger seg i sexy bevegelser, kan til sammen konnotere underkastelse, eller tap av kontroll, også av seksuell art. Dette forsterkes av den mekaniske stemninga i videoen, hvor hun ikke har kontroll, alt går som i et maskineri, "The World is spinning around".

Romfølelsen i videoen gir og inntrykk av å være innesperret, alt forgår i et rom, det er mørkt i rommet og de eneste lysene som brukes er i kalde farger. Danserne er anonyme, fratatt sine menneskelige trekk og de bidrar til å underbygge en følelse og stemning av kulde og innesperring.

Kylie er den som tiltrekker oppmerksomhet, med sine bevegelser og påkledning er hun et objekt for den sanselige nytelsen. Hun beveger seg ikke noe sted. Kroppen er kun der for publikums nytelse. Hver sekvens er en beskrivelse av en sinnstilstand og dermed gis det ingen fornemmelse av noe tidsforløp. Sinnstilstanden beskrives i teksten,- *".../what a beautiful state i`m in"*.

Oppløsning av rom, -tids og kausal- sammenheng er velkjente trekk ved mange musikkvideoer og ved natt- drømmer. Marsha Kinder har skrevet om musikkvideoer at de kan ha:

"...en struktur som ligner drømmens form" (Pittelkow (red.)1985:138)

Dette ser vi tydelig i "In your Eyes" hvor vi ikke har noen klar handling eller sammenheng mellom hendelsene.

Det er et brudd med Kylie som nytelses- objekt, og det er i sekvensen hvor hun knytter Kylie- neven mot kamera, her er hun tøff og har kontroll, hun viser at dette er hennes egen greie. Det er altså ikke et entydig bilde av Kylie som objekt vi ser her, uansett er hun bevisst sin rolle som sex- objekt og bruker den aktivt her.

4.4 En analyse av Eminems "The real Slim shady".

Først gjengir jeg teksten i "The real slim Shady":

"The real Slim Shady"

May I have your attention please?

May I have your attention please?

Will the real Slim Shady please stand up?

I repeat, will the real Slim Shady please stand up?

We`re gonna have a problem here

Y`all act like you never seen a white person before

Jaws all on the floor like Pam, like Tommy just burst in the door And start whoopin
her ass worse than before

They first were divorce, throwin her over furniture(Ahh!)

It`s the return of the..."Ah, wait, no way, you`re kidding,

He didn`t just say what I think he did, did he?

And Dr. Dre said...nothing you idiots!

Dr. Dre`s dead, he`s locked up in my basement! (Ha-ha!)

Feminist women love Eminem (vocal turnable: chigga, chigga chigga*) Slim Shady,
I`m sick of him

Look at him, walkin around grabbin his you-know-what

Flippin the you-know-who," "Yeah, but he`s so cute though!"

Yeah, I probably got a couple of screws up in my head loose

But no worse, than what`s going on in your parents` bedrooms

Sometimes, I wanna get on TV and just let loose, but can`t

But it`s cool for Tom Green to hump a dead moose

"My bum is on your lips, my bum is on your lips"

And if I`m lucky, you might just give it a little kiss

And that`s the message that we deliver to little kids

And expect them to know what a woman`s clitoris is
Of course they gonna know what intercourse is
By the time they hit fourth grade
They got Discovery Channel don`t they?
“We ain`t nothing but mammals..” Well, some of us cannibals
Who cut other people open like cantaloupes(*SLURP*)
But if we can hump dead animals and antelopes
Then there`s no reason that a man and another can`t elope
(*EWWW!*) But if you feel like I feel, I got the antidote
Women wave your pantyhose, sing the chorus and it goes
Refreng: (2 ganger)
I`m Slim Shady, yes I`m the real Slim Shady
All you other Slim Shadys are just imitating
So won`t the real Slim Shady please stand up
Please stand up, please stand up?

Will Smith don`t gotta cuss in his raps to sell his records;
Well I do, so fuck him and fuck you too!
You think I give a damn about a Grammy?
Half of you critics can`t even stomach me, let alone stand me
“But Slim, what if you win, wouldn`t it be weird?”
Why? So you guys could just lie to get me here?
So you can, sit me here next to Britney Spears?
Shit, Christina Aguilera better switch me chairs
So I can sit next to Carson Daily and Fred Durst
And hear `em argue over who she gave head to first
You little bitch, put me blast on MTV
“Yeah, he`s cute, but I think he`s married to Kim, hee-hee!”
I should download her audio on MP3
And show the whole world how you gave Eminem VD(*AHHH!*)
I`m sick of you little girl and boy groups, all you do is annoy me
So I have been sent here to destroy you (*bzzzt*)
And there`s a million of us just like me
Who cuss like me; who just don`t give a fuck like me

Who dress like me; walk, talk and act like me
and just might be the next best thing but not quite me!
Refreng
I`m like a head trip to listen to, cause I`m only givin you
things you joke about with your friends inside your living room
The only difference is I got the balls to say it
in front of y`all and I don`t gotta be false or sugarcoated at all
I just get on the mic and spit it
and whether you like to admit it (*ERR*) I just shit it
better than ninety percent of you rappers out can
Then you wonder how can kids eat up these albums like valiums
It`s funny; cause at the rate I`m going when I`m thirty
I`ll be the only one in the nursing home flirting
Pinchin nurses asses when I`m jackin off with Jergens
And I`m jerkin but this whole bag of Viagra isn`t working
And every single person is a Slim Shady lurkin
He could be workin at Burger King, spittin on your onion rings
(*HACH*) Or in the parkin lot, circling
Screaming "I don`t give a fuck!"
With his windows down and his system up
So, will the real Shady please stand up?
And put one of those fingers on each hand up?
And be proud to be outta your mind and outta control
And one more time, loud as you can, how does it go?
Refreng x to
Ha, ha
Guess there`s a Slim Shady in all of us
Fuck it, let`s all stand up
(<http://www.raplyricssearch.com/Songs/0,516.aspx>)

Videoen "The real Slim Shady" kom ut I mai 2000 og regien er ved Dr. Dre (mannen som "oppdaget" Eminem) og Philip Atwell. Sjangeren er rap og hip hop.

Først vil jeg gå gjennom videoens denotative nivå, det vi ser.

1) Videoen starter med Eminem som er utkledd som en sykesøster, "hun" sier i høytaleren:

"I repeate, will the real Slim Shady please stand up?"

Ved siden av "henne" står en kvinnelig, kortvokst sykepleier. Eminem er samtidig pasient med ei trøye som ser ut som ei tvangstrøye, på et psykiatrisk sykehus. Stemningen på sykehuset virker panikkartet.

2) Deretter kryssklippes det to ganger mellom sykehuset og Eminem i en leilighet, eller campingvogn? Sammen med tre svarte rap- kamerater.

3) I neste klipp tar Eminem ei melk ut av kjøleskapet og drikker rett fra flasken. Han er nå ikledd en hvit singlet og vi ser ei tatovering på høyre arm, ei lenke.

Det kryssklippes nå mellom melkescenen og Eminem med kameratene, hvor en av dem viser fram sin velfødde mage. I neste melkekartong- scene ser vi bilde av Dr. Dre på melkepakken under overskriften "missing".

4) Så kryssklippes det mellom Eminem på sykehuset, en gjeng med ungdomsgutter og Eminem utkledd som supermann, Eminem på sykehuset og Eminem som jager ungdomsguttene med supermann- drakt. Sykehusscenene kommer innimellom jakten på ungdommene og til slutt får Eminem tak i en av guttene, som han stiller seg skrevet over, mens han vrikker på seg og synger *"my bum is on your lips"*.

5) Deretter kryssklippes det 4 klipp mellom Eminem på sykehuset og Eminem med rap- kameratene, for så å klippes over til to gutter som ser på Discovery Channel, hvor to neshorn parer seg. Guttene ser forbløffet på hverandre.

6) Deretter kommer igjen 3 kryss- klipp mellom sykehuset og kameratene.

7) Neste klipp er vielsen av et homofilt par, hvor den ene mannen er ikledd hvit kjole og slør. I det paret skal kysse går Eminem mellom dem med en grimase som viser forakt.

8) Etterpå kommer to kryssklipp mellom leiligheten (kameratene) og sykehuset.

9) I neste klipp er Slim Shady (Eminems alter ego) ikledd t- skjorte og jeans. Rundt han er hundrevis av gutter med samme klær og frisyre som han selv. Alle kopiene

sitter og nikker på hodet i takt med musikken. Det kryssklippes mellom Eminem stående og Eminem sittende med kopiene rundt seg. Deretter kryssklippes det mellom Eminem blant kopiene og Eminem blant kameratene sine, 3 klipp.

10)Derpå klippes det over til Grammy- utdeling hvor Eminem blir intervjuet av en nerdete fotograf som er Eminem utkledd. Så klippes over til Eminem som setter seg ved siden av "Britney Spears", dvs Eminem utkledd som henne. "Britney" fingerer med den ene musefletta si. Christina Aguilera er visualisert som ei oppblåsbar dukke som to menn sitter og river mellom seg. De krangler om hvem av dem Christina sugde først. Mennene kaster dukka i været.

11)Igjen er Eminem blant kopiene sine. Så ser vi et samleband hvor man lager gutter som ser ut som Slim Shady, alle iført hvite boxershorts. Eminem rapper i samleband- lokalet og bak han ser vi en kopi som er skadet/død i produksjonen, han trilles bort i en kasse. Så kryssklippes det kjappe klipp mellom Eminem blant kopiene, Eminem i samlebands- lokalet og Eminem i leiligheten. Klippene er fra 1-4 sekund, til sammen rundt 13 klipp.

12)Nå kommer tre separate klipp, det ene er den kort- vokste sykepleieren som rister strengt på hodet. Det andre er en tegnefilm- frosk som står oppå en skilpadde og tramper. Det tredje er en skallet, rund mann(pasient) som ses i profil, leende. Deretter kommer et raskt klipp til Eminem i samleband- lokalet.

13)Nå ser vi Eminem er på jobb på Burger King. En stor, sint dame klager på maten sin til han. Eminem tar med maten, spytter på løk- ringene, mens han ser på oss med et flir om munnen. Dama spiser løkringene og det renner spytt fra munnen hennes. Vi ser ei stor kløft mellom brystene, huden er hvit og kløften minner om kløften mellom rumpeballer. Innimellom hamburger- seansen kryssklippes det til Eminem blant sine" disipler" og Eminem blant sine rap- kamerater.

14)Etterpå kryssklippes det mellom ungdomsguttene som danser rap og Eminem i leiligheten med kameratene, 3 klipp. Deretter kommer et klipp av Eminem med kopiene sine.

Nå er vi tilbake på Grammy- utdelinga. Eminem kjeffer på Britney Spears, som skvetter og smiler nervøst.

15)I neste og siste klipp blir Slim Shady bert bort av to svarte pleier. Pasientene ved det psykiatriske sykehuset får en dose medisin hver av sykepleieren som er Eminem i forkledning. Eminem tar dobbel dose medisin. Deretter kaster han begrene på sykepleieren og rømmer. Slik slutter videoen.

Regissøren Atwell har sagt dette om flere av Eminems videoers (inkludert The real Slim Shady) gruppe- tilhørighet:

"Even though our videos are performance- based, they all have a story line that goes through them,"

Om Eminem har Atwell uttalt at:

"...he is a very visual rapper"

(<http://www.com/news/articles/90496/20040823/story.jhtml>)

En kan si at denne videoen tilhører både gruppen "fortellende video" og "konsept-video". Men om videoen kan sies å være fortellende, så er det mange historier som skal fortelles på en gang og det er ikke en klar kausal sammenheng her. Ei heller en klar tid og steds- sammenheng. Videoen er tematisk sprikende som og teksten er.

At Eminem er en veldig visuell rapper, ser man tydelig i denne videoen. Atwell har og sagt at Eminem er aktivt med i regien av sine videoer, at det er lagarbeid. Teksten i "The real Slim Shady" er en veldig innholdsrik tekst, i volum i alle fall. Det er veldig mye tekst. Teksten er for øvrig helt sentral for rappere. Det er en helt klar sammenheng mellom videoen og teksten her, og humor spiller en viktig rolle i sammenflettingen av de to.

Ofte tar humor i bruk svake grupper og lager vitser om dem. Så gjør og Eminem i denne videoen. Vi ser ei kortvokst dame, psykiatriske pasienter, et homofilt par og en tykk dame. Eminem harselerer med disse, samtidig som han plasserer seg selv i en av gruppene, de psykiatriske pasientene. Slik blir denne gruppa sett på med mer

sympati og innlevelse enn de andre. Dette fordi Eminem er hovedpersonen i filmen, det er han vi følger og sympatiserer mest med.

Virkemidler:

Kryssklippingen

Det kryssklippes veldig i denne videoen. Kryssklippene har flere funksjoner:

- 1) Å flette sammen historien og la det ene klippet kommentere det forrige.
- 2) Å skille ut rapperen Eminem fra hans alter ego Slim Shady. Derfor klippes det stadig innimellom handlinga til Eminem sammen med sine rapper- kamerater. Her ser vi han som person, hjemme i stua si(eller hjemme hos en kamerat). Slik skapes det avstand til figuren Slim Shady samtidig som det gir et stort spillerom for denne figuren.

Karakterens rolle

Spillerommet brukes til å "sparke" personer både verbalt og visuelt. Spesielt kvinnene i denne videoen får gjennomgå. Den kortvokste sykepleieren blir fremstilt som sur og kontrollerende. Dama som kjøper hamburgeren blir filmet i nærfokus og har et lite innbydende ytre, hun ser sint ut, det renner spytt fra munnviken, kløften mellom brystene ligner på rumpeballene til en fet mann sittende sett bakfra. I det hele tatt er det ingenting ved henne som gir positive konnotasjoner. Samtidig kan man le av Slim Shadys påfunn med å spytte på løkringene. Mange har kanskje hatt en service- jobb med sinte kunder, som de godt kunne tenkt seg å gjøre et pek med. Britney Spears fremstilles som ei dum bimbo. Dette inntrykket gis ved at hun har musefletter, som henspeler på at hun er barnslig, hun fniser og blir lett skremt. Enda verre er fremstillinga av Christina Aguilera, som er redusert til oppblåsbar dukke. Ei oppblåsbar dukke er kun til for å gi menn seksuell nytelse eller for å le av. Slik blir konnotasjonene at Christina Aguilera kun er et seksuelt objekt eller ei latterlig dame. Det som er viktig for Slim Shady i og med hans "dissing" av disse pop- damene, er å skape en avstand mellom han og dem, og den musikken de står for. Han ønsker å framstille seg selv som ekte, rett fra levra, i motsetning til suksess- jagende entertainere som Christina Aguilera, Britney Spears og (i teksten) Will Smith.

Slim Shady viser i videoen sin forakt for Britney men også for homofile. Den homofile vielsen foregår på samme måte som heterofile vielser, bortsett fra at kvinnen i hvit kjole og slør her er en mann. Dette bruddet kan oppfattes som en naturstridighet, en kvinne skal ikke være en mann. At Slim Shady går imellom paret idet de skal kysse, blir slik sett en hindring av at denne naturstridige handlingen får finne sted. Slim Shady tematiserer her homofili og tar i bruk sterke visuelle virkemidler som underbygger teksten, som og viser forakt for homofile. Dette gjøres på en slik måte at seeren kan her, bevisst eller ei, få forståelse for Slim Shadys synspunkt. I enkelte klipp ser Eminem rett i kamera, for eksempel i Burger King -scenen. Dette bidrar til at publikum får "direkte" kontakt med han og ler med han i hans morsomme påfunn.

Fortellingens inndeling

Den ene delen av Slim Shadys fortelling går ut på å fortelle hva han mener ("disse") kvinnelige figurer og homofile, den andre delen av fortellingen er om Slim Shadys egenart og hans forhold til fansen. Slim Shadys egenart vises for eksempel i klippet hvor han drikker melk rett fra kartongen, han er en type som ikke bryr seg om etikette, han tar seg til rette. I et annet klipp, hvor han er ikledd supermann- drakt og står skrevet over en gutt mens han vrikker på seg, viser Slim Shady oss en annen side ved seg, han er litt sprø eller gal. Men han er ikke redd for å vise det, han er rett og slett veldig uredd, Slim Shady. Han sier og gjør ting som andre vil men ikke tør. Ingen kan bli helt lik han, uansett hvor mye de prøver. Det som poengteres mest i forhold til Slim Shadys egenart, er han som rapper. I de fleste klippene rapper han og danser med rap- bevegelser. Det er denne identiteten som fremheves mest.

Hva er det han forsøker å si?

Det er noe samfunnskritikk å spore i videoen. Spesielt kommer dette til uttrykk i behandlingen av psykiatriske pasienter, som er nedlatende og passiverende. De skal ta en tablett og oppføre seg roligst mulig. Pleierne er opptatte av å kontrollere pasientene og ser dem ikke som enkeltindivider.

Han kritiserer og voksnes undervurdering av barnas kunnskap.

Det er et par klipp av dyr i videoen, neshornene som parer seg og tegnefilm-frosken. Det antydes en tematisk sammenheng mellom dyr og menneskers

oppførsel, både hva gjelder paring og når det gjelder flåing (dette kommer mer fram i teksten enn i videoen).

Alle de forskjellige klippene i denne videoen, klarer å visualisere Eminems tekst på en humoristisk og til dels sprø måte. Videoen fanger seernes oppmerksomhet og er underholdende.

I videoen er det valgt ut deler av teksten som visualiseres i humoristisk stil. Klippene er veldig kjappe og her peker formen i videoen på musikkformen rap, som er en musikkstil hvor det går veldig fort.

Det overordna temaet i musikkvideoen må sies å ligge nært opp til teksten, at man skal være seg selv uansett hva andre sier og uansett konsekvenser.

De mange konnotasjonene til samleband i videoen, spesielt visualisert i sykehussekvensene og samleband- sekvensene, er med på å bygge opp under dette temaet.

4.5 Sammenligning/oppsummering av de to videoene

Hvis en sammenligner denne videoen med Kylies video ser en at Eminems video er en tematisk og polemisk video, som knytter tekst og bilde sammen. Både teksten og bildene argumenterer ved hjelp av humor. Videoen oppfattes som underholdende og severdig. Samtidig er den med på å skape Eminems image som fryktløs, morsom og i en særklasse blant rappere og artister flest.

Kylies video har ikke noe tema, ei heller argumenterer den verken for eller mot noe som helst. Det gjør heller ikke teksten hennes. Det er liten sammenheng mellom videoens og tekstens innhold. Det som er gjennomgående her er Kylie som artist, som kvinne og som seksuelt objekt. Videoen er med på å gi henne image som en av verdens mest sexy kvinner. Sånn sett får Kylies video mer karakter av å være et nytelses- objekt enn underholdning i og for seg.

5.UNGDOMMENES INTERESSER OG HOLDNINGER OM KJØNN, SEX OG IDOLER.

5.1 innledning

Ungdomstid vil i det følgende regnes som tida mellom femten års alderen fram til omkring nitten år. Fra en tidlig ungdomsalder er det ifølge Ivar Frønes de jevnaldrende som er de dominerende signifikante andre. De signifikante andre er personer barna/ungdommen har et faktisk forhold til, det er personer som barnet møter i konflikt, dialog, kjærlighet eller krig. (Frønes 1998:48) Mediene er ikke en del av disse signifikante andre.(IBID 1998:43) De signifikante andre er både bærere av kultur og samhandlings- partnere for barna/ungdommen. Ungdomstiden er tida da barnet frigjør seg fra familien og glir mer og mer inn i voksenrollen. Fritida utenfor hjemmet tilbringes i veldig liten grad sammen med foreldrene eller andre voksne, i alle fall disse som samhandlings- partnere. Arbeiderklasse- barn eller barn av lavere sosiale klasser har generelt mindre kontakt med familien og mer kontakt med venner enn barn fra middelklassen.(IBID 1998:235) Dette betyr ikke derved at voksne ikke kan være modeller for identifisering, ofte er de det. Samtidig kan sider ved voksenlivet hindre identifisering, noe som gjør at de unge ofte identifiserer seg med noen som er litt eldre, hvor likhet og overlegen posisjon kan kombineres.(IBID 1998:170) Ungdomsidolene illustrerer dette, - heltene er voksne uten helt å være det.

5.2 Konstruksjonen av det sosiale selvet

5.2.1 Rådende synspunkter angående konstruksjonen av det sosiale selvet

Her vil jeg presentere noen synspunkter som andre forskere har om konstruksjonene av det sosiale selvet. Felles for disse synspunktene er det at kjønn er det sentrale punktet når det gjelder å konstruere det sosiale selvet.

Frønes sier om dette at..

Når det gjelder konstruksjonen av det sosiale selvet, er kjønn det sentrale punktet. Frønes peker på at kjønns- stereotypi er vanligst hos de yngste tenåringene. Dette skyldes ikke bare kommersiell påvirkning, men også at man er ekstra sårbar i denne alderen.(Frønes 1998:181)

Nielsen & Rudberg sier at..

Mens tidlig tenåringsperiode preges av narsissistisk tilbaketrekning og overdreven tro på egne evner, handler årene fra 16 17-års alder mer om gjenoppdage virkeligheten utenfor sine egne følelser og forsone seg med den.

(Nielsen/Rudberg. 1991:292).

I denne perioden skal man etablere et realistisk selvbilde og mange blir engasjert i verdenspolitikk. Det vil si at ungdommen ønsker å ta et moralsk ansvar for hva som skjer rundt han/henne.

Videre tar forfatterne Nielsen og Rudberg for seg en del undersøkelser fra Sverige og Norge angående jenter og gutters drømmer om framtida kontra det som er realiteten. Her kommer det fram at jenters ungdomsdrømmer i overgangen fra skole til arbeidsliv/videreutdanning, ofte blir skrinlagt sammen med de høye ambisjonene. Jenter med yrkesaktive mødre er de som skrur ned forventningene mest, fordi disse jentene er de som i størst grad opplever gang motsetningene mellom det å ha en karriere og det å være mor. Guttene viser seg fra begynnelsen av å ha mer realistiske framtidsvisjoner og opplever denne prosessen som mindre dramatisk enn jentene.

(Se Nielsen/Rudberg 1991:301-302)

5.2.1.2 Kjønn og sosial klasse

Et annet aspekt Nielsen & Rudberg tar for seg er problemstillingen at jentene skal bevare sin seksuelle identitet og samtidig konkurrere med guttene i offentligheten, og det på et område som er veldig sentralt for guttenes identitetsfase.

Dette gjelder først og fremst middelklassejenter og dette er i en periode hvor jentene ikke vil bli uvenner med guttene. Forskere har pekt på at dette kan være noe av forklaringen til jentenes noe senere identitetsutvikling i dette stadiet og deres angst for intellektuell framgang i denne perioden sammenlignet med eldre kvinnelige studenter.(Nielsen/Rudberg.1991:308) At middelklassejenter opplever denne problemstillingen sterkere enn arbeiderklassejenter kan ha sammenheng med at

arbeiderklassejenter på videregående nivå ofte velger linjer som det er flest jenter på, - helse og sosial, frisør, form og farge osv. Dette er altså en veldig viktig periode for jenter og gutter, hvor framtidens realiteter trer mye sterkere fram enn før. Det er tydelig ut fra dette at jenter og gutter konstruerer sitt sosiale selv ut fra etablerte kjønnsrollemønstre både i samfunnet generelt og i den sosiale klassen de tilhører.

5.2.1.3 Gauntletts rollemodeller og kjønn.

Gauntlett tar for seg rolle- modeller og kjønn.(Se Gauntlett 2002:211-236). Han deler inn rollemodellene i seks forskjellige typer:

1) Den suksessrike rollemodellen

Dette er populære og suksessrike stjerner og ledere, som for eksempel Cameron Diaz, Brad Pitt, Tony Blair.

2) De som kjempet mot alle odds og triumferte.

Eksempler her er Tiger Woods, som kjempet mot rasismen i golf- verden, Nelson Mandela, Katharine Graham som på tross av sexismen i avis- verden ble en av verdens mest anerkjente reportere.

3) De som utfordrer stereotypene.

Lara Croft og Madonna er kvinner som er tøffe, selvstendige, "lederfigurer". Menn med "kvinnelige" trekk er uhyre sjelden å finne her, vel å merke.

4) "Sunne" rollemodeller.

Dette er rollemodeller som eldre generasjoner synes er greie rollemodeller for barna. Pop eller -idrettsstjerner som har fin oppførsel og sunn livsstil.

5) "Outsideren".

Her finner vi blant andre Marilyn Manson og Eminem. Det er få kvinner her men Lil` Kim (amerikansk rapper) og Sinead O`Connor kan regnes med i kategorien.

6) Familie- rollemodellen(e).

Medlemmer av egen familie eller kjente foreldre som Victoria Adams og David Beckham (For en tid tilbake kom en rekke avsløringer om Beckhams utsvevende sexliv som kanskje gjør han udugelig som forbilde i denne kategorien).

Det er generell enighet om at:

"Role models are other persons who, either by exerting some influence or simply by being admirable in one ore more ways, have an impact on another."

(Gauntlett.2002:216)

Ut fra dette blir det et diskusjonsspørsmål på hvilke måter en person kan ha innvirkning på andre, herom hersker det tvil. Men forskning på området nærmer seg vel et standpunkt som sier noe om at man ikke trenger å kopiere en persons oppførsel eller utseende for å ha denne personen som idol.

For eksempel kan det å se Tomb Raider eller Charlies Angels oppmuntre jenter til å bli tøffere og uavhengige, uten at disse jentene nødvendigvis begynner å denge løs på menn eller dra på en farefull ferd etter urgamle skatter.

En forundersøkelse av Nauta og Kokaly for å kartlegge ungdoms idoler, kan illustrere dette. De fant at 81 % av respondentene hadde en berømt person som sin rollemodell. I tillegg fant de at tross alt velger 63 % en av sine foreldre som den viktigste rollemodellen.(IBID 2002:216)

I en undersøkelse gjort på oppdrag fra BBC, ble et utvalg briter spurt om å oppgi den personen de synes var mest inspirerende, her kom Britney Spears kom på 7. plass, foran både Jesus og Mor Teresa.

På andre siden av kloden, ble Britney kåret til største kvinnelige rollemodell i MTV Asia i 2001 (IBID 2002:224)

Hva med forbildene gutter har i dag? Eminem, Nelly, Limp Bizkit, Linkin Park, Travis og Coldplay er noen av idolene for dagens gutter. De fire førstnevnte er står for mer macho verdier mens de to siste har mer følelser i tekstene sine. Uansett, hvis man sammenligner mannlige popidoler nå og på 1970 og - 80-tallet, har det skjedd en endring.

Blant de mest populære mannlige artistene fra denne perioden kan nevnes Dawid Bowie, Culture Club, The Cure, Depeche Mode blant andre. Bowie og Culture Club brukte sminke og var androgyne i sin image, Depeche Mode var homofile. Det var akseptert i popens verden å bruke feminine sider for menn.

Jeg kan ikke si at dette er i særlig grad tilfellet i dag. I dag dominerer de macho rapperne på MTV, i tillegg til noen få fløtepuser som Ricky Martin for eksempel. Andre menn synger mer om følelser. Men alle er de uten tvil menn, bortsett kanskje fra Marilyn Manson som ser ut til å være en levning fra 80-tallet.

Det kan virke som aksepten for å vise fram feminine sider er mye lavere for menn nå enn på 70 og -80- tallet. Det kan jo ha sammenheng med at rappere har festet grep om mye av markedet og at klimaet har blitt mer "macho" som følge av det.

5.2.2 Medias rolle i sosialiseringprosessen.

Når det gjelder medias innflytelse på sosialiseringprosessen mener Frønes at mediene nok vil få en betydning for disse, men ifølge han har det hittil vært mer spekulasjoner rundt dette enn omfattende forskning.(Frønes.1998:131)

I 2004 brukte unge mellom 16 og 24 år 132 minutter daglig til å se på tv, guttene brukte i gjennomsnitt 141 minutter og jentene 122 minutter i døgnet på tv- titting. Hele 61 % av jentene i denne aldersgruppa så på serier en gjennomsnitts dag i 2004, mot 44 % av guttene. Bare 7 % av jentene så på musikkprogram versus 9 % av guttene.

(<http://www.ssb.no>)

En kan ikke si at musikkprogrammene er dominerende for ungdoms tv- titting med andre ord. Det er dobbelt så mange jenter enn gutter som leser ukeblader og to av ti 16- 19- åringer ser på video hver dag. Ut fra dette vil jeg tro at jenters holdninger om kjønn preges en del av serier de ser på tv, ukeblad og reklame, inkludert musikk videoer.

Samtidig viser Frønes til en undersøkelse blant tre norske miljø som viste at musikalske preferanser var den faktor som i størst grad varierte med holdninger og handlinger på andre områder, sterkere enn sosial bakgrunn.(Frønes 1998:148)

En kan vel dermed si at musikk som medium nok kommer i en særstilling i ungdomsperioden. I musikken finner ungdom et spekter av rollemodeller som de kan identifisere seg mer eller mindre med.

5.2.2.1 interesser

Bakgrunnen til guttene som deltok i mitt prosjekt var av forskjellig art.

Fire stykker er født og oppvokst i Norge, mens en var adoptert og en har bodd i Norge siden han var liten. De to sistnevnte, som jeg har valgt å kalle henholdsvis "Alex" og "Mustafa" oppholder seg hovedsakelig i et miljø med innvandrerungdom. "Arne" og "Rune" er bosatt på Hovseter, "Petter" på Ullern, "Alex" på Frogner, "Daniel" på Vålerenga og "Mustafa" på Grønland. De fire førstnevnte bor altså på steder som tilhører det vi kaller "vestkanten" i Oslo og de to sistnevnte på

"østkanten" av byen. Jeg vet imidlertid ikke om guttene har hatt samme bosted siden de var små.

Hele tre av guttene, - Arne, Daniel og Rune har musikk som hovedinteresse. To av dem spiller i band og en lager musikk selv. Arne lager dessuten et musikkblad som han gir ut. Ellers er guttene sammen med vennene sine og Petter er en del sammen med kjæresten. Bare Alex oppgir at han også bruker tid på familien sin.

Utover disse interessene oppgir Daniel at han pleier å trene på SATS og feste mens Mustafa liker seg på kafé og spiller fotball. Petter har spesiell interesse for media, foto, design og data mens Alex er en filmentusiast som både lager og ser masse film. Elevene går på en medielinje og det er jo ikke rart at de har slike interesser. Bare en av guttene oppgir at skolen tar en del av fritida.

Disse guttene har tydeligvis ingen problemer med å finne ting å bruke fritiden på, og det er bemerkelsesverdig mange av guttene som har kreative interesser, hele fem av seks stykker.

Hva synes guttene om tv- tilbudet rettet mot ungdom?

De fleste av dem er fornøyd med TV- tilbudet, Petter savner dog en by -kanal. Alex er misfornøyd med TV- programmene, han savner et bra TV-tilbud for ungdom. Det eneste ungdomsprogrammet han liker å se på, er topp 20(Et musikk- program for ungdom på NRK, som hver uke presenterer musikkvideoene til de singel- låtene det har blitt solgt mest av i uka som gikk).

Han mener imidlertid at han egentlig er litt for gammel for å se sånne programmer som topp 20. Han velger å se programmer som "torsdagsklubben"(TV 2) og "Nytt på nytt"(NRK) isteden. I det store og hele virker det som om guttene ikke er spesielt opptatte av tv'en. Ikke så rart det kanskje når de spiller musikk, driver med foto og lager film.

Jentene er også spredt over et stort geografisk område. "Kristine" bor på Holmenkollen, "Susanna" på Ullevål, "Kaja" på Høybråten, "Trine" på Skullerud mens "Anne" og "Lena" er bosatte på Lambertseter. Fire av jentene er bosatte på østkanten av Oslo(Kaja, Trine, Anne og Lena), mens to av jentene er bosatt på vestkanten. (Susanna og Kristine)

Det er diametralt motsatt av hva som var tilfelle for guttene.

Jentene er også mye sammen med venner på fritida og Trine og Kaia er sammen med kjærestene sine en del. Tre av jentene har deltidsjobb utenom skolen. Susanna er den eneste av jentene som driver med noe kreativt på fritida, - hun synger R&B og lager demotape. Tre av jentene trener på fritida. Anne og Kaja bruker en del tid på skolearbeid. To av jentene (Kristine og Susanna) betegner seg selv som tv-slaver.

Kristine ser på:

"/.../ alle de dærre seriene på happy hour på TV Norge./.../ Jeg klarer nesten ikke gå fra tvèn. Så kommer den ene komi- serien etter den andre./.../”

Hun synes det er synd at mange av de gode tilbudene, som "Friends" (komi- serie på tv 2) og andre serier, går seint på kvelden.

Susanna sier at hun blir helt avhengig av visse programmer og kan ikke gå ut for eksempel når "ungkaren" går på tv.

Hva synes jentene om TV- tilbudet til ungdommer?

De er stort sett fornøyde. Kristine og Susanna er faktisk for fornøyde, de synes det er for mye bra på tv. Den eneste som er misfornøyd med TV- tilbudet, er Anne. Hun synes fredag er den eneste dagen det er noe bra på TV. Trine synes TV-tilbudet er helt greit men at det er veldig mye amerikansk, spesielt programmene rettet mot ungdom. Hun savner gode, norske ungdomsprogram.

Sammenligning av jentene og guttenes fritidsinteresser.

Med hensyn til interesser og fritidsaktiviteter er det noe felles og en del forskjellig blant jentene og guttene. Det som er største forskjellen er at tre av jentene oppgir at de jobber, ingen av guttene. Det er ikke usannsynlig at dette har en sammenheng med den geografiske fordelingen mellom kjønnene, som gjør at jentene som jobber antakelig kommer fra arbeiderklasse- familier mens flertallet av guttene nok kommer fra økonomisk ressurssterke familier. I tillegg er det TV- titting, hvor to av jentene betegner seg som TV-slaver mens ingen av guttene har et sterkt forhold til TV'en. Bare en av jentene har en kreativ hobby mot fem av guttene. Som jeg nevnte før så

tar kanskje guttenes kreative fritid opp TV-tida og - interessen. Dette stemmer derimot ikke i Susannas tilfelle, her er det ja takk til både TV og musikk.

Alle 12 ungdommene er sammen med vennene sine på fritida, så en kan vel si at venner skårer høyest på fritids- "lista". Bare en, Alex, oppgir at han er sammen med familien sin på fritida. Uten at jeg har spurt ungdommene direkte, er inntrykket mitt at samtlige 12 bor hjemme hos sine foreldre. Som jeg har nevnt tidligere, viser en representativ undersøkelse at i aldersgruppa 16-19 år bor 80 % av ungdommene hos foreldrene.(Hoeg(red.) 2002:22)

Det ser ut som jentene og guttene er like fornøyd med TV-tilbudet retta mot dem, jentene er dog mer opptatte av TV enn guttene. Kanskje forklaringen på at TV er mer populært hos jentene enn hos guttene er å finne i tilbudet? "TV- slavene" Susanna og Kristine nevnte spesielt at de så på en del serier på tv Norge. En del serier, Spesielt såper eller "teensoaps" er noe som i stor grad fenger flere jenter enn gutter.

Kirsten Drotner har foreslått en årsak til dette. Hun tar for seg unge jenter og melodramaets betydning for dem. Melodramaet har, ifølge Drotner, en spesiell betydning for unge jenter. Hun mener melodrama utgjør et av de viktigste tolkningsrom for kvinners følelser i vårt århundre. Såpeopera og talkshows som for eksempel "Oprah" er ifølge Drotner en del av det kvinnelige kulturkretsløp som domineres av det personlige, det relasjonelle og det emosjonelle. Disse har gjennom tidene hatt det romantiske melodrama som en viktig understrøm og til tider hovedstrøm.(Drotner.1999:97).

Ut i fra dette kan man si at det kanskje er slik at spesielt jenter bruker slike serier og talkshow til å bearbeide egne følelser.

Dette ser ut til å stemme når det gjelder Susanna, hun sier hun er helt avhengig av "ungkaren". Denne reality- serien har ingredienser som romantikk, pene mennesker, rivalisering blant annet. Mitt inntrykk er at denne reality - serien fenger mange flere jenter enn gutter.

Trine påpeker at det er for få norske ungdomsprogram:

"/.../det er veldig mye sånn amerikansk, alt er amerikansk som er for ungdom. Eller som sendes på dagen å sånn. De kunne kanskje prøvd å lagd no norske ungdomsprogrammer da, utenom det "sone 2" å sånn./.../"

Ungdommene jeg har snakket med har en aktiv og allsidig fritid. Venner er viktigste fritidsinteresse for de fleste, og fem av ungdommene driver med kreative hobbyer som å lage musikk eller film. Guttene har den mest kreative fritida. To av jentene er TV- slaver i følge dem selv, ingen av guttene er spesielt opptatte av TV. De fleste av ungdommene er fornøyde med TV- tilbudet og mener det er mange programmer for ungdom.

I det følgende skal jeg se nærmere på ungdommenes holdninger i forhold til kjønn, fordommer og hva de synes om fokus på sex i mediene.

5.3 Kjønn, sex og holdninger

Her vil jeg å gå inn og se på ungdommenes forhold til det annet kjønn, er de positive eller negativt innstilt til motsatt kjønn, eller kanskje ambivalente i forhold til dette. Jeg ønsker og å finne ut om ungdommene har fordommer mot eller er åpne for homofili. En del av det jeg ønsket å finne ut av var om det var vanlig blant ungdommer på denne skolen å bruke ord `hore` og `bitch`.

Selv oppfatter jeg disse ordene som veldig negativt ladete og krenkende, spesielt i forhold til jenter. (Som er de som blir utsatte for slike ord i størst grad.)

Denne oppfatningen deler Likestillingssenteret som definerer bruk av slike ord som seksualisert trakassering:

"I praksis dreier seksualisert trakassering seg for eksempel om å kalle jenter for horer eller gutter for homo, soper og lignende".

(<http://www.likestilling.no/undertema.html?id=27>)

Astri Røhnebæk og Henny Regina Sundby har sammen med tre andre studenter ved universitetet i Oslo laget rapporten *"Hore eller homo?" – om seksualisert trakassering blant ungdom*. De kritiserer Olweus- programmet mot mobbing i skolen for å ikke ta opp seksualisert trakassering på en grundig nok måte. I Norge slår man ned på ord som "neger" eller "svarting" men ikke på samme måte ned på kjønnsbasert trakassering, sier Røhnebæk.

(<http://www.kilden.forskningsradet.no/c16880/artikkel/vis.html?tid=36737>)

Anita Sundnes har skrevet en hovedoppgave i pedagogikk, som tar for seg bruken av seksuelle skjellsord blant ungdom. Hun kom frem til at hore var det aller styggeste ordet og ordet ble brukt mot jenter. En av guttene hun intervjuet poengterte det slik, - *"Man kan ikke kalle en gutt hore. Det blir som å kalle en hvit gutt neger"*.

(<http://www.kilden.forskningsradet.no/c16880/artikkel/vis.html?tid=36737>)

I og med at det synes å være en del oppmerksomhet rundt dette temaet i senere tid kan det jo hende at skoler og lærere framtidig tar språket mer alvorlig enn de til nå har gjort.

Slik seksuell trakassering ser ut til å være utbredt i blant andre vårt naboland. En undersøkelse i Stockholm 1996 viste at 47 % av de spurte (blant 70 jenter) hadde blitt utsatt for en form for seksuell trakassering. Pedagogiske institutionen i Örebro gjorde en undersøkelse i 1998 som viste at 69 % av jentene hadde blitt kalt for hore, bitch, ludder og annet, mens drøyt 60 % hadde blitt tatt på rumpen uten eget ønske og 55 % av guttene oppga at de hadde opplevd seksuell trakassering ved at de ble kalt for homse, soper, femi eller lignende.

(<http://www.likestilling.no/undertema.html?id=27>)

I Norge har det blitt gjort to omfangsundersøkelser om seksualiserte trakasseringer og krenkelser. Novas forsker Svein Mossige har undersøkt mer alvorlig seksualisert trakassering, eller seksuelle krenkelser, som er begrepet han benytter. 710 ungdommer i alderen 18-20 år, hvorav 307 gutter og 401 jenter, svarte på spørreskjema om temaet. 31 prosent av jentene hadde erfaring med å bli presset til seksualiserte handlinger og 7 % av guttene hadde erfaring med seksuelt krenkende handlinger. 19 % av guttene utelukker ikke en sannsynlighet at de kan ha sex med barn inntil 14 år. Den samme gruppen var mer tilbøyelige enn majoriteten til å legge ansvaret på offeret i en voldtektssituasjon.

(<http://www.likestilling.no/undertema.html?id=27>)

Dette er bekymringsverdige tall.

Jeg ville også finne ut om det var akseptabelt blant ungdommene å bruke slike ord, og så i tilfelle hvor grensene deres gikk angående hvilke situasjoner det eventuelt var akseptabelt å bruke ord som dette.

Det som er viktig å huske på i en slik forbindelse er at det kan være forskjell mellom ungdommer angående hvordan de oppfatter slike ord. De trenger ikke nødvendigvis oppfattes som krenkende for alle jenter selv om jeg oppfatter dem som det.

Det er ting som tyder på at ord kan miste noe av sin negative betydning etter hvert som de er blitt helt vanlige uttrykk i ungdoms hverdagspråk.

De resultatene jeg fant var at det var ganske delte meninger om bruk av bitch og hore.

En av jentene tar "bitch" som et kompliment og bruker selv ordet som skjellsord. En annen sier jentene i hennes gjeng er

"helt grusomme med hvordan vi kaller hverandre".

Hun påpeker også at broren hennes som er litt eldre, og som tilhører en annen gjeng ikke pleier å bruke slike ord.

Anne sier at hun ikke synes noe om bruken av slike ord:

".....det er ganske diskriminerende".....".....det blir jo ganske krenkende"...."Man ser jo tv å musikk- videoer å da er det liksom vanli,....".....gutter tror jeg egentli ikke tenker så mye over hvor mye det egentli sårer, å de fleste gir jo ikke uttrykk for at det krenker dem. Men det gjør jo egentli det".

Flere av jentene peker på forskjellen i bruk av bitch og hore:

"Bitch, da er du kjærring, da er du liksom mer sånn dærrer sleip å sånn. Hvis det er hore,/.../da er du lett på tråden. Det er jo ikke noe hyggelig, verken å si det eller å bli kalt det. Men det er sånn det er blitt, ligner mer og mer på utlandet./.../Kommer fra Amerika, tenker jeg....".....fra sånn dærrer gængsterfilmer å sånne ting....."(Kaja).

Richard Goldstein sier dette om forskjellen mellom hore og bitch:

"/.../Hore er der for å bli brukt, bitchen kan yte motstand og er tøff. Men også bitcher kan erobres." (Dagbladet 13. mai 2003:43)

Jentene sier det er helt vanlig å bruke slike ord, fire av jentene mener ordene kommer fra filmer, tv- serier og/eller musikk- videoer. En jente tror det kan ha noe med innvandrere å gjøre. De fleste av jentene reagerer utelukkende negativt på bruken av hore, mens ordet bitch ikke ses på som fullt så negativt.

Det er ifølge Susanna greit å bruke hore når det er venninner seg imellom, da er det ikke alvorlig ment. En annen jente sier disse ordene er som vanlige skjellsord og at de har mistet sin mening.

Guttene synspunkter angående bruk av ord som hore og bitch:

Guttene synes heller ikke det er greit å bruke hore og bitch som skjellsord. To av guttene mener disse ordene er brukt mer av innvandrere enn andre:

...."i hvert fall blant utlendinger så er det veldig lett å kalle en jente hore"...."...i dems kultur, jenta ska være jomfru,.....,hu har ligget med 2-3 stykker, ja hun er hore". "Jeg hører jo sånn her på skolen åsså. Hvis en jente for eksempel har avvist en gutt ,så plutseli er hun hore fordi han ikke fikk henne."..."Nei, jeg synes det er respektløst"....."Det kommer helt fra steinalderen"....."Mannen har lov til å gjøre ting damer ikke har lov til å gjøre".(Mustafa)

Alex er av samme oppfatning og setter utover det bruken av hore i sammenheng med media:

"./Du ser et eller anet tv- program hvor en eller annen dame forteller om sexlivet sitt, så blir det til, ja hun er hore. Ferdig med den saken. Så prater du med en annen. OK, hun har ligget med mer enn 3, ok hun er hore. Det blir bare sånn./.../"

Han mener guttene tar veldig lett på ordene mens jentene tar seg veldig nær dem. Han ser på hore som et veldig negativt ladd og nedverdiggende ord som jo betyr å selge seg selv. Samtidig ser vi at terskelen for å bruke ordet er veldig lav, ifølge det Alex sier.

Disse synspunktene stemmer med resultater som beskrives i artikkelen til Philip Lalander og Thomas Johansson "Ungdom, sexualitet och kön i gränslandet". Her

skriver de at forbausende mange jenter som har sex med mange partnere benevnes som horer.(Lalander/Johansson(red.) 2003:20). De nevner også i artikkelen at ungdommer veksler mellom en streng moral og en mer liberal holdning i det seksuelle landskapet, mye avhengig av situasjonen og konteksten.(Lalander/Johansson(red.) 2003:21).

To av guttene ser på ordene som vanlige skjellsord men synes ikke dermed det er ok å bruke ordene. Også jenter bruker ordene om hverandre, sier Arne og Petter:

"/.../Betegnelsen er liksom bitch- hun er dust. Bitch blir...ja, kan vel si bitch eller hore til hva som helst. En jente som for eksempel syns hun andre jenta der hun hadde sex med en gutt hun møtte på byen i forrige uke, kan de lett si at hun er hore. Det skal ikke mer til liksom/.../". (Petter)

Dette kan tyde på at noen jenter bruker slike ord om sine "medsøstre" også, noe som igjen kan rettferdiggjøre at guttene bruker det om jenter.

Oppsummering av funnene mine

Ingen av informantene synes det var noe positivt å bruke ordet hore, en av jentene tok ordet bitch som en kompliment. Ordet hore har tydeligvis en sterkere negativ betydning enn bitch. Men, i følge flere av mine informanter skal det ofte ikke mer til enn at ei jente har sex med tre gutter før hun blir kalt hore. Også jenter kaller hverandre horer, enten hvis de er sure på hverandre eller som "dom" over det som de betegner som løsaktig oppførsel. En kan si at det i enkelte miljøer hersker enn streng moral for seksuelle handlinger, for jenter vel å merke. Spesielt gjelder dette i noen innvandrermiljø, ifølge enkelte av ungdommene jeg snakket med.

Det virker som det er veldig vanlig, ja hverdagslig å bruke slike ord. Flere av ungdommene betegner ordene som skjellsord på lik linje med andre skjellsord.

En del av jentene i min undersøkelse ser på ordene bare som vanlige skjellsord mens en annen jente mener ordene er krenkende og diskriminerende.

Det er også verdt å merke seg at bruken av slike ord kan ha mangetydige årsaker.

Klasseforskjeller

Fanny Ambjörnsson har tatt for seg bruken av hore på en videregående skole i Sverige. Hun fant at det er en klasse- forskjell på hvilke jenter som blir kalt for horer, kaller hverandre horer og de som ikke har befatning med slike ord. Jentene på barne- og fritidsprogrammet, hvor bare et fåtall av foreldrene hadde høyere utdanning, var de som brukte begrepet hore om hverandre og som fikk det slengt etter seg av gutter. Jentene på samfunns- programmet, som i hovedsak hadde foreldre med høyere utdanning, hvor flertallet tilhørte middelklassen, tok sterk avstand fra bruk av hore og opplevde sjelden å bli kalt det. Samfunnsfag- jentene tok også avstand fra jentene på barne og - fritidslinja. En jente fra sistnevnte linje synes ord som hore hadde mistet sin kraft i det at det var blitt så vanlig.

(Se Johansson/Lalander(red.)2003:125-149, og referanse sitert der)

Ambjörnsson mener videre at disse lav- status jentenes bruk av ordet hore eller ludder kan være en skamstrategi. Hvorfor er det slik at skam- belagte og undertrykte individer ofte påberoper og opponerer seg akkurat gjennom de negative talemåter med hvilke de stigmatiseres? Det er deres skamstrategi. Gjennom å overdrive det åpenbart skamfulle, å bli betraktet som i dette tilfelle en horeaktig og dårlig kvinne, velger disse jentene å ta til motmæle gjennom å være de første som bruker de skamfulle ordene og dessuten gjøre det i større omfang enn alle andre. Dermed er det jentene de som styrer handlingsforløpet og de blir ikke redusert til ofre.(Johansson/Lalander(red.) 2003:146)

Dette kan imidlertid ikke overføres til "mine" informanter, da det ser ut som om begrepet her brukes på tvers av samfunnsklasser. Jeg vil til en viss grad si at blant jentene jeg snakket med, var jentene på østkanten mest skeptiske til bruk av hore/bitch. Men det er uansett verdt å merke seg at hore kan brukes til forskjellig "formål".

Opphavet til bruken av ordene.

Halvparten av ungdommene mener ordene kommer fra utenlandske filmer, musikk- videoer og/eller fjernsyn. I rapporten "Young people and gendered media messages" er også dette synet gjeldende:

"Language from popular media and music interplay with youth cultures, which is why gendered words like "bitch", "slut" and "pro" (professional) have become common both in reality and in media context". (Jacobsen 2005:11)

Siden jeg har musikkvideo som objekt her, er det naturlig å se litt på innholdet i noen av sangene fra populære artister. Først vil jeg se på et eksempel fra en Eminem-sang. I sangen "kill you" fra 2000 forekommer ordet "slut" 7 ganger og ordet "bitch" 14 ganger. Han synger blant annet:

"put your hands down bitch, I will shoot you" og

"shut up slut, you're causing to much chaos".

Videre synger han:

-"Bitch it's true, you aint nothing but a girl to me".

<http://www.letssingit.com/50-cent-kill-you-fdxrhds.html>)

Denne sangen handler rett og slett, slik jeg ser det, om Eminems behov for å rette sitt sinne mot kvinner. Han rapper om å drepe kvinner her og har en meget nedverdiggende omtale av kvinner. I siste setning kommer en litt formildende beskjed: *"Ha, ha, I'm just playing ladies, you know I love you".*

Dette sier han vel å merke med lav stemme, og hvem hører vel siste setning på radioen eller MTV?

Eminem bruker altså ordene "bitch" og "slut" og "fagget" i mange av sine sanger i likhet med mange andre rappere.

Et annet eksempel er følgende sang av "Dr. Dre" (en annen kjent rapper fra USA, og Eminems manager). Denne sangen rappet han sammen med Devin "the Dude" og "Snoop Dogg".

Sangen starter med en jentestemme på telefonsvareren,

"Hi baby. I know your under a lot of pressure at your work and all. And I do understand. You have no Idea how much I understand.

But you also have no Idea how much I love you. I love you so much. I think about you, I feel you in my arms. I miss you...I miss you terribly. I've just always wanted someone like you in my life. I love you so much; that I'd do anything. I'd do anything. I'll be the perfect woman for you".

Så kommer Dr. Dres kommentar:

"I just wanna fuck bad bitches. All them nights I never had bitches. Mad at 'cha boyfriend, aint cha?"

*You see a bad girl, gotta spank ya./...../” She swallowed it! Yeah the bitch took the whole eight. Chicken- head, chicken- fed, with a dick in your mouth./..../
I just wanna fuuuuuuck you”.*

Deretter kommer litt av Devin the Dudes kommentar:

”You can give me some head, but keep the breakfast in bed. I’d rather spend my morning diggin through some records instead”.

Til sist kommer litt av Snoop Doggs kommentar:

”I fucked her on the flo’,so I wouldn’t mess up my bed. Dre ,Snoop and Devin, - we serwin these hoes, and never lovin these hoes, bitch.”

(hentet fra www.raplyrics.com)

Dette er en ekstremt nedverdiggende måte å framstille damer på. Dama er opptatt av kjærlighet og behage typen mens guttene bare vil utnytte jenta seksuelt og kaste henne etterpå. Slike tekster er helt vanlige å høre på for ungdom i dag.

Den norske rapperen Diaz sier til dagbladet fredag (10/09/04) at,
”./er man en ”riktig” rapper, så skal man prate om sex og sånn”.

Jan Inge Reilstad, forfatter av boka ”samtidslirykken” uttaler i samme artikkel at
”rap tekstene er de som utmerker seg med mest flittig bruk av seksuell tematikk,..”

(Dagbladet 10/09/04)

Han har dessuten merket seg at språket har forandret seg de siste årene til å bli mer direkte, vulgært og gatespråklig.

For å oppsummere her vil jeg si at ungdommene jeg snakket med er negative til ordene hore og bitch samtidig som en god del av dem bruker ordene selv, også jenter. Det er et paradoks. Jeg aner en sammenheng mellom kanskje spesielt rap-kulturens kulturelle dominans hos ungdom og språkbruk. Man hører ordene hele tiden, de blir ansett som en del av dagligspråket.

Dette er i så fall en veldig negativ trend og man trenger å sette fokus på språket og diskutere bruken av slike ord med ungdommen. Samtidig kan det være at ordene mister noe av sin "slagkraft" jo vanligere de blir.

Syn på sex mellom lesbiske/homofile.

Kjønn er et av hovedemnene i denne oppgaven og da synes jeg det var naturlig og se på ungdommenes syn på sex mellom lesbiske/homofile for å finne mer ut om hvor tolerante ungdommene er i forhold til alternative seksuelle legninger enn det som er normen. Jeg tenkte på forhånd at i og med at det er stor åpenhet om homofile/lesbiske så ville de aller fleste av ungdommene ha et liberalt syn på saken.

Samtidig er det slik ifølge en NOVA- rapport om levekår og livskvalitet blant lesbiske kvinner og homofile menn, at lesbiske og homofile opplever mer vold/trusler om vold enn resten av befolkningen. En av 10 lesbiske kvinner under 25 har blitt utsatt for vold siste år mot en av 20 kvinner i den generelle befolkningen. Dobbelt så mange lesbiske og tre ganger så mange homofile enn resten av befolkningen har opplevd trusler om vold. Hele en av fire unge lesbiske og homofile har forsøkt og ta sitt eget liv. (Nova rapport 1/99)

Slik så mine ungdommer på sex mellom lesbiske/homofile:

Tre av jentene og like mange av guttene hadde ingenting imot sex mellom lesbiske/homofile:

"/.../Det er bare å bli forelska i en person, ikke i kjønn lissom, ja".(Kristine)

Det er to av jentene som har innvendinger, en synes det er litt "feil" og den andre syns det er helt greit men;

"...syns kanskje det er mer behageli når det er lesbiske....."/.../ (Susanna)

Samtidig blir hun "irritert når mennesker ser ned på sårne".

Trine synes sex mellom homofile/lesbiske er akkurat som sex mellom heterofile og hun har, etter mitt syn, det mest liberale synet på dette spørsmålet.

Guttene synes det er greit med sex mellom lesbiske og homofile, bortsett fra Alex som er religiøs og ikke syns noe særlig om det og Mustafa som syns det er greit så lenge det skjer bak lukkede dører. Men han

"...vil ikke se det offentli. For da ser jeg bort".

En tredje av guttene har homofile venner og synes det er greit med sex mellom homofile så lenge de ikke prøver seg på han.

De fleste av ungdommene har et åpent og liberalt syn på sex mellom lesbiske/homofile. Men to av guttene og to av jentene er negative til dette, Lena og Alex har sterke innvendinger, Alex begrunner dette med sitt religiøse livssyn. Susanna synes ikke det er behagelig med sex mellom homofile og Mustafa snur seg bort på gaten hvis han ser noen som er åpent homofil. Både Alex og Mustafa har flest venner som har innvandrer- bakgrunn. Noe som kan være en av årsakene til at de har dette synspunktet.

Et intervju jeg fant i Dagbladet 9. mai 2005:10 viser at det kan være en sammenheng mellom syn på homofili og religiøs bakgrunn. Her intervjues en ung mann ved navn Abo. Han er 17 år gammel. På spørsmål om hva han skal gjøre hvis bestevennen forteller at han er homofil, svarer Abo:

"Jeg gir han mye kjeft. Jeg slår han og sier at hvis han ikke blir vanlig, så er vennskapet over".

Videre sier Abo at det følge religionen er bestemt at mann og kvinne skal gifte seg. Han viser et ganske ekstremt syn på homofili her, tydelig farget av sin religiøse bakgrunn. Men også blant mine informanter er åpenheten mot homofile mindre enn jeg hadde forventet blant ungdom i Norge anno 2003. En kan jo ta i betraktning at disse ungdommene fortsatt er i en alder hvor de holder på å "finne seg selv", forme en identitet.

Det føles kanskje trygt å ta litt avstand til det som av en del mennesker oppfattes som "unormalt".

Morgenbladet har 4.februar 05 en artikkel med tittelen "Homopensum til stryk". Den tar for seg resultatene om homofili som høyskolelektor Bjørn Smestad har funnet, ved å gå igjennom 14 forskjellige lærebøker. Han fant ut at homofile ofte omtales i egne avsnitt hvor det særlig fokuseres på negative reaksjoner fra samfunnet. I tillegg omtales heterofile som "vi" og homofile som "de". Smestad mener, ifølge artikkelen, at lærebok- forfatterne og forlagene må ta ansvaret for "heterosentrismen". Det er viktig at ungdom får presentert alternative seksuelle legninger på en ok og ikke stigmatiserende måte, for at de selv skal kunne ha et naturlig forhold til homofili.

Søkelys på sex i media.

Det er ting i mediebildet som tyder på en utvikling hvor sex blir en stadig gjennomgående ingrediens både i reklame, musikkvideoer og reality -serier. Grønn tar for seg aviser og sex -fiksering og hun ser en klar tendens til at denne fikseringen knytter seg til kvinner. Hovedvekten av de som poserer i avisene uten klær er kvinnelige idoler.(Eide(red.) 2000:36 og referanse sitert der)

Ungdommenes syn på fokuseringen på sex i media.

Flere av jentene synes mediebildet preges i for stor grad av sex, både når det gjelder serier, reklame og musikkvideoer:

".....når man ser på de nyere musikkvideoene så er det jo mer å mer fokusert på sex, å sånn som det var en anmelder som sa at det var så mye vold i spill. Det er jo ikke det som skremmer egentli. Det som skremmer er jo at nesten alle musikk- videoer begynner å bli pornografisk. Det som skjer jo da er at mange gutter får et helt vrent bilde av hvordan et seksualliv skal være og dem tror jo at et normalt sexliv er sånn som er i en pornofilm å på musikk- videoer."(Anne)

Det er en dobbelthet som gjør seg gjeldene for disse ungdommene, på den ene siden bombarderes de med sex i media, på den andre siden skal spesielt jentene ikke ha for mange seksuelle forbindelser uten å risikere å bli kalt hore.

Lena og Susanna synes ikke det er så mye søkelys på sex. Bortsett fra i visse musikkvideoer, sier Susanna. Da tenker hun spesielt på Christina Aguilera og Britney Spears sine videoer. Disse jentene når høyt opp ved hjelp av sex, og det ser ikke Susanna noe galt i. Trine derimot, mener det er veldig mye fokusering på sex.

Det spilles på sex i reklame, i filmer og alt mulig annet. På et spørsmål fra meg om hvorvidt hun synes det er for mye fokus på sex, svarer hun:

"Nei, ut fra sånn samfunnet som vi er oppvokst i å min generasjon så er vi jo vant til det hele tiden. Jeg synes ikke det er så sjokkerende egentli."

To av guttene synes i det store og hele ikke det er for mye fokus på sex i mediene. De fleste guttene synes uansett det blir for mye sex i mediene. Realityserier og jenteblander blir nevnt som steder hvor sex er spesielt på dagsorden.

Alex mener imidlertid at han selv er gammel nok til å ikke la seg påvirke i noen særlig grad av bombardementene om sex i media. Det er verre med 12-13-åringene, mener han. Hvis Alex hadde vært i den alderen nå, tror han at han ville hatt store problemer med seg selv. Hans holdning er at:

".../Alt fokuseres på sex å utseende å sånn. Det finns andre ting i livet som faktisk er mer verdt enn det".

Seksualisering av ungdomskulturen, og spesielt jenteblander, er noe kvinnegruppa Ottar tar opp i et debatthefte. De presenterer her sitater og artikler som kan illustrere dette med fokus på sex i disse bladene.

(se Ottar 2001:3 og referanse sitert der)

Noen av sitatene har jeg gjengitt her:

"Lyst å overraske han litt? Stripp for han!"

(Det Nye nr. 10/2000)

"Sveisen nedentil bør se delikat ut."

(In-side nr. 5/2000)

"Problem: Du og mutteren trekker ikke i samme retning. Løsning: Brett deg ut i Playboy."

(In-side nr. 2/2000)

"Om du vil prøve å komme over din avsmak for sæd, kan en måte være å nærme seg gradvis. Kanskje kan du ta litt på fingeren og smake litt noen ganger."

(In-side nr. 10/2000)

Halvparten av jentene "mine" synes det er for mye søkelys på sex i mediene mens 4-5 av guttene mener det er for mye blikkpunkt mot sex i mediene. Det er litt overraskende for meg at gutter reagerer mer søkelyset på sex i media enn jentene, i og med at det oftest er jenter/damer som blir framstilt som sexsymbol.

Her må jeg imidlertid ta i betraktning informantenes egen bakgrunn og verdier. Alex er religiøs og veldig negativ til framstillingene av sex i mediene og Mustafa er hovedsakelig i et innvandremiljø og har klare synspunkt på sex og hvor grensene går. Mens Susanna selv ønsker å bli R&B stjerne og mener at sex må til for å selge. Selv om mange av ungdommene reagerer negativt på sex- søkelyset i mediene, så mener de fleste at dette er kommet for å bli, for sex selger. Det er i stor grad en holdning av resignasjon.

Slik uttrykker medieanalytiker Margaret Gallagher denne problemstillingen:

"Young people may experience conflicting or contradictory feelings when exposed to media. At the same time, they may be sophisticated consumers of advertising and yet feel unable to escape it,/. . ./" (Jacobsen 2005:13)

I Information, 12. august 2004 står å lese i dagens "påtale", skrevet av Terence Blacker fra The Independent, i indeksen:

"Salman Rushdie hylder pornografien og Pamela Andersen slår seg opp som romanforfatter. Pornoen har erobret verden".

Videre skriver han:

"Fra tv-reklamerne med deres velkjente referencer til sadomasochisme til reality-tv's liderlighet og videre til utførelsen af de seksuelle grusomheter i Abu Ghraib-fængslet, drejer det sig grundlæggende om det samme. Det er blevet lige som Hugh Hefner drømte om. Pornoen/. . . . . / er blevet en integrert del af hverdagen. . . . ."Se bare på udtrykket i de kvinders øyne, som medvirker i XXX: 30 pornostjerne portrætter, det er svært at få øye på nogen form for venlighed, varme, ja selv glæde."

Jeg mener at Blacker beskriver den nye medievirkeligheten ganske så treffende, porno er blitt in. Den aldrende mannen Hugh Hefner er blitt "Hot Stuff" på tv, også på MTV. Playboymodeller brukes i mange musikkvideoer.

Seksualiseringa av det offentlige rom har blitt debattert en god del i media, ikke så mye på fjernsyn i Norge, mest i aviser. Men det synes som om denne utviklinga ikke stopper, eller kanskje vi snart har nådd metningspunktet?

En del av ungdommene jeg snakket med virket i alle fall litt "fed up" av fokuset på sex i mediene. Anne har et viktig innspill i forhold til pornografiske musikkvideoer. Ungdom er i en utforskningsfase når det gjelder sine grenser og sin seksualitet. På mange måter er en ungdom veldig sårbar med hensyn til seksualitet, hva det innebærer og hva man skal gjøre. De kunne ha bruk for realistiske "rollemodeller" på det seksuelle plan, isteden for pornografiske framstillinger av kvinner, som viser en "kom å ta meg holdning". Dette kan jo bidra til en holdning om at jenter kan "tas", som er en usunn og kan i verste fall være en farlig holdning.

I Storbritannia gjorde noen feminister en stor undersøkelse om ungdom og seksualitet, hvor materialet var samlet inn mellom 1989 og 1992 og baserte seg på et utvalg av ungdom i alderen 16-21 år. (Se Johansson/Lalander(red.) 2003:12-13 og referanse sitert der)

En av slutningene forskerne dro av sitt materiale, var at unge jenter underordner seg unge menns begjær og seksuelle behov. Det er de unge mennene som får jentene til å ha sex uten kondom, overtaler til sex og bruker "kjønnsord" på jentene.

Dette betyr jo ikke at alle gutter liker porno og ønsker å tøyte jentenes grenser, men det som er bekymringsfullt er at store deler av populærkulturen som retter seg mot ungdom har pornografiske elementer i seg og framstiller jenter som seksuelle objekter. Forhåpentligvis er den verste "pornotrenden" i ferd med å snu.

5.4. Kjønnforskjeller og likheter.

Likhet og forbud mot negativ kvinne- diskriminering ble nedfelt som prinsipp ved likestillingsloven som kom i 1979. På mange felt har vi oppnådd likhet mellom kjønnene men på det økonomiske området for eksempel har vi overhodet ikke oppnådd likestilling.

Samtidig er kjønnsrollene i endring. Kvinner kan være både omsorgsfulle og søke makt og mange menn ønsker å være nær sine barn, samtidig som de henger med karrierekarusellen. Kjønn er i ferd med å bli løsrevet fra gamle tradisjoner samtidig som mange gamle strukturer består.

Hva mener ungdommene i mitt materiale om forskjeller og likheter mellom kjønnene i dagens samfunn?

Når det gjelder likheter mellom jenter og gutter, er ungdommene sparsommelige med adjektivene, men de nevner at begge kjønn lever i samme kultur og opplever det samme. Begge kjønn liker videre å bli underholdt og gutter som jenter har blitt mer forfengelige. Petter sier noe om dette:

".../...nå er det blitt litt mer at gutter skal også kle seg på en måte, de skal ut på byen så bør du kle deg finere enn det du gjør vanlig./.../"

En av jentene mener gutter og jenter er like på den måten at jenter vil bli noe, som gutter. En annen jente sier at guttene har blitt mer følsomme nå enn før. En jente sier guttene er like modne som jentene når de er kommet i 18 års alderen.

Det var mye lettere for ungdommene å finne forskjeller mellom kjønnene tydeligvis, for her strømmet det på. En forskjell som nevnes av en gutt er at jenter liker mer popmusikk en gutter og ei jente sier jenter liker mer romantiske filmer enn guttene. Noe som nevnes av flere gutter og jenter, er at guttene er tøffere, mer macho, sterkere, mer frampå enn jentene. Men det er flere av guttene enn av jentene som peker på at gutter er tøffere enn jenter og lignende.

"Ja, gutter nå i dag skal være mye mer tøffere/.../ enn de var før, inspirert av hip- hop miljøer/.../ filmer å sånn. Åsså av for eksempel innvandrere da, som kanskje ikke har det så bra. /.../så går de å oppfører seg dritt å sånn. Så går jo det utover, det blir sånn press da. Man må liksom være som de tøffeste".

(Daniel)

Anne sier at jentene begynner å bli tøffere:

”/.../Likhetene er at jenter vil vel bli no akkurat som gutter. Så det er jo også det som gjenspeiler seg i musikkvideoer. At man ser jo at utviklingen til jenter går jo mer å mer på at du skal tro på ditt å kjempe for det du tror på. Stå på for det du mener.”

Men mange av informantene fokuserer på at jentene holder seg mer i bakgrunnen, er mer reservert og redde for å ”drite” seg ut.

Den eneste av ungdommene som mener jentene er mest frampå, i alle fall på et område, er Mustafa:

”/.../av det jeg har opplevd i hvert fall så er jenter mer frampå enn det guttene jeg har møtt liksom. De har hatt /.../, mye mer sex enn alle de guttene jeg kjenner./...../

Før i tida så prøvde dem jo å dekke seg til å alt. Nå er det, de går nesten nakne ut på byn. Å, jeg vet ikke, de byner å bli mer som gutter egentli. De liksom har one night stands å gir blanke f og de drikker å lever i , ja, i nuet liksom.”

Jenter er mer utspekulerte, overfladiske og baksnakker andre, er det et par stykker som mener. To andre synes jenter er flinkere til å vise følelser.

En av jentene sier at guttene viser mindre hensyn, sårer og er mer kroppsfiksert, på jenters kropp, vel å merke, enn det jenter er. Hun sier guttene faller for utseendet og jentene faller for personligheten til sin tilkommende.

Bare Lena kommer inn på likelønn og kroppspress:

”/..hvis man setter det i perspektiv overfor arbeid å lønn å sånn, så er vel fortsatt kvinner ganske undertrykte. Å når du tenker på sånne forbilder å kropp å sånn/..det settes mest press på jenter når det gjelder kropp å sånn./.../”

Alex sier at gutter er ikke særlig opptatte av likestilling.

Flere av ungdommene peker på at gamle kjønnsroller fortsatt eksisterer som ideal, at for eksempel at guttene vil være de som tjener pengene.

Ei jente synes guttene er fiksert på porno, i motsetning til jenter.

Margareta Forsberg har gjort flere studier av svenske ungdoms seksualvaner, hvor en av undersøkelsene gikk ut på at guttene og jentene skulle stille hverandre anonyme spørsmål om sex og samliv. Her fikk jentene blant annet spørsmål om de hadde hatt en flaske i skjeden. Det er trolig at et slikt bilde av jenters seksualitet er hentet fra pornofilm.(Genus 2/05:7)

Oppsummering av likheter/forskjeller mellom kjønnene.

Det som er mest fremtredende hos jentene og guttene mht spørsmål om kjønn, er sterk fokus på forskjeller mellom kjønnene. Flere av ungdommene poengterer at mye er som det har vært, gamle kjønnsroller rår fortsatt, gutter er sterke og tøffe og jentene er følsomme og forsiktige. Men jeg legger merke til at flere av guttene fokuserer på at gutter er tøffe og at forskjellene er store, enn hva jentene gjør. Kanskje jentene i større grad tar til seg endringene i kjønnsroller fordi de føler det angår dem mer.

Jeg synes det er litt synd at vi ikke har kommet lenger i oppfatningen av kjønnene, men jeg tror dessverre at realitetene tilsier mye av det samme som ungdommenes svar gjør.

I (Johansson/Lalander(red.) 2003:21) skriver de at det som generelt kan sies om ungdom og forhold mellom kjønnene, er at en endring er underveis men at prosessen er ujevn og veksler mellom å polarisere og nyansere kjønn. Slik ser det ut til å være i stor grad blant ungdommene jeg snakket med.

Det som bekymrer meg her, er at så godt som ingen refererer jentene som tøffe, sterke og tør stikke seg fram. Bare Anne peker på ei utvikling som ses i en del musikkvideoer, at jenter skal stå på sitt og kjempe for det de tror på.

Det virker som jentene har dårligere selvtillit enn guttene. Dette kan jo ha sammenheng med alt fra oppdragelse, lærere til mediebudskap og gjøre, helst er det vel en sammenblanding av disse.

Einar M. Skaalvik, har undersøkt selvoppfatning og motivasjon hos gutter og jenter. Han fant at gutter på alle klassetrinn hadde høyere selvverd (generell verdsetting av seg selv) enn jentene. I tillegg sank selvet for jentene systematisk med årene.(Imsen.2000:105)

En annen av artikkelforfatterne, Harriet Bjerrum Nielsen, tar for seg noen forskjellige undersøkelser om kjønnsforskjeller i klasserommet. Disse studiene stammer fra 1970 og - 80 tallet. De viser at jenter får mindre oppmerksomhet og anerkjennelse fra lærerne enn hva guttene får. Samtlige studier viser at gutter er dominerende i klasse- situasjon. Dette er en ferdighet som viser seg å bli viktig senere i livet. Den som vil gi uttrykk for og få igjennom viljen sin, ha framgang i det offentlige livet og gjøre karriere, må klare å få oppmerksomheten mot seg, stå i sentrum og få andre til å høre på seg.

Nielsen nevner de ytterst få studiene av klasseroms- interaksjon som finnes fra 1990-årene, hvor man har en tendens til at jenter i videregående framstår mer aktivt og selv- hevdende enn i tidligere studier.(IBID 2000:63)

En kan jo håpe på at det er retningen vi går i men jeg tror det kreves aktiv jobbing fra foreldre, lærere og bevissthet om mediebudskap for å oppmuntre jenter til å hevde seg og føle seg likeverdige med guttene.

5.5 Idoler og forbilder

Ungdommenes "drømmepartnere".

Jeg ville i denne undersøkelsen også forsøke å få vite noe om hva slags kvaliteter som er viktige for ungdommene i valg av partner, er det indre kvaliteter eller et bra utseende som teller mest, og er det noen forskjell på jenter og gutter i så måte?

Det var interessant å se om synet på drømmepartner var på noen måte sammenfallende med synet på framstillingen av Kylie, Eminem eller andre artister i media.

Var jentene og guttene noe særlig farget av idoler/stjerner de så på tv/filmer når det gjaldt synet på sin egen "drømmemann/kvinne"?

De kvaliteter som mange av jentene ønsker hos sin tilkommende er at han skal være snill, ha bra personlighet, være mann, være morsom, sjarmerende, trofast, søt men ikke sukkersøt, ha en del samme meninger. Andre karakteristika som nevnes er at Mannen skal være kjekk, ærlig, sporty, ha respekt for jenter, være seg selv, kunne snakke om følelser, være hyggelig og behandle folk skikkelig.

Flere av jentene never navn på idoler som de godt kunne tenkt seg kjæresten ligna på, her nevnes blant andre Brad Pitt og Robbie Williams mens ei av jentene kunne godt tenkt seg en kjæreste som hadde Nelson Mandelas personlighet, en

frihetskjemper som står for sine meninger. På spørsmål om hun har et forbilde hun ønsker kjæresten var lik, svarer Susanna:

"Herregud, det har jeg tenkt på så mye. Men jeg vet ikke helt, bare høy og mørk...../.../ Keanu Reeves er veldig kjekk./.../ Han er jo over 40 så det går litt dårli der (latter)"

To av jentene har kjærester og disse har ikke noe forbilde til en kjæreste, mens Petter ønsker seg ei dame som er:

"Snill å søt og ikke altfor opphengt i det du kanskje forsker på, ikke altfor mye sånn mote å musikk å popmusikk. Men at hun kanskje heller liker spesielle typer musikk og har litt spesielle interesser kanskje. Ikke sånn allmennskole typ berte liksom, som er prikk lik alle sammen, at alle jentene ser helt like ut. Liker en atypisk berte."

Det er viktig for han at dama hans ikke liker for mye popmusikk, heller mer spesiell musikk. Musikk er en identitetsmarkør, en måte å markere seg på overfor andre i følge Ruud.(Ruud 1997:123)

Her ser vi at musikksmak oppfattes som et viktig uttrykk for hvordan du er som person. Petter vil ha ei dame som er selvstendig og ikke "allmennskole typ berte". Han gjør et poeng ut av at hun ikke skal være som alle andre jenter. Daniel er heller ikke interessert i ei dame som prøver å være "sånn dærrer popstjerne".

Han vil ha ei selvstendig og intelligent dame. Det er tydelig at for disse guttene er jenter som prøver å ligne de vi ofte ser på MTV, ikke det de ønsker seg. Noe som peker på at disse guttene har en gjennomtenkt holdning til jenter og på mange måter har blitt voksne. Blant annet i forhold til at de ser etter andre ting enn ytre kvaliteter.

To av guttene har krav til dama som er av seksuell karakter. Den ene er Alex som vil ha ei dame som gjør stort sett det han sier, hun skal være ordentlig og helst jomfru til de gifter seg. Mustafa stiller samme krav til sin tilkommende som til seg selv. Det vil si at hun skal ikke ha hatt flere sex- partnere enn han har hatt.

Ingen av guttene har forbilder til sine eventuelle kjærester, bortsett fra Mustafa som lattermildt repliserer jomfru Maria.

Ingen av jentene hadde noen krav til guttens "jomfruelighet" mens det hadde Alex og delvis Mustafa. Noe som kan skyldes at de begge vanker i et "innvandremiljø".

Nils Hammarèn har intervjuet gutter med forskjellig etnisk bakgrunn og spurt dem om temaer relatert til maskulinitet, seksualitet og identitet i forhold til etnisk tilhørighet. (Johansson/Lalander(red.) 2003:95-124)

Her fant han at forskjellige holdninger levde side om side: idealet om jomfruelighet, et strengt syn på jenters (iblant gutters) seksualitet, homofobi, ryktespredning, tradisjon, toleranse, likestillings- ideal og liberalt syn på sex.

Bare en av guttene har et "krav" til en kjæreste at hun skal være søt, de andre fem stiller ingen krav til utseende. Men det virker som disse guttene, to av dem eksplisitt, ikke liker jenter som er for fokusert på mote og utseende. Blant jentene er det litt mer krav til en (eventuell) kjærestes utseende, tre av jentene ønsker en kjæreste de er tiltrukket av fysisk.

Oppsummering av funnene

Ut fra dette bildet her, ser det ut som jentene er mer opptatt av utseende til sin (potensielle) kjæreste enn hva guttene er. Noe som er interessant her er at flere av jentene har et forbilde for kjæresten, mens ingen av guttene har det. Samtidig har vi sett at jentene er mer opptatt av å se på tv enn det guttene er. Kan det være en sammenheng mellom jentenes tv og film- konsum og det at de har idealer og krav til eventuell kjæreste som ligner de krav som eksisterer i medie verdenen?

Kåre Rørhus har intervjuet ungdommer om blant annet idol/forbilde og mediebruk.

Han fant at de som hadde sterkest orientering mot mediepersoner og størst samsvar mellom beundring av mediepersoner og egne ønsker om forandring, var de som brukte mest TV, video, populærmusikk og blader.(Rørhus.1993:236)

Hos to av guttene jeg snakket med var det helt motsatt, de ønsket seg ei dame som ikke var slik som damene på tv men som var seg selv.

Uansett sånn alt i alt, står personligheten i høysete med hensyn til valg av partnere for disse 18-19- åringene, som også var resultatet i Rørhus sin undersøkelse. (IBID 231-32).

Kylie Minogue som idol for jenter på 18-19 år.

Kylie Minogue er en av de få artistene som er like hot nå som da hun startet sin sangkarriere på 80-tallet. Hun er 37 år gammel og rager 155 cm over bakken. Hun

har blitt kåret til verdens mest sexy kvinne og har hatt en rekke store hits opp gjennom årene. Det vil si at Kylie Minogue har et bredt spekter av fans rundt omkring. De senere årene har Minogues videoer blitt dristigere og dristigere, noe som nok har hjulpet en del på salget av cd, ene hennes.

Jeg ønsket å finne ut om Kylie blir tatt seriøst som et idol for jenter i 18-19 års alder eller om ungdommene kanskje syntes hun var litt for "dum og deilig" til å tas seriøst.

Et par av guttene tror kanskje ikke Kylie er et idol i like stor grad som andre artister fordi hun er såpass gammel. Samtidig ser de det som sannsynlig at mange unge jenter i dag vil se ut som Kylie når de blir på hennes alder, det vil si holde seg like godt som henne. Flere av guttene tror helst yngre jenter, 14-15-åringer, ser opp til Kylie. Rune tror også noen 18-19 åringer gjør det:

"Nei, det er vel fordi at gutter først og fremst liker å se på henne, så vil de da også være mest mulig lik henne."(Rune)

Et par av guttene tror Kylie absolutt kan være et forbilde for jenter i samme alder som dem.

"Nei asså, hun er hip, hun har det som trengs, hun har utstråling , sjarm. Hun har tiltrekningskraften. Hun appellerer til veldig mange...../..../ De prøver sikkert å se ut som henne å. Det er jo det hele konseptet går ut på også." (Alex)

Tror jentene at Kylie er et forbilde for dem?

Faktisk tror samtlige jenter at hun kan være et idol for jenter i sin alder. For Anne er Kylie allerede et idol:

".../å det er fordi at hun er vel blitt kåra til den med finest rompe å finest ben å sånn. Det syns jeg er veldig kult fordi hun er akkurat like høy som meg..../..../Det er litt kult at i hvert fall en liten kan vise at du trenger ikke være høy for å se bra ut."

Grunnen til Kylies store potensial som idol ligger ifølge jentene i at hun ser yngre ut enn hun er, hun er liten, nett og sexy. Videre uttaler jentene at Kylie har en fin stil og guttene snur seg etter henne og har lyst på henne. Slik effekt vil gjerne "vanlige" jenter utøve på gutter. Trine mener Kylie både kan og ikke kan være et forbilde for jentene i hennes alder. Men videre sier hun:

./.../ hun er jo veldig stort sex-symbol å pen å vakker lissom./.../jeg ville heller hatt Kylie Minogue som et forbilde enn Britney Spears. For./.../Kylie Minogue , hun er seg selv./.../ hun vet hun er pen men hun spiller lissom ikke så mye på det som andre stjerner gjør. For jeg har mer respekt for henne å legger mer vekt på musikken enn alt for mye på utseende Å hun har jo ganske bra show å dansing å sånn./../"

Det er altså ikke kun utseendet som gjør Kylie til et mulig idol, også hennes personlighet. Hun er seg selv, sier Trine, i motsetning til Britney Spears, som oppfattes som om hun ikke er det.

To av guttene mener at Kylie godt kan være et idol for jenter i sin alder mens 4 av guttene tror Kylie helst er et idol for yngre jenter eller damer som er eldre, sånn rundt 30 år.

Derimot sier alle jentene at Kylie kan være et idol for jenter i sin alder, det er bare ei som først modererer seg litt for så å tilslutte seg positivt til spørsmålene. Dette vet kanskje jentene bedre enn guttene? I svarene går det ofte igjen at Kylie er ei som guttene synes er pen og/eller sexy og at jentene derfor vil være som henne. Igjen får jeg et inntrykk av at jentene er litt usikker på seg selv, har et behov for å få bekreftelse, mye på basis av hvordan de ser ut.

Noe av det jeg legger merke til i svarene, er hvor positive ungdommene er mot Kylie, jamfør hva de synes om henne i videoen "In your eyes". Her skiller de kanskje mellom Kylie som artist og henne som person?

Lisa A Lewis tar opp temaet fans og hvem som ofte driver med fans- sysler så vidt i boka si "Gender Politics and MTV". Hun viser til en undersøkelse av Richard Dyer, hvor han har funnet ut at fans - aktiviteter er mest intense blant sosiale grupper hvor rolle og -identitetskonflikter er sterkest. Blant disse gruppene befinner seg,

tenåringer, kvinner og homoseksuelle. Disse avviker fra den hegemoniske "normen": voksen, hvit mann. (Lewis.1990:150)

Videre skriver Lewis at:

"The desire for an alternative vision of gender identity becomes more intense as girls begin to face and understand the spectre of adult sex roles.

(IBID 1990:151)

Slik sett kan Kylie Minogue framstå som et idol fordi hun i en alder av 35 år faktisk fortsatt er veldig attraktiv og hun har valgt en annen retning i livet sitt enn mann og barn. Hun har valgt sin karriere og gjør stor suksess. Så hun blir nok et idol for jenter på flere nivå enn hva utseendet angår, selv om det ytre var mye i fokus blant svarene til informantene.

Eminem som idol/forbilde

Marshall Bruce Mathers III (17/10/1972-) gikk fra å være hvitt søppel til hvit, verdensberømt rapper. Eminem kalte han seg og erobret verden med rap -albumet "The Slim Shady LP" i 1999.

På tross av tekster om konedrap og misbruk av tenåringsjenter har Eminem bare blitt mer populær, både blant gutter og jenter. Det kan jo diskuteres om Eminem virkelig mener det samme som sitt alter ego "Slim Shady", noe redaktør i Village Voice, Richard Goldstein mener han gjør. Til Dagbladet 13. mai 2003 sier han at det er viktig å si at Eminems tekster betyr noe, i motsetning til alle de som etter den postmoderne bølgen mener at alt skal forstås distansert og ironisk. Videre sier han at Eminem representerer en machokultur som retter sin aggresjon mot kvinner og at *"Eminem i musikken blir det Bush er i politikken - et skritt tilbake til et en autoritær og aggressivt maskulin arena."* (Dagbladet 13. mai 2003:42)

Jeg synes personlig at "fenomenet" Eminem er veldig interessant og ville undersøke hva slags stilling han har blant norsk ungdom og om han kan være et idol for guttene.

Tre av guttene tror Eminem er et idol for sine jevnaldrende. Grunnen til det er ifølge noen at Eminem er tøff, frekk, står for det han sier og han holder ikke noe tilbake. En av guttene mener Eminem nok er et større idol for skate -gutter i USA enn i Norge.

En annen gutt sier han har sett flere "Eminem lookalikes" i Oslo. Jeg får vite av ei jente at på skolen ungdommene går på er det en gutt som er en Eminem- kopi. Hun kaller denne kopien "tragisk". To av guttene tror Eminem har større gjennomslagskraft blant yngre gutter:

".../ Det er jo sikkert noen på min alder som har han som idol å men jeg tror på en måte når du har blitt sånn 18-19 så har de på en måte ikke sånn heltestatus som da du var yngre. Det er vel litt yngre aldersgrupper 14-15, rundt der. Jeg har jo en nevø. Han tror jeg er fan av Eminem da. Så for han kanskje, så er det et idol."(Rune)

Flere av jentene tror definitivt Eminem er idol for gutter:

".../ Han er veldig sånn.. Han er veldig tøff å han sier det han mener å folk legger merke til han. Å han har lissom, uansett om folk likern eller ikke så har han respekt fra alle da. Alle respekterer han. Han er veldig flink, det er han jo. /.../ At gutter, sånn som han sier i videoen sin, så er det mange som driver å kopierer han å.(Lena)

Mange av ungdommene forklarer Eminems popularitet med at han er som Elvis, ved å være en banebrytende hvit rapper, i tillegg til at han har egne meninger som han står for. Samtidig er det noen som sier at mange liker Eminems musikk uten at de har lyst å være som han. Begge guttene som vanker i innvandremiljø mener at Eminem er større idol for norske gutter enn for utenlandske. Også en annen gutt mener at folk hører på Eminem uten nødvendigvis å ha han som idol, for det er ikke samme stil i Norge som i USA. Anne tror han nok kan framstå som et idol for de som er eller har vært i samme situasjon som han:

".../ Den som kanskje ikke har det så lett å føler seg litt sint å sånn. Dem kan kanskje føle at det er noen andre som har hatt det som meg. Han kan sikkert fremstå som et idol både positivt og negativt. Han har jo noen positive ting han også. Åsså har han noen, veldig mange negative ting. Det er jo ikke så veldig positivt at han har vært i en rettssak for å skyte på en som hadde vært sammen

med kona. Å de historiene rundt han. Det ække så veldi positivt egentli. Det er jo veldi negativt./.../”

En annen jente mener det er mange flere jenter som liker han. Hun synes ikke han er noe forbilde for gutter i og med at han er slem mot kona og mora si. Alle informantene tror Eminem kan være et idol i alle fall for noen gutter i deres alder. Men de har ikke tro på at noen vil være som han, -slem mot kona, voldelig osv. De tror det går heller på å like musikken og kanskje like måten han kler seg på.

På andre måter er det hans meninger som folk kan se opp til. Eminems tilsynelatende ærlighet og at han gir blaffen i hva andre synes, fremheves som positivt av flere av ungdommene. Jeg vil si Eminems idolstatus er ambivalent. Men det som kanskje er et viktig poeng her er at yngre gutter gjerne ser opp til Eminem på en helt annen måte, at de kanskje ikke ser det skillet mellom de gode og de dårlige verdiene Eminem står for, men tar ”hele pakken”.

En annen grunn til Eminems popularitet blant ungdom kan være å finne i ungdommens behov for å gjøre opprør mot foreldregenerasjonen i sin søken etter sin egen identitet.

I denne perioden ser man gjerne opp til andre, gjerne artister eller skuespillere, som gjennom sin opptreden sjokkerer den eldre generasjonen.

Et sted på en av Eminems nettsider beskrives hans mottakelse av publikum i begynnelsen av sin karriere slik:

”Eminem soon grabs four bottles of water and heads to the stage. He owns his audience. These predominantly white kids know every word, every nuance, and can` t get enough. If Slim Shady`s rhymes about sex with underage girls(”Yo look at her bush, does it got hair?//Fuck this bitch on the spot bare/Till she passes out and forgot how she got there”) bother them any, they don`t show it. In fact, the filthier material, the louder the cheers.”

<http://www.eminemworld.net/bio.shtml>

han uttaler selv på et annet sted samme webside:

”I` m not alone feeling the way I feel. I believe a lot of people can relate to my sh\*t— whether white, black, it doesn`t matter. Everybody has been through some sh*t,

whether it's drastic or not so drastic. Everybody gets to the point of I don't give a f**k`".

Kåre Rørhus skriver noe som stemmer godt overens med de svarene jeg fikk fra mine informanter:

"Ungdom opphøyer til idealer personer som har egenskaper eller ferdigheter de selv ønsker eller personer som er i en situasjon de selv ønsker å komme i. Det er altså enkeltsider ved personene og deres liv ungdom fester seg ved, og ikke hele personen som sådan gjennom total identifikasjon med idealet"
(Rørhus.1993:86)

Jentene i mitt materiale ønsket å være like pen og populær som Kylie Minogue, men de kan og ønske å si det de vil som Eminem.

Guttene ville og være tøffe og være seg selv som Eminem er. De mer negative sidene ved disse kjente personene blir nedtonet en del. Det som er verd og merke seg her er at ingen av ungdommene sier gutter ønsker å være like pen som Eminem men alle sier at Kylie er et idol fordi hun er pen og attraktiv. Samtidig er det ingen som sier at Eminem er for gammel til å være et idol mens to av guttene synes Kylie er for gammel for å være et forbilde for jenter i 18- års alder. Eminem er bare fire år yngre enn Kylie. I den grad Eminem ses på som et idol, er det på basis av sine menneskelige og musikalske kvaliteter, ikke først og fremst utseende. Hos det kvinnelige idolet Kylie, er det i stor grad ytre faktorer som gjør henne til forbilde for jentene.

5.6. Oppsummering

I dette kapitlet har jeg tatt for meg hovedtrekkene i ungdommenes besvarelser om interesser, kjønn, sex og idoler.

Det som jeg ser går igjen i svarene om kjønn, er at mange av ungdommene synes kjønnsrollene er mye som det har vært, at jenter snakker om følelser og gutter vil være tøffe og har lettere for å være seg selv. Samtidig viser det seg at jentene har forbilder til sine framtidige kjærester, noe guttene ikke har. Dette kan som jeg har pekt på tidligere, ha sammenheng med at jentene ser mer på tv enn det guttene

gjør. En annen faktor kan være at jentene som et mulig resultat av sosialiseringen er litt mer usikre på seg selv enn guttene og dermed tyr lettere til forbilder.

Når det gjelder bruk av nedsettende kjønnsuttrykk om jenter var inntrykket fra ungdommene at dette er ord som er hverdagslige å bruke. Mange av ungdommene så det som et resultat av innflytelse fra rap og filmer (spesielt fra USA)

Alle reagerte negativt på bruk av ordet hore og de fleste synes og bitch var negativt ladet. Samtidig virket det som mange av ungdommene brukte ordene selv. Det er blitt en vanlig del av ungdoms hverdagspråk.

Vi har og sett at jentene var mer enstemmige og klare på Kylies idolstatus for jenter i sin alder enn guttene var angående Eminems idolstatus for gutter i deres alder.

Samtlige ungdommer tror Kylies idolstatus har sammenheng med hennes utseende og popularitet hos gutter/menn og gjøre. Samtidig er det et par av jentene som synes Kylie har en fin stil og legger mer vekt på musikken sin enn hva for eksempel Britney Spears gjør.

Eminems idolstatus er mer ambivalent. Noen mener han er et idol for mest yngre gutter og de aller fleste mener at de som har Eminem som idol, velger ut noen positive egenskaper ved han og forkaster de negative.

De aller fleste ungdommene synes fokuset på sex i media er vel stort, men inntrykket er at de mener dette er kommet for å bli.

Synet på homofili er hos de fleste liberalt men fire av tolv hadde mer eller mindre negativt syn på homofile. Noe av dette henger nok sammen med livssyn og sosial tilhørighet og en del kan kanskje tilskrives en manglende åpenhet om homofili på skolen.

6.MTV, KYLIE, EMINEM OG MUSIKKVIDEOER.

6.1. Innledning

På sekstitallet begynte noen artister å presentere sine nye plateutgivelser ved hjelp av filmsnutter. Disse snuttene viste seg å være et effektivt middel for å nå ut til massene, spesielt ungdommen som i all hovedsak var de som kjøpte platene. Strøm refererer til Robert Kreys definisjon av musikkvideo, som jeg også slutter meg til:

"Ein musikkvideo er ein utvida TV-reklame som har til formål å selje plater."

(Se Strøm.1989:10 og referanse sitert der)

The Beatles kan ses på som en av de store pionerene når det gjelder musikkvideo. De lagde flere videoer til sin musikk på 60-tallet. I 1975 viser det engelske musikk programmet "Top of the pops" en musikkvideo som regnes som den som etablerte denne sjangeren: "Bohemian Rhapsody", fremført av gruppa Queen.

En uke etter at videoen ble vist, havnet sangen på førsteplass på engelske hitlister, hvor den ble værende i hele 9 uker. Dette viser noe av potensialet musikkvideo har som reklame.

På 70-tallet fikk vi og servert musikkvideoer fra NRK. Det første rene programmet om musikkvideo het "Rock og reddik", deretter kom videoteket på slutten av 70-tallet. I 1986 dukket Sky Channel opp med sine musikkvideo- programmer, ledet av Pat Sharp, som hadde stor innflytelse på ungdommen både med hensyn til frisyre og - musikkvalg.

MTV (music television) og andre musikkanaler

Den TV- stasjonen som utvilsomt har betydd mest for spredningen og populariseringen av musikkvideoen er amerikanske MTV(Music Television) som startet opp i USA i 1981.

Etter noen få års drift hadde denne kanalen opparbeidet seg en enorm popularitet og nær 20 millioner amerikanske hjem var knyttet til den. Etter hvert ble det også dannet undergrener av kanalen, som blant andre MTV Europe (1988) og MTV Nordic(1994).

I 1991 regnet man med at rundt 80 % av alle sanger som havnet på den amerikanske salgslisten Billboard, ble lansert med en musikkvideo.

Grunnleggeren av MTV, Robert Pittman har uttalt at han skapte MTV for å:

".../mirror the issues of people moving from adolescence to adulthood"

(Se Lewis 1990:33 og referanse sitert der)

Mens Williams har bemerket at denne kanalen ikke bare skulle formidle musikk til ungdommer, men at den også skulle fungere som en kanal som skulle påvirke folks holdninger, mote og stil:

".../MTV also sells the attitude of rock-n-roll; that is, it sells rock's mood and style"

(Williams 2003:26)

Det er ikke bare MTV som sender musikkvideoer. I Norge har kanalen konkurranse fra blant andre NRK 2 og TV2 som har rene videoprogram hvor seerne aktivt, gjennom sms, kan være med å bestemme hvilke videoer som skal vises.

Kanalen ZTV kom i 2002 og sender musikkvideoer, gamle filmer og tv- serier. Den nyeste og tøffeste konkurrenten til MTV er musikkanalen The Voice som har tatt MTVs plass i Canal Digitals nye grunnpakke fra 1. juli 2005. Dermed vil kanalen få et potensielt publikum på en million nordmenn.

Blant seerne mellom 12 og 29 år har ZTV en markedssandel på 1,4 prosent, MTVs seerandel er på 1,3 prosent. At kanal digital fjernet MTV har nok sammenheng med at kanalen ikke har nok seere. Morten Wiberg i Karat sier til Dagsavisen (23. mai 2005) at MTV ikke har tatt av helt i Norge, kanalen har mellom 5 og 10000 seere i døgnet. Til sammenligning har NRKs interaktive "Svisj- show" rundt 20000 seere i snitt pr. døgn.

MTV hadde planer om å starte en norsk kanal høsten 2005 og har ikke tenkt å gi opp det norske markedet uten kamp. MTV har en fordel ved at de ligger 20-30 prosent under prisen på reklametid enn for eksempel tv Norge.

Hans Hjellemo fra fagbladet "Kampanje" fastslår at tenåringerne er gull verdt for kommersielle tv- kanaler(Dagsavisen.23. mai, 2005) De ser lite på tv men er lett påvirkelige og bruker penger på plater, musikk og klær, sier Hjellemo.

I følgende avsnitt vil jeg gå nærmere inn på mine informanter og deres forhold til MTV.

6.2. Ungdommenes forhold til MTV

Siden MTV er objekt i oppgaven min, var det greit for meg å finne ut om ungdommene har noe særlig forhold til kanalen. Noe man kunne forvente ut fra at 82 % av seerne er mellom 12-34 år og 39 % av seerne er under 19 år.

(<http://www.MediaFamily.org>)

Men verken guttene eller jentene har et veldig sterkt forhold til MTV. To av guttene og hele fire av jentene hadde ikke tilgang til MTV hjemme og de så bare på kanalen hos venner, eller i tilfellene Kristine og Anne, - når de var hjemme hos faren, som hadde MTV. Et par av ungdommene synes også det er for mye kommersiell og masseprodusert musikk på MTV:

"/.../for jeg ække så veldi sånn, liker ikke sånn kommersiell musikk, som blir masseprodusert å sånn for det er lissom sånn helt uten mening å jeg føler at det lissom ikke sier deg no. Å masse av den musikken som blir spilt er liksom uten rytme. Så liker jeg mest sånn musikk som begynner å dukke opp i Norge nå. Nå begynner det å bli mye bra musikk, noe sånn som Røyksopp å sånn, men det er ikke så mye på MTV." (Anne)

Et par andre irriterte seg over at det er så mye reklame på MTV og sa at de derfor ikke ser så mye på kanalen. Dette kan jo være en del av forklaringen av at MTV har en så liten andel av norske seere. Man kan anta at norske seere har en lavere terskel mot reklame enn seere i for eksempel USA, hvor det sendes vesentlig mer reklame på TV enn i Norge.

Mitt inntrykk er at MTV brukes av ungdommene som bakgrunnsmusikk eller at man zapper innom der når det er lite å se på andre kanaler, eller når det er reklamepauser på andre kanaler.

Noen liker å se på intervjuer av artister som Eminem i programmer som "Eminem Weekend". Her får man og se masse videoer av den artisten som er den weekenden.

Flere av ungdommene liker ikke sære ting som av og til kommer på MTV:

/...../Men det er liksom masse hip- hop å sånn som jeg ikke, som jeg aldri har hørt om, som ikke er no bra, syns jeg./.../ (Daniel)

Det ser ut som ungdommene helst ser på programmer som omhandler artister de kjenner til fra før og at de ikke er så begeistret for ny, "sær" musikk de ikke har hørt før.

Alex som hadde kanalen før, men ikke nå lengre, er udelt positiv til MTV:

"/.../ konseptet er jo genialt, det er det./.../MTV i seg selv er jo veldig bra./.../De har klart å rette til riktig ungdom i hvert fall, og det er et konsept som fungerer."(Alex)

På en eller annen måte har de fleste ungdommene et forhold til MTV, i alle fall i form av at de kjenner til kanalen. Noen er innom av og til andre er innom oftere. Bare et par av guttene har ikke tilgang til og ser ikke MTV overhodet. Her fant jeg i tillegg at jentene ser på MTV i større grad enn guttene, og at de jentene som ikke har tilgang hjemme ser kanalen av og til hos venner eller far.

Ellers så virker det som de jentene og guttene som ser MTV i hovedsak er sånn passe fornøyd med kanalen og at det er ikke den kanalen de bestemmer seg for å se på, det er mer slik at de zapper og "lander der" nå og da. Noe som peker mot at yngre ungdommer, de mellom tolv og femten har et sterkere forhold til MTV enn de eldre ungdommene.

Dette stemmer godt overens med hva Strøm skriver i sin bok "Musikkvideo". Her sier han at de som ser mest MTV er de under 14 og de over 30, som akkurat har stiftet familie og derfor er mer bundet til hjemmet. Gjennom MTV kan disse følge med utviklinga i popmusikken selv om de har slutta og gå på konserter og rockeklubber.(Strøm.1989:83)

Dette var jo imidlertid noe Strøm skrev for en del år siden, men mine funn kan vise at det stemmer til en viss grad i dag. I alle fall angående aldersgruppen mine informanter var i (18-19) Når det gjelder aldersgruppen 12-13 år har jeg ikke

nøyaktige data om dette, men ting kan tyde på at mange i denne aldersgruppen ser på kanaler som MTV. Ungdommer i denne aldersgruppen er jo ellers også veldig opptatte av hvordan de blir sett, og bruker andre som speil for sitt selv i følge Ruud 1997:116.

Dersom det er slik at klær og utseende er knyttet nært opp til musikksmak, vil det være nærliggende å tro at de også henter identifikasjonsobjekter fra musikkanaler som MTV, som i tillegg er den musikkanalen som mest eksplisitt designer sine musikkvideoer for ungdommer. Det vil si tenåringer mellom 12 og 19 år.

(<http://www.MediaFamily.org>)

I en kommentar på en nettside er det en som prøver å gi en forklaring på hvorfor MTV har sunket i popularitet blant alle bortsett fra tenåringene. Personen gir følgende beskrivelse av MTV:

".../En kveld i selskap med dagens MTV er en meningsløs øvelse i smakløs, fordømmende reality og tvilsomme videoer inneholdende avkledte pikebarn, evneveike pimps, sløve beats og generelt dårlige holdninger./.."

(http://www.ultra-pop.org/kommentar_042005.htm)

Kanskje er det slik at dagens ungdommer er så kritiske og oppegående at de ønsker seg en musikk kanal med høyere estetiske og musikalske kvaliteter enn hva MTV tilbyr.

"Mine" ungdommer har i alle fall ikke et sterkt forhold til MTV og de savner antakelig ikke kanalen nevneverdig etter den har blitt erstattet med "The Voice".

6.3 Ungdommene om Kylie Minogue og Eminem.

Det jeg blant annet spurte ungdommene om angående musikkvideoene var om de la merke til teksten eller bildene, om de fant noe budskap i dem og hva de syntes om framstillinga av Kylie og Eminem i videoene.

Det var interessant for meg å se om det var stor forskjell på hva ungdommene la mest merke til av bilde og tekst i de to videoene med tanke på spesielt kvinnen som objekt i musikkvideoer.

Ungdommenes inntrykk av Kylie i "In your eyes".

Ungdommenes syn på framstillingen av Kylie og Eminem var viktig for meg å få innblikk i, fordi det ville si meg noe om deres egne holdninger i forhold til framstilling av kjønn.

I Kylies video, "In your eyes" legger fem av guttene merke til bildene først og fremst, bare en av dem legger merke til både bildet og teksten. En av guttene er mest interessert i klipping og oppbygging av videoen ut i fra et faglig perspektiv. De andre guttene legger merke til Kylie i størst grad.

Tre av guttene reagerer negativt på Kylies bekledning. Et par av guttene synes hun er for gammel til å vise seg så lett- kledd:

".../ hun er idealkvinnen å sånn da. Men jeg har aldri likt henne jeg./.../hun er bare ekkel lissom"./..../Det er en merkeli framstilling av en som er 31, 35 eller no, 38 eller sånn, noe sånt. ././ fra mitt synspunkt så./.../asså hun bør ha kommet litt videre i livet da, å spille på noe annet enn bare vise fram kroppen sin. Det er jo sånn yngre folk gjør på en måte."(Alex)

Daniel har dette å si om Kylies klesdrakt:

".../Ja, jeg reagerte litt på når hun sto i trusa der holdt jeg på å si. Det er jo ikke no.. hun trenger jo ikke å stå i trusa å synge da. Det er, får være grenser. Men det er jo, det er fint å se på, det er det jo./.../hvis jeg tar for meg andre videoer/.../, så syns jeg det er alt for mye sånn sexfikserte videoer. Det er jo usmakeli."

Likevel sier Daniel før dette utsagnet at han ikke synes denne videoen er så fokusert på sex som mange andre videoer. En av guttene mener det er en litt typisk framstilling som man som oftest ser i sånne videoer, det vil si at Kylie blir framstilt som et objekt. De eneste av guttene som finner noe slags budskap i teksten er Arne som mener hun synger om en hun er forelska i og Mustafa som anser budskapet å være sex:

”/.../Hun har alltid vært sånn, siden 80-tallet. Den blonde forførerinnen liksom. Hennes evige mål er å forføre menn. Det er ikke noe nytt for meg med hu der. Ja, hvis hun liker å være sånn, hvorfor ikke? Skader ikke noen.” (Mustafa)

Også fire av jentene legger mest merke til bildene i denne videoen. Men det flere av jentene legger merke til er effektene, dansemåten, symmetri og de sprakende fargene i videoen. Bare en av guttene la merke til tekniske ting i videoen, til sammenligning. De tre av jentene som fant et budskap i teksten tror den handler om å være tiltrukket av noen og å være ensom og at det er en slags kjærlighetshistorie. Kaja poengterer en disharmoni i bildet og tekst: Kylie synger ”In your eyes” samtidig så ser vi bare nærfokus på henne. Tilsynelatende synger hun sannheten ligger i øynene, sier Kaja. Men

”/.../”Egentli så trur jeg bare hu sier atte kom å ta meg! Lissom (latter).”

Noen av jentene reagerer (delvis eller entydig) negativt på framstillingen av Kylie i videoen. Spesielt gjelder dette sekvensene hvor Kylie ligger på alle fire på gulvet.

Trine er ei av jentene som reagerer mest negativ på Kylies video:

”/.../Hun virker som en sånn... Hun ligger jo der å drar seg, holdt jeg på å si, mens hun synger at hun vil ha en mann. Det er ikke noen sånn positiv framstilling av henne, føler jeg. /.../hun spiller jo veldig mye på det at hun skal være sexy. Det er ikke noe særli den måten hun ter seg i den videoen./.../(Trine)

Ellers er ikke jentenes reaksjoner på videoen spesielt negative. En av jentene reagerer på at Kylie ikke er noe pen her mens to andre synes Kylie spiller på kropp men ikke så mye på sex som for eksempel Britney Spears gjør. Lena har mer respekt for Kylie enn for Britney Spears, og hun mener Kylie vektlegger musikken mer enn det blir gitt inntrykk av.

Oppsummering av jentenes og guttenes reaksjoner

Hvis jeg sammenligner jentene og guttene svar finner jeg at noen av guttene er kritiske til Kylies lett- kledde framstilling i videoen, men at de som reagerer mest, gjør det på basis av hennes alder og ikke fordi det er dumt å framstille en kvinne slik. Alt i alt er ikke guttenes reaksjoner veldig sterke, i alle fall er de blandet.

Tre av jentene reagerer på at Kylie ligger på gulvet og vrir seg mens ingen av guttene bemerker dette. Det er jo interessant. Guttene er mer opptatt av hva Kylie har eller ikke har på seg. Det kan jo hende at jentene blir mer støtt av en Kylie som krabber på golvet enn hva guttene blir.

Ifølge Gripsrud kan medias representasjon av bestemte grupper eller deler av befolkningen framprovosere sterke følelser, sterkere jo mer de enkelte medlemmene har sin identitet knyttet til medlemskap i gruppen. Kjønn, rase og etnisk tilhørighet er de mest sentrale gruppe- kategoriene på dette området. (Gripsrud.1999:22) Jeg kan tenke meg at guttene (og jentene!) hadde reagert hvis det hadde vært for eksempel Eminem som ålet seg sexy på gulvet.

Teksten blir tolket stort sett likt av de guttene og jentene som oppfattet noe av teksten. To av jentene mener den handler om kjærlighet / det å være ensom, en av guttene trodde det handlet om en kjæreste. Et par stykker, en fra hvert kjønn, mente at budskapet entydig var sex i "In your eyes". To av jentene og en av guttene synes ikke denne videoen har noe spesielt fokus på sex sammenligna med andre videoer. En kan jo si at det er jo ikke direkte sex i denne videoen men som jeg har tatt for meg i analysen av videoen er det noen konnotasjoner til mykporno i denne videoen. Disse tegnene er kanskje ikke like åpenbare for alle seerne fordi det er en del dansing og sprakende farger som tar oppmerksomheten.

En kanadisk studie av tenårings syn på kjønns- relatert medieinnhold viste at tenåringene var veldig flinke til å finne og dekode eksplisitt sexisme og seksualisering, men at de ikke fant de mer subtile formene for trakassering og rasisme, som under- representasjon og andre former for diskriminerende strukturer. (Jacobsen. 2005:36)

Når det gjelder hva ungdommene la mest merke til, var det flere gutter som la merke til Kylie som person mens jentene i større grad la merke til farger, lys og dansing. Noe som kan forklares ved at Kylie i større grad blir et seksuelt objekt for guttene enn for jentene.

Ungdommenes inntrykk av videoen til Eminem: "The real Slim Shady".

Her er det interessant å se om det er noen forskjell i hva ungdommene legger mest merke til av bildet og tekst i Eminems video kontra Kylies. Dette kan si noe om hvordan produsentene/artistene velger å framstille seg i en video, sett fra et kjønnsperspektiv.

Hele syv av ungdommene la merke til både bildene og teksten i Eminems "The real Slim Shady". To av dem fikk mest med seg av teksten og tre av ungdommene var mest opptatte av bildene i Eminems video. Her er det en markant forskjell i forhold til hva de la merke til i Kylies video. Fire av ungdommene syntes teksten og bildene jobbet godt sammen. Fire av guttene og samtlige jenter mener Eminem har et budskap med teksten. Bare to av guttene fant ikke noe budskap.

Hva er så Eminems budskap her, ifølge ungdommene? En tror Eminem vil at folk skal slutte å bry seg så veldig mye om privatlivet hans og fokusere på musikken hans. En annen gutt tror Eminems eventuelle budskap i videoen er, "du kan ikke kopiere meg." En annen mener Eminem har et budskap men at det han sier er gammelt nytt, noen har sex for å komme seg videre osv. Videre er Eminems budskap å klage på alt, mener denne gutten. Alex mener Eminem absolutt har et budskap i denne videoen:

".../han sier ting akkurat som det er.../Asså sånn som USA og Irak å det at folk er lei av løyner å at alt skal sminkes.../Tekstene hans har absolutt et budskap, det er at du er deg selv egentlig. Sånn skal det være."

Han synes det er helt greit at Eminem trækker på Britney Spears og andre i samme kategori, for de er ikke seg selv, ifølge Alex. De er, etter hans mening, falske personer. Her vil jeg si Alex markerer en tilhørighet til Eminems musikk og budskap

og dette sier noe om hva han selv mener om Britney og politikernes sminking av sannheten. Eminem blir for Alex en identitetsmarkør.

Når det gjelder jentene så tror de at Eminem vil formidle her at man kan gjøre hva man vil for å komme seg fram her i verden, også tråkke på andre. Videre tror de Eminem synger om å stå for det man tror på, være seg selv og at folk må godta han slik han er. Noen jenter synes Eminem sier her at han er best og kan alt og at budskapet er han selv: ingen kan være som han og fansen bør ikke prøve å være "Wannabees". De aller fleste av ungdommene mener at budskapet i Eminems "The real Slim Shady" er Eminem selv, den eneste som finner en slags samfunnskritikk i Eminems tekst er altså Alex.

Det var veldig stor forskjell på antall ungdommer som fant et budskap i Eminem video og de som fant det i Kylies. Bare en person fant ikke noe budskap i Eminems video, mens hele syv stykker fant ikke noe budskap i Kylies tekst. Dette tyder på at Eminems video oppfattes som mer interessant enn Kylies. Eller det kan tyde på at det er lettere for dem å oppfatte et budskap fordi videoen viser det Eminem rapper.

Det ungdommene reagerer på i Eminems video er i to tilfeller at han spytter på løkringene som en dame spiser like etterpå. Noen sammenligner Eminem med Elvis:

".../den første/.../originale, hvite negeren" (Petter)

En av guttene tror Eminem provoserer homofile og en annen antar at folk reagerer mer på Eminems video enn på Kylies video. Jentene reagerer ikke spesielt i forhold til noe i denne videoen, bortsett fra ei jente som synes Eminem nok går litt langt i å skryte av seg selv og drite i andre, spesielt homofile. Den samme jenta mener imidlertid at videoen er veldig morsom så lenge man ikke tar det negative så veldig seriøst. Guttene sier om Eminem at han (spesielt i denne videoen) er: Selvironisk, dum, frekk, morsom, "svart", tøff, artig, provoserende, genial, ærlig, seg selv, og komisk.

Jentene mener Eminem i denne videoen først og fremst er: Lite selvhøytidelig, døds-morsom, dum, usympatisk drittsekk, litt sinnsyk, i mot homser og jenter, framstår bra, gal, helt idiot, synger bra og står for det han mener.

Fellesnevner blant guttene og jentene var at han er morsom og er seg selv. Noe som begge er positive egenskaper.

Bortsett fra det, er jentene alt i alt mer negativ til Eminem og bruker sterke ord som `usympatisk` og `drittsekk` om han, noe ingen av guttene gjør. Guttene har ingen direkte negative karakteristika av Eminem, bortsett fra kanskje "dum". Så det er en tydelig forskjell på hvordan jentene og guttene oppfatter Eminem. Dette har nok sammenheng med at jentene oppfatter han som å være mot jenter og homofile. Disse holdningene går ikke på menn flest men på alle kvinner. To av jentene liker ikke Eminem overhodet mens ingen av guttene har sterke antipatier mot rapperen.

Framstillinga av Kylie versus Eminem i de to utvalgte musikkvideoene.

Her vil det også være et poeng å se på Eminem og Kylie som representanter for hvert sitt kjønn og hvordan disse som kjønn framstilles i sine videoer.

De fleste av guttene synes Kylie blir framstilt som ei deilig, halvnaken, myk sex bombe mens Eminem skal være tøff, provoserende, spiller på status og at denne videoen er mer fokusert på teksten. En av guttene synes disse fremtoningene passer til personligheten og musikken til artistene, men legger til at det er en veldig tradisjonell presentasjon av kjønnene:

./.../ "Kylie hun blir framstilt som sexbombe, pen, glatt å myk, og å ta på, på en måte./.../Eminem/..er jo ikke no glatt å myk å og å ta på akkurat, så de fremstiller han som litt sånn tøff, tøff å barsk. Så det blir jo veldi sånn typisk da./.../Det blir jo veldi sånn gammel.. gammeldags. Tradisjonelt."(Petter)

En annen av guttene mener Kylies video dreier seg om å få fram "kvinnelisten" og at det dreier seg om å fokusere på henne samtidig som framstillinga av Eminem og er selvsentret.

Jentene påpeker mye av de samme forskjellene på Kylie og Eminem som guttene gjør. De sier Kylie skal være søt, uskyldig, har lite klær på seg og spiller på sex og kropp. Eminem, derimot, skal være tøff, drite i alt og alle og er opptatt av å få fram teksten sin.

"/.../"som, hun skal være sexy, regner jeg med. Selv om jeg ikke syns hun er så veldig sexy i videoen./.../ Og at hun er pen og glamorøs å sånne ting./.../ Eminem skal vel framstilles som morsom å kul å mer sånne ting. Ihvertfall ikke noe sånn utseende å sånne ting./.../I kylie Minogue så er det mest bare å vise fram seg selv å liksom klær, hele henne da, utseende. Mens han /.../er det veldig mye mer andre detaljer rundt liksom, i hele bilde på en måte. Mens henne så er det veldig sentrert på henne./.../Mens på hans video så er det andre personer som han synger om som er med å sånn."(Kristine)

Ei av jentene mener gutter og jenter vil bli framstilt slik. At jenter vil være tynne og pene, mens guttene vil være tøffe og ikke bry seg om hva andre mener. En annen jente påpeker at Eminem som vanlig framstiller jenter som dumme. Ingen av guttene sier dette om Eminem, de nevner bare at han "disser" (av engelsk disrespect) Britney Spears og Christina Aguilera.

Den unisone meldinga fra ungdommene er i alle fall at Kylie spiller på sex og utseende mens Eminem er mer opptatt av teksten sin enn utseendet. Jentene er mer opptatt av hva Eminem har med i sin video, andre personer som er med, detaljer, humor osv mens guttene peker mest på at Eminem er tøff, de er mer opptatt av hans framtoning.

Ingen av ungdommene kommenterer utseendet til Eminem i videoen mens utseendet og påkledning til Kylie blir nevnt i alle svarene om henne. Samtidig la mange flere av ungdommene mest merke til bildene i Kylies video, mens i Eminems video fikk de med seg både tekst og bilde.

Det sier jo noe om hva som er viktig i de to videoene å få frem, Kylie som pen, søt, sexy og Eminem som tøff, fryktløs og morsom.

6.4 Om andre og "egne" musikkvideoer.

Framstillinga av kjønn i andre musikkvideoer

I og med at jeg bare hadde mulighet og tid for å vise to musikkvideoer, synes jeg det var viktig å spørre ungdommen hva de synes om framstillinga av kjønn i andre musikkvideoer, for å se om de jeg hadde valgt var representative og for å få et

innblikk i hva ungdom syns om den generelle trenden i hvordan kjønnene framtrer på i musikkvideoer.

Flere av guttene synes de fleste musikkvideoer er mye av det samme som Kylie og Eminems musikkvideoer, at de følger en mal som Kylie Minogue er et eksempel på:

"Det er jo veldig forskjell der på eh for eksempel sånn hip-hop videoer å sånn, så er det ofte veldig sånn dærre/.../en som ræpper åsså masse jenter, lettkledde jenter rundt å sånn/.../det ække bra, syns jeg. Så, sånn pop-videoer, sånn typisk Kylie Minogue videoer, -Britney Spears-aktige greier. Da fokuseres det veldig mye på sex når det gjelder jenter eller kvinnelige artister da." (Daniel)

En annen av guttene mener jenter i flere rapvideoer er som kjøttstykker, de er bare der for å ha sex med mennene, og de er plassert i bakgrunnen.

"/.../"Asså Kylie å Britney å Christina å de der er på en måte veldig lettkledde da. Kler av seg det som måtte være/.../Det er jo så å si umuli å ta dem seriøse, ikke sant? Det undergraver dems rolle som kvinne, på en måte da, syns jeg da. /.../jeg kunne aldri tenkt meg i en større sammenheng å ha en eller annen politisk samtale med Christina Aguilera for den saks skyld. Hun blir framstilt på en skikkelig teit måte. Men andre artister som for eksempel Eminem, de har litt mer å si/.../Så forskjellen mellom den mannlige karakter og den kvinnelige blir liksom at menn er fortsatt det sterke kjønn, på en måte. Jeg tror nesten du aldri ser en mannlig artist blir framstilt som blond og dum på en måte. Han blir liksom den/.../dominerende kraften på en måte. Kvinnene, det er ikke så nøye med dem, de er bare dumme." (Alex)

Noen av jentene har samme inntrykk av hovedtendensen i musikkvideoer som guttene har:

"/.../"Jenter, det er bare sånne dokker som kan (latter) spankulere rundt i filmen å komme litt innimellom i små bikinier, hei! Åsså bare går dem bort igjen. Åsså synger dem litt, åsså kommer hun inn igjen. Mens gutter liksom er der å alltid er konge å sånn å sånn. Å jenter blir alltid pusha så mye med å sånne ting. I hvert fall i guttene sine videoer. Men i jentene sine videoer så er det, skal du liksom

virke på en måte at nå er det jeg som har kontrollen her å sånn. Men likevel så drar de inn det at de skal kle av seg å være som et bytte på en måte.”(Kaja)

Men flere av jentene peker på andre tendenser som og er å finne i musikkvideoer. To av jentene sier at også guttene prøver å se fin og sexy ut i musikkvideoer, her blir Robbie Williams nevnt som eksempel.

Anne sier at det finnes jenter som går mot strømmen og er tøffe med bein i nesa:

”/.../De fleste videoene er jo veldig sånn at gutter er tøffe og jenter er uskyldige men det finns jo noen videoer hvor jenter er litt tøffe. Som for eksempel hun Avril, hun kanadiske Avril. Ja hun er jo litt sånn, hun skal være litt tøff, ha litt mer bein i nesa da. Så er det jo noen boyband som er litt mer sånn søtsuppe, - søte å snille å sånn.”

”Girl Power”

På 1990- tallet dukket det opp et interessant fenomen, Girl Power, manifestert i pop- verden gjennom jentebandet Spice Girls. Konseptet Girl Power var en feiring av selvtillit, uavhengighet og jentevennskap.

I 2001 ble Destinys Child de mest klare ”jentemakt” - ikonene. De synger om at jenter betaler egne regninger og er kun avhengige av seg selv. Til tross for at slike band har sterke tekster spiller også disse jentene en del på sex for å selge cd-er. Det som har skjedd etter år 2000 er at

”/.../the Girl Power concept in the US and Europe is becoming more sexualized with clear references to pornography”. (Jacobsen.2005:20)

Nå er de fleste av de kvinnelige artistene tøffe på et spesielt område, å snakke direkte om sex. Her kommer et utdrag fra en tekst av den kvinnelig rapperen Missy Elliot som illustrerer dette. Sangen heter ”Sock it to me”

I was looking for affection

So I decided to go, swing that dick in my direction

I`ll be out of control

Let`s take it to perfection

Just you and me

Let`s see if you can bring the bring the bring the nasty out of me

Nownownow sock it

Ooh ahh, sock it to me like you want to

I can take it like a pro and you`ll know.....

<http://www.lyricsdownload.com/missy-elliott-sock-it-to-me-lyrics.html>

Denne tendensen sier også Kaja noe om:

./.../ Asså man sang jo om kjærlighet før men nå er det mer sånn rett på sak, mer om sex de synger om./.../ Asså søsteren min på elleve år, hun liker jo veldig mye den samme musikken som det jeg gjør. Men hun forstår jo ikke hva de synger om. Hun går å synger det. Jeg syns det er helt forfærdeli./.../”

Her er guttene og jentene i stor grad på lik linje, at det er utseende og sex som teller i for damer i musikkvideoer, mens mannfolka er de som er sterke og tøffe.

Det som er forskjellen på jentene og guttene her er at noen av jentene peker på at enkelte videoer bryter mønsteret med deilig dame/ tøff gutt. Tre av jentene sier noe om at gutters utseende også betyr noe i musikkvideoer men ingen av guttene bemerker dette. Her ser det ut som gutter og jenter legger merke til forskjellige ting. Jentene har et litt mer nyansert bilde på framstillinga av kjønn enn det guttene har her. Anne bemerker at noen jenter er tøffe og sterke i sine videoer, ingen andre sier noe om dette. Det kan jo være at videoene hvor damer er seksuelle objekter er så mange at de overskygger andre videoer.

Jeg synes Alex har et interessant poeng, - man ser omtrent aldri en gutt/mann framstilles som ”dum og deilig”. Som jeg var inne på i kap. 2.5.1 kan mannen ,ifølge Laura Mulvey; ikke bære byrden av å bli seksuelt objektivert.

Når så mange musikkvideoer med kvinnelige artister framstiller artisten som sexsymbol så ensidig så kan det gi et budskap til både unge gutter og jenter om at damer ikke skal tas seriøst, de er bare for å se på. Kaja sier også noe viktig i denne sammenhengen, at selv der damene i musikkvideoer tilsynelatende har kontrollen, blir de framstilt som et bytte i og med at de er så avkledd. Alt i alt virker ungdommene veldig kritiske i forhold til innholdet i musikk videoer. Når det gjelder yngre ungdommer kan det hende de ikke er så kritiske.

Den kvinnelige artisten som har gjort størst suksess overhodet på MTV, Madonna, spilte og mye på sex, uten å derved bli redusert kun til et seksuelt objekt. Hun gjorde opprør mot det tradisjonelle kvinnemønstret og fremsto som ei sterk, uavhengig og moderne kvinne. Hun ble et stort idol for tenåringsjentene på 80-tallet. (Strøm.1989:139)

En slik figur som Madonna har vi ikke tilsvarende i dag. De damene som har sterke budskap i teksten, viser ofte ikke med kroppsspråket styrke i samme grad. De er ofte sexy og lett- kledde "objekter" samtidig som de er tøffe, uavhengige økonomisk. Et eksempel er Destinys Child. Tendensen i dagens musikkverden er at jentene kan godt være tøffe som bare det, men er de ikke sexy i tillegg, så har de ikke mye i bransjen å gjøre.

Jeg mener at de som i hovedsak kan snu denne tendensen, er jentene som jobber i musikkbransjen. Mange har jo og vist seg å få et mindre og mindre sexy image ettersom de er blitt etablerte artister. Andre, deriblant Kylie Minogue, Britney Spears og Mariah Carey har gått motsatt vei.

Britney Spears som rollemodell har vakt en del diskusjon blant annet på grunn av sine påkledninger eller mangel på sådanne. Jeg stiller meg kritisk til Gauntletts kommentar angående kritikk av Britneys påkledning, som lyder slik:

"Of course there is much sexism in the amount of criticism these women receive for supposedly "sexual" dress or behaviour, whilst numerous male performers are just as provocative in their videos – or more so- but are not attacked in the same way"
(Gauntlett.2002:226)

Han skriver ikke noe om hvem disse sexy mennene er, jeg må si jeg har sett lite til dem. Gauntlett lot og en del ungdommer svare på spørsmål om Britney via internett. Jentene som svarte var i alderen 9-19 år. Mange av jentene svarte at Britneys tekster ga dem mer selvtillit. I en diskusjonsside om Britney på nettet, syns jentene hun var kul og guttene syns hun var sexy.

Mitt inntrykk er at Gauntlett synes Britney er et positivt forbilde for unge jenter og at påkledning er underordnet. De fleste jentene mente hun var et bra forbilde på grunn av tekstene. Jentene var mest opptatt av Britneys budskap i tekstene mens guttene var opptatt av at hun var sexy. Slik jeg ser det, kan godt Britney ha mange gode budskap å komme med til unge jenter. Men hva hjelper det når hun ikke blir tatt seriøst av guttene fordi hun kler seg så sexy at musikken blir underordnet?

Det hadde vært flottere med en rollemodell for jenter som ble tatt seriøst av jenter og gutter og som ikke måtte spille på sex for å oppnå suksess. For det sender jo unektelig ut et budskap til jenter om hva som selger og hvordan man bør se ut for å gjøre suksess.

Ungdommenes "egne" musikkvideoer.

Å spørre ungdommene om å konstruere sine egne (tenkte) musikk- videoer, var for meg en måte å finne ut hva de liker og ikke liker i musikkvideoer. Det var interessant å se om deres musikkvideoer lignet de man vanligvis ser på MTV eller om de hadde nye, originale ideer til musikkvideoer

Arne vet i alle fall hva han ikke vil ha med i sin musikkvideo.

"Hadde vel ikke blitt så mye klipping i alle fall. Det er helt sikkert. Så tror jeg neppe jeg hadde gått rundt i badebuksa. Det hadde jo blitt om en som sto å spilte instrumentene sine. Så hadde det ikke blitt så mye fortelling i den, ikke så mye morsomheter som i videoen til Eminem da. Så hadde jeg nok ikke fokusert så mye på en person. Hadde vel mer blitt hele bænde, hvis det var et bænd da."

Arne driver med musikk på fritida og viser her at musikk for han er noe annet enn show, han har et seriøst forhold til musikk som han ønsker å formidle i sin video.

Petters musikkvideo er av en litt annen karakter:

"Nei, den må ha vært litt rar, trur jeg./.../Det hadde mer vært at artisten står kanskje i hjørnet der borte mens det skjer et eller annet skikkelig kult i midten. /.../, jo mer originalt, jo bedre. Men det kommer an på hva slags musikk du vil lage musikkvideo til da. Selvfølgelig, hvis det er spesiell musikk, så kan du lage en spesiell musikkvideo. Men er det pop-musikk, så burde du kanskje holde deg til pop...pop-sjangeren."

Petter ønsker en musikkvideo som passer til sjangeren og som skaper oppmerksomhet rundt produktet, musikken.

Daniel ønsker at hans musikkvideo skal si noe om samfunnet:

"/.../For eksempel hvis det hadde vært sånn samfunnskritisk den videoen da, nei musikken jeg lagde, så ville jeg kanskje hatt med no eh, noe sånn

etterligninger etter Bush å Saddam å sånn. Ikke sant? Litt sånn samfunnsengasjerte tekster, eh.”

Jeg stilte ”Daniel” et oppfølgings spørsmål om han ville hatt med litt humor i musikkvideoen sin.

”Ja, samtidig som det er et alvorli tema. Jeg ville nok hatt noe som det er no skikkeligi mening med. Ikke bare sånn dærre tjafs, sånn dærre Kylie Minogue, som du ikke skjønnte hva er meninga med den videoen hun synger./.../En video med mening, som du ser klart en mening i/.../”

Daniel ønsker en video med mening i, som får folk til å tenke over samfunnsspørsmål. Her kommer han med et spark til Kylies video, som for han er helt meningsløs.

Rune er ikke opptatt av kommersielle virkemidler i sin musikkvideo:

”Eh, tja, jeg vet ikke om den hadde kunnet blitt vist på MTV for å si det sånn. Eh, nei, det må vel kanskje blitt litt mer, hva skal jeg si, - surrealistisk, en sånn video som sikkert ikke slår så veldig mye an hos gud og enhver mann, for å si det sånn. Litt sånn spesiell å kanskje ja, vil jeg tro, hvis jeg skulle lage egen video den nok ikke blitt sånn typisk.”

Jeg stilte Rune et tilleggsspørsmål, om han ville hatt med noe budskap i musikkvideoen.

”Ja, det hadde jo kommet an på hvis jeg skulle laget musikkvideoen til en spesiell sang da, så hadde jeg jo villet at videoen skulle passe til den. Da må jo eventuelt sangen ha no budskap, ikke sant? For at videoen skal ha det. Den musikken jeg har, har vel ikke akkurat noe direkte budskap i den forstand. Det varierer litt. Det er i alle fall det jeg ville gjort. I hvert fall ikke sånn typisk kommersiell video da for å si det sånn.”

I likhet med Arne driver Rune med musikk på fritida og har og et seriøst forhold til musikken. Han tenker nok ikke på å nå ut til et bredt publikum her, han ønsker nok heller at musikken hans skal nå ut til de som tar den seriøst som han selv.

Alex sin musikkvideo:

"Hm (latter) Eh, jeg veit ikke, måtte enten vært veldig, veldig seriøs med en dyp mening eller veldig morsom. For eksempel noe lignende som Boysvoiced, noe skikkelig teit for eksempel, som egentli har (latter), er en parodi på et eller annet. Eller med en mening i, sånn som Rage against the Maschine, de har masse kule videoer som bygger på noe politisk og som har veldig mye mening med. Som knyttes til de svake i samfunnet da, og viser standpunkter i forhold til større makter å sånn. Å da, de har veldig mye, de blander både dokumentar og inn i musikkvideoene sine. Å viser tekst på det å hvorfor å hva som har skjedd å. Det syns jeg er, det liker jeg absolutt".

Det er tydelig at Alex ønsker å lage en video som fanger seerne, som er underholdende og samtidig gir mening.

Mustafa ønsker å lage en video som passer til musikk sjangeren, helst en fortelling som hadde passet til teksten.

Kristine ville:

".../Gud.../ jeg ville hatt med mye dansing. Jeg syns det er utrolig kult å se på, når man har med sånn kul dansing. Du skjønner hva jeg mener? Sånn, eh, og jeg ville selvfølgelig hatt med meg som sang litt åsså.../Men jeg ville gjort det veldig morsomt. Jeg ville gjort det interessant å se på. Og jeg syns det er det viktigste. Ikke sånn kjedelige, lissom da gidder jeg ikke å se på. Det må , de må være interessante på en eller annen måte.../ Så jeg vil ikke ha no sånn dærrer hun som digger seg selv.../".

Det viktigste for Kristine er at videoen hennes er interessant å se på og en viktig ingrediens for å oppnå dette er å ha med mye dansing samtidig som personen i videoen ikke skal være selvopptatt.

Anne ønsker en video litt utenom det vanlige:

”Jeg vet ikke, det spørres jo helt på hvordan musikk jeg hadde laget. Så hvis jeg skulle laget musikk så hadde det sikkert vært noe som, ja, jeg veit ikke jeg. Kanskje no norsk musikk. Som det norske som har kommet fram nå er jo litt mer rolig å litt identitetssøkende sånn som for eksempel Gåte. Så det kan jo hende at hvis jeg skulle laget min egen musikkvideo, så kan det godt hende at jeg hadde spilt litt på sånn norske tradisjoner, å sånn typisk norsk, hvis det skulle bli markedsført i utlandet. Eh, gjøre det litt mer sånn at folk blir tiltrukket av for eksempel norrøn mytologi, for eksempel ringenes herre som er blitt veldig populær. Den er jo basert blant annet på norrøn mytologi, Så jeg kan jo spille veldig mye på det i min musikkvideo. Så, selv om man ikke liker at ting er så veldig kommersielt så er jo musikkvideoer laget for å markedsføre det, få folk til å kjøpe plata. Mm, spilt litt på sånn historie å sånn. Det ville skille seg ut å da får du jo mer oppmerksomhet.”

Anne ønsker her å bruke norsk mytologi og spille på landets særegne historie for å skape en kommersiell suksess. Hun viser til suksessen ”Ringenes herre ” har hatt og mener det er et marked for identitets- søkende musikk.

Trine vil lage en video med action:

”Eh, jeg har alltid likt videoer hvor det er noe som skjer. Asså ikke bare sånn at en står å danser å, sånn som det veldig ofte er med sånn boy-band, føler jeg. Men at det er en historie bak det hele som har noe med teksten å gjøre da. Fordi sånne videoer følger jeg med på da, for det er liksom, oi!, kanskje det skjer noe nå, i stedet for å bare se på en som står å synger å masse lys som i den Kylie videoen da. Sånn som den, hva het de? –Foofighters. De hadde en video hvor de var på et fly, vet ikke om du har sett den jeg? Da er det litt sånn skuespill med. Sånne morsomme ting å sånn. Sånt syns jeg er morsomt. Sånn hvor de stopper, stopper midt i videoen å snakker, et eller annet skjer, åsså

fortsetter videoen igjen. Sånt syns jeg er morsomt, når det faktisk skjer no. Jeg ville lagd noe sånn at folk måtte følge med da, at det ikke bare ble sånn bakgrunnsmusikk.

Trine vil lage en video som er som en spennende actionfilm med illusjons- effekter og humor som viktige element.

Susannas video høres veldig lik ut mange av de som går på MTV:

”/.../Eh, det kommer helt an på sjanger da, eller tekst, men jeg skal ikke ha så mye effekter som Kylie da. Det syns jeg er så skurrete, jeg får vondt i øynene./.../. Ehm, noen kule dansere, eh, det er jo... Det kommer sånn an på, ikke sant? Jeg skal jo selvfølgelig være med litt(latter). Hva ville jeg ha gjort? Jeg ville danset å sunget å gått i miniklær.”

Jeg spurte Susanna om hun ønsket å være lik mange av damene man ser i musikkvideoer, hvorpå hun svarer:

”Ja, det er helt klart. Jeg har tenkt på det mye. Bli jeg, eller hvis jeg noen gang blir kjent da så vet jeg hvordan jeg vil ha stilen å... Jeg syns det er, jeg har alltid hatt en sånn sprø sånn look ja. Ikke horete men, ja.”

Susanna spiller inn en demo med R&B sanger på det tidspunktet jeg snakker med henne og hun har nok allerede sett for seg et liv som artist/sangerinne. Dette skjønner man ut fra at hun har tenkt mye på hvordan hun vil framstille seg selv i en musikkvideo. Hun vil velge en framstilling som ligner veldig mye det vi ser på MTV, en lettkledd dame som fokuset rettes mot og noen dansere som er med i videoen. Denne strategien har hun sett har fungert for veldig mange andre og det tror jeg er en grunn til at hun vil gjøre det samme.

Lena ønsker og en video i litt samme stil som Susannas:

”Jeg vet ikke. Kanskje litt sånn dærre glamorøs./.../Christina Aguilera å little Kim å dem hadde den dærre Lady Marmelade eller no sånt no. Den syns jeg var ganske kul musikkvideo. Den spilte veldi mye på sex da. Men det er jo så

overdrevet at det blir morsomt. Jeg syns den er ganske kul. Det er sånn Girl Power å sex men åsså ikke det lissom. Sånne musikkvideoer er ganske kule.”

Men Lena ønsker ikke bare å se deilig ut i sin video. Hun vil også bli oppfattet som en tøff dame med bein i nesa; både sexy og ha kontroll.

Kaja er den av jentene som ønsker å gjøre noe helt nytt i musikkvideo-sammenheng:

”Eh, da ville jeg vært sjefen (latter) Åsså ville jeg hatt gjort om sånn at guttene er de små dokkene som blir kledd av å dolla rundt me å som dansa rundt meg. Så ville jeg ikke hatt en sang å tekst som er sånn, kom å se på meg. Det er mer sånn,- nå ska du få se, å du, du gjorde det og det mot meg. Nå ska jeg ta igjen. Å være litt mer sånn ja (latter),- litt tøff.”

Kaja har tydeligvis sett seg lei på lettkledder damer som danser rundt menn som dokker. Hun lager sin helt egen vri, hun ”slår tilbake” og lar guttene være hennes dokker.

Morsom er et begrep tre av jentene betegner ”sine” musikkvideoer som, bare en gutt nevner morsom som adjektiv for videoen sin. Dansing i videoene er en ingrediens hos tre av jentene men ingen av guttene vil ha dansing med i sine videoer. Alex og Daniel ville hatt samfunnskritiske og politiske tekster/ innhold i sine videoer. Ingen av jentene velger samfunnskritikk som tema i musikkvideoen sin.

Mange av ungdommene vet i alle fall hva de ikke vil ha med i videoen, og her blir Kylie Minogues video ”Its in your eyes” referert til tre ganger som eksempel på hva de ikke ønsker å ha med i sine videoer. Susanna vil ha mindre glorete effekter enn Kylie, Lena vil ikke stå på scenen i masse lys som Kylie og Daniel vil ha en video med mening i, i motsetning til Kylies video.

Ingen av guttene vil spille på sex i sine videoer. Trine kan godt spille på sex men vil ha kontrollen. Susanna vil være som mange andre kvinnelige artister på MTV, uten mye klær på seg. Trine vil ta over hele showet og ønsker å snu tradisjonelle

kjønnsroller på hodet, - guttene skal dolle seg opp og vrikke på seg mens hun er tøff og sjef. Trines video er vel den som går mest mot strømmen mens Susannas video er nok den som går mest med strømmen. Hun har et ønske om å komme inn i musikkbransjen og identifiserer seg kanskje i større grad med stjerner som Britney Spears og Christina Aguilera, som er kjente for å være lett- kledde? Guttene var veldig lite opptatt av å fokusere på seg selv i musikkvideoen, heller på innholdet generelt og /eller historien. Hos jentene var det mer variasjon i svarene. Men også de fleste av jentene ville fokusere mest på innholdet, lage noe interessant, som fikk folk til å følge med.

6.5 oppsummering

Ungdommene synes i all hovedsak at videoene til Kylie og Eminem framstiller kjønne på en tradisjonell måte: kvinnen som søt og sexy og mannen som tøff og uredd. Det samme mønsteret synes de fleste av ungdommene og finne i andre musikkvideoer. Noen få peker på at det finnes unntak fra gamle kjønnsrolle-mønstre. Når en ser på hva slags musikkvideoer ungdommen selv ville ha laget, er de ganske så forskjellig fra mye av det vi får servert på MTV. Ungdommen ville lage videoer med et spennende innhold, gjerne med humor i. Bare en av jentene ønsket å lage en video med en tradisjonell oppfatning av kvinnen som sexy. Alt i alt er ungdommene kritiske til veldig mye av de videoene de ser på tv, spesielt med hensyn til framstillinga av kjønn.

Stort sett uttrykker ungdommenes egne (tenkte) videoer, slik jeg ser det, en kritikk av mye av musikkvideoene vi finner på MTV i dag.

Ungdommene vil ha morsomme, interessante, severdige videoer som ikke tilskuerne bare zapper seg forbi, men faktisk setter av tid til å se på.

6.6 oppsummering i klassen etter intervjuene

Etter jeg hadde utført mine intervjuer på de tolv informantene, hadde vi en oppsummering i klassen. Hele klassen var dessverre ikke til stede, bare rundt 10 elever, og oppsummeringen ble noe ufullstendig. Uansett, en av tingene jeg bet meg merke i var at spesielt jentene virket veldig engasjerte og snakkesalige i denne timen. Jeg tror ikke dette temaet var noe de pleide å ta opp og jentene virket ivrige etter å få snakke om disse temaene.

Jeg begynte oppsummeringen med å vise en video av Shakira, - "Whenever, whenever". Videoen viser Shakira veldig lettkledd i et øde landskap. I deler av videoen ligger hun på alle fire i gjørme og en kan vel trygt si at det spilles en del på sex i videoen. Jeg spurte elevene blant annet om de trodde det var Shakira selv som hadde bestemt innholdet i videoen. Alex svarte at det trodde han ikke. Han sa at Shakira var skikkelig søt før med rødt langt hår og kledde seg ordentlig. Nå var hun blitt blond, tatt av seg klærne og så ut som et ludder, mente han. Han uttaler videre at årsaken til denne forandringen er at:

"du kan ikke komme med burka og slå igjennom. Du må liksom vise et eller annet."

Jeg går over til å snakke om Kylies video og hvordan hun fremstår, spesielt i de partiene hvor hun ligger på alle fire, og jeg lurte på hva ungdommene synes om denne fremstillingen av henne. Ei jente sier hun synes Kylie er ganske tøff og ikke en av verstingene blant damene med hensyn til fokus på sex.

Et annet spørsmål jeg stilte elevene var hvorfor sex selger så bra. *"Det er gøy"* svarte en av guttene. Ei av jentene trodde sex selger fordi alle har et forhold til sex. Videre spurte jeg om elevene snakker om, eller får informasjon om sex på skolen. Dette svarte de negativt på.

Etterpå viste jeg en musikkvideo med rapperen Nelly og "The real Slim Shady" av Eminem. Det var en video jeg ikke fikk tatt opp med Nelly og Justin Timberlake, jeg spør elevene om de har sett den. *"Ja, playboy house"*, svarte noen elever. Jeg spør om Nelly er populær i Norge, hvorpå en gutt svarer:

"Jeg ække immun mot han".

Jeg ville vite hva elevene synes om at mennene i videoene omgir seg med mange "playmates". En jente syntes det var skikkelig dårlig. En annen jente svarte ironisk:

"Jeg, jeg går alltid i bikini hver gang jeg skal i butikken eller noe".

En gutt tror at mange av jentene de bruker i slike musikkvideoer, har hatt eller har et seksuelt forhold til artisten(e).

Ei tredje jente syntes de burde bruke andre jenter, ikke bare slike som ser ut som modeller og som står og vrikker seg. Hun blir skikkelig provosert av dette. En gutt sa

at han kan godt tenke seg at Nelly framstår som sexy også. En jente mente at det er mer akseptert at gutter er store mens jenter skal ha idealer og være tynne.

I en artikkel som heter "uforenlige kroppskulturer" blir en del unge jenter intervjuet i forhold til temaet kropp, 17 år gamle Rabina har dette å si om det slanke kroppsidealet:

"Det er et press som er der ute, men som ikke er direkte. Man sitter og ser på de pene sangerne som har den kroppen, og vet at det er idealet hos gutter. Men alt dette er indirekte, egentlig. Det er ikke sånn at man sier det til seg direkte men det er noe som skjer i bakhodet som man kanskje ikke er klar over."

(Øia(red.) 2005:43)

Det Rabina sier noe om her er den indirekte påvirkningen unge utsettes for, som jeg var inne på i kapittel 2.6.

Et annet spørsmål jeg spurte elevene, var om de synes det stemte at pornoindustrien har gjort inntreden på nye områder.

Ei jente svarte:

"På en måte gjør det jo det, de sladder men plutselig så "faller" tilfeldigvis en pupp ut av bh,en i en video."

Jeg refererer til fjorårets mote som var playboy- kaninen på t-skjorter, hvorpå en elev sier at denne kaninen er på russe- trøya deres.

En gutt sier at porno er blitt mye mer tilgjengelig nå enn før. Som han sier så er,

".../Internett det er jo drevet av pornobransjen. /.../Sånn blir det med mobiltelefoner åsså, at man kan se porno på mobilen. Lett- tjente penger."

Så snakker jeg litt med elevene om bruken av hore og bitch og refererer en del tall fra "Örebroundersøkelsen" om seksuell trakassering. Blant andre tall som sier at 69 % av jentene har blitt kalt hore, ludder eller bitch. 61 % har blitt tatt på rumpen uten samtykke og 41 % har opplevd å bli tatt på puppene uten samtykke. To av jentene syntes tallene virket for lave ut fra det de selv og venninnene deres har opplevd. Jeg synes jo i utgangspunktet tallene var høye og jentenes reaksjon overrasket meg.

En gutt mente at gutter alltid har klådd på jenter men han la til at før var det menn fra overklassen som klådde på tjenestepikene. Ei jente kommenterte at jentene hadde mye mer klær på seg før.

Jeg lurte på hvordan det er med denne dobbeltheten i samfunnet, media preges mye av halvnakne damer, samtidig som jentene ikke skal være sånn selv, da kan man bli kalt for hore. Jeg lurte på elevenes synspunkt på dette. En gutt mente det er mye mer fokusering på gutter som seksuelle objekter nå enn før. Ei jente repliserte at det ikke egentlig er det. Hvorpå en annen gutt kommenterte at fokus på gutter kan ikke sammenlignes med fokuset på jenter.

Avslutningsvis spør jeg elevene om hva man kan gjøre for å snu trenden med det sterke fokuset på sex. En gutt tror kanskje ikke det går. En annen gutt tror at hvis man skal gjøre noe med dette må prominente personer gå foran som et godt eksempel. En tredje gutt forteller at han har hatt sommerjobb i reklamebyrå. Det gikk ideene veldig ofte ut på å ha med ei lettkledd dame i reklamen.

Det som etter min mening var verdifullt med denne lille oppsummeringen, var at jeg opplevde et engasjement spesielt fra jentene rundt disse spørsmålene. Noen av jentene var indignerte og provoserte av en del av framstillingen av kvinner i musikkvideoer. Dette temaet var tydeligvis ikke et vanlig tema de diskuterte på skolen, det virket som både læreren og elevene fikk en liten aha-opplevelse i denne oppsummeringen. Det som var mest uenighet om var om gutter var blitt seksuelle objekter i større grad enn før, hvor flere var negative til utsagnet enn positive. En måte å redusere trenden med pornografiske innflytelsen i mediene var, ifølge en av guttene, - at stjernene selv måtte gå foran som gode eksempler. Her anerkjennes en del av den makten stjernene/idolene har til å påvirke. Bortsett fra denne gutten, var det ingen ungdommer som hadde noe svar på hvordan en skulle få bukt med det sterke fokuset på sex i mediene. Men forhåpentligvis bidro denne korte debatten til ettertanke hos elevene.

7. AVSLUTNING

7.1 funnene mine

Jeg har i denne oppgaven sett på 12 ungdommer fra Oslo sine holdninger rundt framstillingen av kjønn i medier, da spesielt i musikkvideo. Jeg har sett mine funn i lys av andre beslektede undersøkelser, spesielt i Sverige men og noe fra Norge og Storbritannia. Utover dette har jeg brukt litteratur som mer generelt tar for seg temaet.

Til sammen danner dette materialet et bilde av en virkelighet for en del ungdom i dag, særskilt med hensyn til kjønn.

Det er like vilkår for jenter og gutter hva gjelder adgang til utdanning og det er flere jenter enn gutter som velger høyere utdanning. Samtidig forteller mine ungdommer og ungdommer fra undersøkelser i Sverige blant annet at det er helt vanlig for jenter å bli kalt hore. Dette bildet forteller litt om motsetningene som rår for unge, spesielt jenter i dagens Norden.

Blant mine ungdommer er holdningene dominert av tradisjonelle oppfatninger av kjønn, det vil si at det er en betydelig forskjell på jenter og gutter, ofte med det utfall at guttene klarer bedre å hevde seg enn jentene.

Statistikk viser at gutter og jenter fortsatt velger tradisjonelle yrker. Kvinner velger i stor grad yrker som førskole- og grunnskolelærere, sykepleiere, rengjøringspersonale og sekretærer og menn foretrekker yrker som håndverkere, bygge- og anleggsarbeidere, sjåførere og ingeniører. Noen få yrker har så å si kjønnsbalanse, dette gjelder blant andre postbud, markedsførings- og reklamekonsulenter. Samtidig tjener kvinner bare 86 % av hva menn tjener.

<http://www.ssb.no>

Når det gjaldt synet på sex mellom homofile eller lesbiske, var "mine" ungdom i stor grad liberale i sitt syn men spesielt en gutt tok sterk avstand fra homofile. Denne gutten anså seg som sterkt religiøs og hadde flest venner blant ungdom med innvandrerbakgrunn. En annen gutt som også hadde flest venner med innvandrerbakgrunn aksepterte men likte ikke å se homofile som kysset på gata.

Inntrykket mitt er at homofili er mindre akseptert blant disse enn de andre ungdommene.

Når jeg har sett på utsagnene til ungdommene og sett de i forhold til undersøkelser om behandling av jenter og gutter i skolen, får jeg et samlet inntrykk av at jenter er mer usikre på seg selv enn guttene. Noe som kan gi det utslaget at jenter er mer opptatte av utseendet enn guttene. Noen av jentene har forbilder for sine framtidige kjærester som går på utseendet, at han godt kunne ligne for eksempel Robbie Williams eller Brad Pitt. Slike forbilder har ikke guttene for sine framtidige kjærester. Samtidig var det slik at "mine" jenter så mer på tv enn "mine" gutter gjorde. Slik kan de til en viss grad bli påvirket mer med hensyn til hvordan de skal se ut og i ønsker for hvordan en mulig kjæreste skal se ut. Samtidig kan det være slik at jentenes TV-titting kan ha en spesiell betydning, som et ledd i bearbeidelsen av følelser. Det er i alle fall en forklaring Drotner gir spesielt på jenters glede over å se på melodrama og talkshow.

Jeg fant imidlertid at jentene i større grad enn guttene hentet fram eksempler fra musikkverdenen hvor kvinner var tøffe og sterke og ikke bare en kropp. Guttene fokuserte mer enn jentene på at menn er de som er sterke og at det er store forskjeller på kjønnene.

Forholdet ungdommene mine hadde til MTV var ikke preget av sterk tilknytning, se så mer sporadisk på kanalen eller ikke i det hele tatt. Det siste har delvis sammenheng med at flere ikke hadde tilgang på kanalen. Da ungdommene skulle fortelle om hvordan deres eventuelle musikkvideo skulle sett ut, var det nesten ingen av svarene som pekte mot innhold som vi ofte ser på musikkvideoer i MTV. Bare ei av jentene ønsket å lage en video som var tilnærmet lik videoer som ofte ses på TV, hvor det er ei lettkledd dame i fokus. Denne jenta hadde selv et ønske om å komme inn i bransjen og identifiserte seg nok i større grad med disse lettkleddede damene enn hva de andre jentene gjorde.

Guttene jeg intervjuet var reflekterte, unge menn som i liten grad syntes å la seg påvirke av stereotypene i media. Men noen av dem pekte på at det var en del tøffe men usikre innvandrere som hadde en mer aggressiv stil, og at disse kunne påvirke

miljøet rundt dem i en viss grad, spesielt med hensyn til å bruke kjønnsnedsettende ord om damer. Mange mente at filmer og musikkvideoer også var med på å influere språket i så måte.

I mitt mannlige eksempel på musikkvideo, "The real Slim Shady" fremstilles den mannlige hovedpersonen, Eminem, som tøff, vågal, litt sprø og ikke minst uredd. I videoen framstår han som morsom og underholdene. I musikkvideoen til Kylie "In your Eyes", møter vi imidlertid en Kylie som stort sett bare er utfordrende på det seksuelle området. Henne som person trer fullstendig i bakgrunnen og henne som seksuelt objekt trer i forgrunnen.

Når det gjelder framstillingen av Kylie i "In your Eyes", var ikke reaksjonene til ungdommene så sterke som kanskje forventet. Flere av ungdommene pekte på at Britney Spears og Christina Aguilera ble i mye større grad seksuelle objekt enn Kylie. Dette sier noe om at disse ungdommene omgir seg med og blir ganske så herdet i forhold til måten damer fremstilles på i mediene, i forhold til eldre generasjoner som antakelig reagerer sterkere på dette.

Blant ungdommene "mine" var det ganske unison enighet om at kvinner og utseende/skjønnhet var en sterk faktor jenter (og gutter, til en viss grad) forholder seg til. I gruppediskusjonen var det ei jente som var spesielt opptatt av slankepress på jenter. Men flere av ungdommene pekte på at også guttene må forholde seg til et skjønnhetsideal og at gutter i mye større grad nå enn før bryr seg om sitt utseende og sin kropp.

7.2. Medias innflytelse på ungdoms holdninger.

Jeg har vist tekstutdrag fra rappere som er populære blant ungdom i dag. Disse tekstene innehar et til dels ekstremt sexistisk språk. Musikkvideoene som var utgangspunkt for samtalene med ungdommene, representerte kjønnene på en stereotypisk måte, spesielt Kylies video. Samtidig vet vi at kjønn er sentralt i konstruksjonen av det sosiale selvet. Anne sier hun er skremt av en utvikling hvor nesten alle musikkvideoer begynner å bli pornografiske og hun er bekymret for hva

slags bilde av sex gutter får presentert av pornofilmer og musikkvideoer. Flere av mine informanter synes å ha en oppfatning om at fokuset på sex var for stort i mediene. Samtidig mente de at denne trenden var kommet for å bli i og med at sex er god salgsvare. Ungdommene virket som de hadde et mer realistisk enn idealistisk syn på medieinnhold.

Musikkvideoer er bare en liten del av et stort mediebilde som nesten utelukkende viser frem kvinner/jenter som er pene, slanke, sexy, spesielt gjelder dette i reklamen. En kan jo si at jenter i Norge rundt år 2000 er tøffe nok til å være seg selv og ikke påvirkes av reklame. Dessverre er det ikke så enkelt, - alle påvirkes av reklamen i større eller mindre grad. En viktig virkning av mediebudskap er at disse er med på å bevare eller oppdatere etablerte holdninger.(Waldahl.1999:88)

Som jeg var inne på i kapittel 5.3 er kanskje ungdomsblader "værstinger" med tanke på budskap om sex til unge jenter. Samtidig er slike blader populære blant jentene. Også rap -musikk med ekstremt nedverdiggende tekster om damer er populære blant gutter og jenter. Som jeg har vært inne på i kapittel 5 er mye av populærkulturen utsatt for en pornografisk innflytelse.

Spørsmålene jeg stilte ungdommene har ikke tatt for seg en direkte påvirkning fra media, men den hyppige forekomsten av ord som bitch og hore, ble av en stor del av ungdommene satt direkte i sammenheng med amerikanske filmer og musikkvideoer. Bruken av slike ord var en vanlig del av ungdoms hverdagsspråk men meningen med ordene kunne variere fra å bety "kjerring" og "jeg er sur på deg"("bitch"), til å kalle ei som har sex med mange (men ikke nødvendigvis flere enn tre stykker) for hore. Hvordan ordene ble oppfattet varierte fra person til person, ei tok bitch som en kompliment og ei synes hore var diskriminerende. De fleste av guttene syntes det var negativt å bruke slike ord men at det var blitt vanlig. Et par av guttene som hadde god kjennskap til ungdom med innvandrerbakgrunn, mente disse guttene hadde veldig lett for å kalle jenter for hore.

Idolstatusen til Kylie og Eminem er også spørsmål som tok for seg medias innflytelse på ungdommene. Her var det helt klart at Kylie ble sett som idol i mye større grad for jentene enn Eminem ble det for guttene. Dette kan ha sammenheng med at jenter

føler mer press på seg for å se pene ut, eller det kan være at guttene ikke ønsker å innrømme at Eminem er et idol for dem, da han har vist en del dårlige kvaliteter. Idolstatusen for Eminem var mer ambivalent enn Kylies idolstatus.

Alex er en av dem som mener at han er for voksen for å bli påvirket i noen særlig grad av det store fokuset på sex. Han mener det angår de som er yngre enn han i mye større grad:

”/.../Men hvis jeg hadde vært litt yngre nå, så tror jeg jeg ville vært, hatt store problemer med meg selv asså. Asså det er veldig, veldig mye fokusering. Å til slutt, asså du må ha den holdningen at enten så driter du i alt sammen eller så er du virkeli med på det her. Jeg syns det er alt for mye, i hvert fall blitt etter hvert. Alt fokuseres på sex å utseende å sånn. Det fins andre ting i livet som faktisk er mer hvert enn det.”

Det er imidlertid undersøkelser som viser at:

”/.../youth, and adults too for that matter, generally dismiss the idea that they themselves are negatively affected by media messages and imagery. But at the same time, they are worried that others may be more vulnerable to media content: like younger or older peers, or their own children-/.../”

(Jacobsen. 2005:31)

Dette kan synes til en viss grad å gjelde for blant andre Alex. Som jeg har vært inne på i kapittel 2.6 er det mange faktorer som er med på å påvirke ungdom, mediene er en av disse. Det som jeg ser som bekymringsverdig, er at budskapene om hvordan du skal være som gutt eller jente i mediene er så ensartede, dette kan være med på å øke kroppspress og en oppfatning om at det er store forskjeller mellom kjønnene. Det finnes rett og slett få alternative forbilder til de sexy damene og de tøffe guttene. Riktignok har guttene og blitt mer sexy de og, men mye preges uansett av ytre verdier.

7.3. Hvordan bør man møte medieinnhold?

Når det gjelder mediebudskap, er det ikke slik jeg ser det ønskelig å bruke en forbuds- strategi for å komme de negative og destruktive forestillingene om (spesielt)

jenter til livs. Dette er en fremgangsmåte som konservative kristne, særskilt i USA har tatt til orde for.

Isteden bør man møte ungdom i dialog, ta opp disse temaene, diskutere de, finne ut hvor diskriminerende språk kommer fra og spørre ungdom om det er ønskelig å bruke et slikt språk.

Samtalene jeg hadde med "mine" ungdommer, viste at de er reflekterte og kritiske til mediernes innhold samtidig som de er til en viss grad resignerte og tror lite kan gjøres i forhold til for eksempel fokus på sex, da dette jo selger. Som Petter sier det:

./.../Det selger jo da. Man får jo ikke stoppa det på en måte men det er liksom sånn. Det er litt for mye for før kunne du velge det bort. Nå kan du bare glemme å velge det bort. Nå er det jo overalt, uansett hva du ser./.../".

Videre sier Petter at det er greit å ta opp sex i mediene men at det burde gjøres på en seriøs måte, ikke sånn det er i dag, useriøst og "teit".

En kan vel si at når budskapene om sex er så utbredte i media, er de blitt en helt normal del av ungdoms hverdag. Det er jo ikke sex som sådan som en skal komme til livs men det er en type framstilling av damer hvor de er reduserte til seksuelle objekt. En dame eller kvinne som har kontroll over sin seksualitet og kropp er jo et flott forbilde for unge jenter.

Ungdom er i en fase hvor det er viktig å utforske sin egen seksualitet. De trenger kunnskap og åpenhet om seksualitet og kanskje kunne det være på sin plass og lage og sende filmer som tar opp seksualitet på en naturlig måte, ikke som i pornoen kunstig og overdrevet.

Både foreldre, skole og media har ansvar for at slike spørsmål tas alvorlig.

Ikke minst er det viktig, som en av guttene påpekte i oppsummeringen i klassen, at folk fra musikk- bransjen tar opp disse spørsmålene kritisk.

Dette har den norske rapperen Don Martin gjort i en kronikk i Dagbladet den 8. juni 2004. Han stiller seg spørsmålet:

”Hadde vi akseptert en hvit rapper som omtalte svarte som ”nigger slaves”? Hadde musikk anmeldere hyllet en låt hvor en hvit amerikaner rappa om å piske trellene sine hvis de ikke oppførte seg? Hadde vi sett ironien i videoer hvor svarte ble framstilt som apekatter? Selvfølgelig ikke. Og selvfølgelig skulle vi ikke ha gjort det. Men vi svelger lett mengder med låter som handler om at damer er horer./.../Hvis ikke ludderet gjør som rapperen sier, får hun bank. Mens minst en av tre kvinner blir ofre for grov vold i løpet av livet, og menneskehandel i prostitusjon inntar Norge, kan vi ikke forstå hvorfor ikke vi kan høre på 50 Cent som rapper om at han er hallik.”

Don Martin peker her på noe viktig, at sexisme ikke tas like alvorlig som blant annet rasisme gjør. Samtidig oppfordrer han i kronikken det norske hip hop miljøet til å ta imot jentene og ikke bli *”en bakstreversk uintelligent gutteklubb som sitter på rommet sitt og runker til rap- utgaven av Vi Menn.”*

Et slikt innspill er etter mitt syn uhyre viktig, både fordi Don Martin selv tilhører det norske rap- miljøet og fordi han er mann.

Marian Flick gjorde en innholdsanalyse av kjønnsroller i norsk ukebladreklame fra 1965-1985, som viste at framstillingen av tradisjonelle kjønnsroller var i utakt med den samfunnsmessige utviklingen. (Kjønn og media.1996:87-88) Hennes undersøkelse viser at kvinnene i disse ukeblad- reklamene ble framstilt mest emosjonelt i 1965 og i 1985 mens de i 1976 ble framstilt som rasjonelle aktører. Hun finner samme utvikling i flere lignende grafer. Flick mener en tolkning kan være at reklamen brukte kvinnebevegelsen som et moteinnslag i 1970- årene, for etterpå å vende tilbake til tradisjonelle forestillinger igjen.

En annen tolkning mener jeg kan være at faktisk kvinnekampen på 70-tallet hadde en så stor innflytelse, at reklamen ikke kunne annet enn å fremstille kvinnen som rasjonelle mennesker. Selv om kvinner har oppnådd stor grad av likestilling etter 70-tallet, har diskusjonene, debattene og kampene i forhold til ”kvinnesak” dabbet nesten helt av. Susan Faludi bruker begrepet ”det store tilbakeslaget” om hvordan kvinners forsøk på å oppnå likhet med menn på en del områder, ble forsøkt slått tilbake, ved blant annet å si at likestilte kvinner er så ulykkelige fordi de har for mye å gjøre.(Faludi, 1993)

Yssen kaller den ekstreme kroppsfokuseringen og vektleggingen av et standardisert skjønnhetsbilde for en ny form for kvinneundertrykking. Slik uttrykker hun det:

"Jeg får stadig inntrykk av at det kvinner har oppnådd i form av økt utdanning, yrkesaktivitet og politisk og økonomisk makt, gradvis blir erstattet av en annen type undertrykking. En type kvinnediskriminering som kanskje ikke er noe lettere å beskytte seg mot, mer diffus og flytende som den er."(Eide (red.)2000:136)

Den siste tiden har dette temaet vært debattert i medier og forsket en del på og det lover jo bra for et mer kritisk blikk på ungdom, kjønn og medier i årene fremover. Barn og unge trenger forbilder som viser noe mer enn en pen og sexy kropp. De trenger alle slags typer forbilder som gjenspeiler folks mangfoldighet og ikke presser dem inn i et skjønnhetsideal som er usunt for kropp og sjel.

Jeg avslutter med et sitat om kjønnsroller av Richard Goldstein:

"../Idealet må være å søke mot en tilstand der rollene vi spiller, ikke er skapt av samfunnet. Det hver enkelt kan velge hvilke roller hun eller han ønsker - og rollene kan skifte fra dag til dag. Den friheten tilbyr ikke en verden der menn tror de må være autoritære og macho, og kvinner tror de må drømme om underkastelse."
(Dagbladet. 13. mai 2003:43)

LITTERATUR

Andersen, Johannes: Mellem hoved og krop - om ungdomskulturer
Systeme. Nørhaven Book, Viborg.2001.

Brown/Steele/Walsh-Childers: Sexual teens, Sexual media. Investigating Medias
Influence on Adolescent Sexuality. LEA , 2002, London

Drotner, Kirsten: Unge, medier og modernitet – pejlinger i et foranderligt landskap.
Borgen/Medier, København 1999

Faludi, Susan: Det store tilbakeslaget. H. Aschehaug & Co. Oslo. 1993

Fossheim, Hallvard J.(red.): Filmteori, en antologi. Pax Forlag A/S, Oslo 1999

Eide, Elisabeth (red.): Narrespeil. Kjønn, sex og medier. Høyskoleforlaget.2000

Flick, Marjan: Kvinner i ramme. En innholdsanalyse av kjønnsroller i
ukebladereklame. INNS, Universitetet i Bergen 1978

Frønes, Ivar. De likeverdige. Om sosialisering og de jevnaldrendes betydning.
Universitetsforlaget AS 1998

Ganetz, Hillevi/Lövgren, Karin (red): Om unga kvinnor. Identitet, kultur och livsvillkor
Studentlitteratur, Lund. 1991

Gauntlett, David: Media, Gender and Identity. An introduction
Routledge, London and New York.2002

Gripsrud, Jostein: Mediekultur, mediesamfunn
Universitetsforlaget 1999

Hall, Stuart: Encoding and decoding in the television discourse.

Centre for Cultural Studies. University of Birmingham. 1973.

Hoeg, Kirsten (red.): Tendenser i unges forbrugeradfærd og ungdomskultur:betydningen for forbrugerinformation målrettet unge.

Hølge-Hazelton, Bibi(red.): Perspektiver på ungdom & krop.

Center for ungdomsforskning Roskilde Universitetsforlag.2003

Imsen, Gunn (red.): Kjønn og likestilling i grunnskolen.

Gyldendal Akademisk ANS 2000

Jacobsen, Maria: Young people and gendered media messages. The international Clearinghouse on Children, Youth and Media. NORDICOM. Göteborg University 2005

Johansson, Thomas/ Lalander Philip (Red.): Sexualitetens omvandlingar. Politisk lesbiskhet, unga kristna og machokulturer.

Bokförlaget Daidalos 2003

Kjønn i media. Konferanse om utviklingen i mediene i et kjønnsperspektiv. Rapport. Sekretariat for kvinneforskning, arbeidsnotat nr. 2/96.

Lantz, Annika: Intervjumetodik. Den professionellt gjennomförda intervjun.

Studentlitteratur, Lund 1993

Lewis, Lisa A.: Gender Politics and MTV. Voicing the Difference.

Temle University Press. Philalephia 1990

Nielsen, Harriet Bjerrum / Rudberg, Monica : Historien om flickor och poikar.

Könssocialisation I et utvecklings- psykologiskt perspektiv.

Studentlitteratur, Lund 1991

Pittelkow, Ralf(red.): Analyser af TV. Medusa, København 1985, 1. udgave.

Ruud, Even: Musikk for øyet. Om musikkvideo. Gyldendal norsk forlag A/S 1988

Ruud, Even: Musikk og identitet. Universitetsforlaget, Oslo.1997

Ryan, John/ Wentworth, William M.: Media and Society. The production of culture in the Mass Media. Allyn & Bacon.USA. 1998

Rørhus, Kåre: Ungdom og idolpåvirkning. Universitetsforlaget i Oslo.1993

Strøm, Gunnar: Musikkvideo. Det norske samlaget. 1989

TemaNord;2002:537. København: Nordisk ministerråd. 2002

Nova rapport 1/99

Waite, Bradley M.:Popular music videos: a content analysis and social-developmental investigation of their effects on gender orientation and attitudes. Doktoravhandling ved Kent State University 1987.

Waldahl, Ragnar: Mediepåvirkning. 2. utgave. Gyldendal Norsk Forlag 1999.

Williams, Kewin: Why i (still) want my MTV.
Hampton Press, INC. Cresshill, New Jersey, 2003

Andre kilder:

<http://www.com/news/articles/90496/20040823/story.jhtml>

<http://www.eminemworld.net/bio.shtml>

<http://www.imbd.com/name/nm0001541/bio>

<http://www.kilden.forskningsradet.no/c16880/artikkel/vis.html?tid=36737>

<http://www.likestilling.no/undertema.html?id=27>

<http://www.lu.hive.no/ungdomskultur/>

<http://www.lyricsdownload.com/missy-elliott-sock-it-to-me-lyrics.html>

<http://www.MediaFamily.org>

<http://www.raplyrics.com>

<http://www.raplyricssearch.com/songs/0.516.aspx>

<http://www.ssb.no>

<http://www.letssingit.com/50-cent-kill-you-fdxrhds.html>

Dagbladet 8.juni 2004

Dagbladet 10.september 2004

Dagbladet 9.mai 2005

Dagsavisen 23.mai 2005

Genus 2/05

Information 12.august 2004

Morgenbladet 4.februar 2005

Ottar: Jenteblander og seksualisering av ungdomskulturen. Et debattheft fra

Kvinnegruppa Ottar 2001

Øia, Tormod (red.): Tidsskrift for ungdomsforskning. Årgang 5 Nr. 1-2005

Fagbokforlaget

Musikkvideoer:

Minogue, Kylie: In your Eyes

Eminem: The real Slim Shady

APPENDIX

INTERVJUGUIDE

Innledning:

Det jeg har lyst til å finne mer ut av i mitt prosjekt, er ungdoms holdninger til det de ser og hører i mediene, mer spesifikt musikkvideoer. Hva synes du om innholdet i det du ser? Jeg er spesielt interessert i hvordan du oppfatter framstillingen av kvinner/menn i musikkvideoene.

Jeg vil spørre deg om noen personlige spørsmål, litt løst og fast, deretter snakke om to musikkvideoer vi skal se snart. Jeg bruker båndopptaker men innholdet er konfidensielt og vil slettes etter bruk. Jeg bruker ikke ditt egentlige navn i oppgaven slik at du er anonym.

Er det noen spørsmål du ikke vil svare på, så er det greit.

Spørsmål før jeg viser musikkvideoene:

1. Hva er dine fritidsinteresser? Hva bruker du fritida på og hvem er du sammen med?
2. Hva synes du om fjernsynstilbudet for ungdom, er det noe du savner?
3. Hvor ofte ser du på MTV? Hva er bra/dårlig på kanalen?
4. Fortell hvordan du ønsker kjæresten din skal være.
5. Har du noen forbilder som du ønsker kjæresten skal være mest mulig lik?
6. Hva er likhetene og forskjellene mellom jenter og gutter, slik du ser det?
7. Hva mener du om sex mellom lesbiske eller homofile?
8. Er det vanlig blant ungdommer i deres alder å kalle jenter for bitch eller hore? Hva synes du om det? (Hvorfor tror du eventuelt det er vanlig?)
9. Synes du det er mye/lite/passe fokus på sex i mediene?

Spørsmål etter jeg har vist musikkvideoene:

1. Hva legger du mest merke til i Kylie Minogues video, er det bildet eller teksten/sangen? Hvorfor?
2. Hva synes du om framstillingen av Kylie i videoen? Er det noe du reagerer på?
3. Kan Kylie fremstå som et idol/forbilde for jenter i din alder? Hvorfor/hvorfor ikke?
4. Hva synes du om teksten, har den et budskap? Hva tror du i tilfelle det er?
5. Eminem, - hvordan fremstår han i denne musikkvideoen? Er det noe du reagerer på her?

6. Hva legger du mest merke til, tekst eller bilde? Hvorfor?
7. Kan Eminem fremstå som et idol for gutter i din alder? Hvorfor/hvorfor ikke?
8. Hva mener du om teksten, er det noe budskap her? I tilfelle, hva?
9. Hva synes du om fremstillingen av kjønn i disse to videoene? Hva med andre musikkvideoer du pleier å se på?
10. Synes du musikkvideoene har endret seg nå i forhold til la oss si for 4 år siden med hensyn til fremstillingen av kjønn?
11. Hvis du skulle laget din egen musikkvideo, hvordan skulle den sett ut?